

**المختصر المفيد للمؤذن والإمام  
والخطيب وأحكام المساجد**

**En kort og nyttig vejledning for  
mu'adhdhin (den, der kalder til  
bøn), imam og khaṭīb  
(prædikant) samt moskéens  
bestemmelser.**

## **En kort og nyttig vejledning for mu'adhdhin (den, der kalder til bøn), imam og khaṭīb (prædikant) samt moskéens bestemmelser.**

Den Videnskabelige Komité ved Foreningen for Formidling af Islamisk Indhold på forskellige sprog

## **En kort og nyttig vejledning for mu'adhdhin (den, der kalder til bøn), imam (den der leder bønnen) og khaṭīb (prædikant) samt moskéens regler.**

Den Videnskabelige Komité ved Foreningen for Formidling af Islamisk Indhold på forskellige sprog

Al lovprisning tilkommer Allāh. Vi priser Ham, søger Hans hjælp og beder Ham om tilgivelse. Vi søger tilflugt hos Allāh fra det onde i os selv og fra de onde følger af vores handlinger. Den, som Allāh retleder, kan ingen vildlede, og den, som Han lader fare vild, kan ingen retlede. Jeg bevidner, at der er ingen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh alene. Han har ingen partner. Og jeg bevidner, at Muḥammad er Hans tjener og Hans Sendebud. Må Allāhs velsignelser være over ham, hans familie, hans ledsagere og dem, der følger dem i godhed, og må Han give dem Sin fuldkomne fred.

Herefter: Da menneskene altid har behov for det, som kan forbedre deres tilstand, er sharī'ah kommet med det, der sikrer dette – herunder det, der vedrører adhān (kaldet til bøn) og iqāmah (kald

til at rejse sig til bønnen), ledelsen af folk i aṣ-ṣalāh (bønnen), fredagsprædikenen og moskéens regler. Derfor hviler der et stort ansvar på moskéens mu'adhdhin, imam og fredagskhaṭīb. Af den grund har vi bestræbt os på at udarbejde en bog med titlen: (En kort og nyttig vejledning for muadhdhin, imamen, khaṭīben og moskéens bestemmelser), og dens oversættelse til flere sprog.

### **Første kapitel: Bestemmelser om al-adhān (kaldet til bøn) og al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen).**

Al-adhān (kaldet til bøn) er islāms og muslimernes et kendetegn og symbol. Der kaldes til den fem gange i døgnet – dag og nat. De lærde har i deres værker behandlet dens regler, sunnah-handlinger, anbefalede praksisser og ugyldiggørende forhold med stor omhu. Dette vidner blot om denne tilbedelseshandlings betydning og dens ophøjede status<sup>1</sup>.

### **Afsnit 1: Definitionen af al-adhān (kaldet til bøn) og al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen)**

Al-adhān (kaldet til bøn) i sharī'ah-forstand er bekendtgørelsen af aṣ-ṣalāh (bønne) tidens

---

<sup>1</sup> Se: Faṭḥ al-Mun'īm, Sharḥ Ṣaḥīḥ Muslim (2/460).

indtrædelse med kendte, specifikke og foreskrevne ord<sup>1</sup>.

Al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bøn) i shari‘ah-forstand er bekendtgørelsen om at rejse sig til bøn med specifikke og foreskrevne ord<sup>2</sup>.

## **Afsnit 2: Bestemmelsen om al-adhān (kaldet til bøn) og al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bøn)**

Al-adhān (kaldet til bøn) og al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bøn) er foreskrevet gennem Kitāb (Bogen – Koranen), Sunnah (Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – praksis) og idjmā‘ (det lærde fællesskabs konsensus).

Hvad angår Kitāb (Skriften), siger Allāh – ophøjet er Han:

﴿وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوءًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ 58﴾

58. “Og når I kalder til aṣ-ṣalāh (bøn), gør de den til spot og leg. Dette er, fordi de er et folk, der ikke bruger deres forstand.” [Sūrah al-Mā’idah:5:58].

Og hvad angår Sunnah (Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – praksis), så viser mange ahādīth (profetiske beretninger) deres lovgyldighed, heriblandt:

---

<sup>1</sup> Se: al-Mughnī af Ibn Qudāmah (1/292); Mukhtār aṣ-Ṣiḥāh, s.16 – under roden: ‘alif-dhāl-nūn; og al-adhān wa-l-iqāmah af al-Qaḥṭānī, s. 5.

<sup>2</sup> Se: Kashshāf al-Qinā‘ (1/230).

Det er overleveret af ‘Abdullāh Ibn ‘Umar – må Allāh være tilfreds med dem begge – at: Da muslimerne ankom til Madīnah, plejede de at samles og vente på det rette tidspunkt for aṣ-ṣalāh (bønnen), da der endnu ikke blev kaldt til den. En dag talte de om dette, og nogle af dem sagde: “Lad os tage en klokke, som de kristne har.” Andre sagde: “Nej, et horn, som jøderne bruger.” Da sagde ‘Umar: “Hvorfor sender I ikke en mand til at kalde til bøn?” Da sagde Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham:

«يَا بِلَالُ، فُتِّمْنَا بِالصَّلَاةِ».

“O Bilāl, rejs dig og kald til aṣ-ṣalāh (bønnen).”<sup>1</sup>

Og hvad angår ijmā‘ (konsensus), så er ummah (det muslimske fællesskab) enige om, at al-adhān (kaldet til bøn) og al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) er foreskrevet for de fem obligatoriske ṣalawāt (bønner).

Imām Ibn Qudāmah al-Maqdisī – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Og ummah (det muslimske fællesskab) er enige om, at al-adhān (kaldet til bøn) er foreskrevet for de fem obligatoriske ṣalawāt (bønner).”<sup>2</sup>

Al-adhān (kaldet til bøn) og al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) er farḍ kifāyah (en kollektiv forpligtelse) for mænd – både under ophold og på

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (604), og Muslim, ḥadīth nr. (377).

<sup>2</sup> al-Mughnī af Ibn Qudāmah (1/293).

rejse – i forbindelse med de fem obligatoriske ṣalawāt (bønner), men ikke for andre. Dette fremgår af ḥadīthen fra Mālik Ibn al-Ḥuwayrith – må Allāh være tilfreds med ham – hvori Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde til dem:

«فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَدِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ، وَلْيُؤَمِّمْكُمْ أَكْبَرُكُمْ»

“Når aṣ-ṣalāh (bønnen) går ind, skal en af jer udføre al-adhān (kaldet til bøn) for jer, og den ældste af jer skal lede jer (i ṣalāh).”<sup>1</sup>.

“For de er blandt sha‘ā’ir al-islām (islāms tydelige symboler), og derfor er det ikke tilladt at forsømme eller undlade dem.”

Hvad angår kvinder, så er adhān (kaldet til bøn) og al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) ikke foreskrevet for dem – uanset om kvinden beder alene eller leder andre kvinder i ṣalāh (bøn)<sup>2</sup>.

### **Afsnit 3: Dyderne ved al-adhān (kaldet til bøn) og al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen)**

Der er overleveret mange tekster om dyderne ved al-adhān (kaldet til bøn) og mu’adhdhinīn (dem der kalder til bøn), herunder følgende dyder:

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (628), og Muslim, ḥadīth nr. (674).

<sup>2</sup> Sharḥ al-‘Umdah af Ibn Taymiyyah – Kitāb aṣ-Ṣalāh, s. 101.

Al-mu'adhdhin (den, der kalder til bøn) er blandt ad-du'āt (dem, der kalder til Allāh), og han hører til de bedste i tale. Allāh – ophøjet er Han – siger:

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ 33﴾

“Og hvem er bedre i tale end den, der kalder til Allāh, handler retskaffent og siger: ‘Sandelig, jeg er blandt muslimerne (dem, der underkaster sig Allāh).’” [Sūrah Fuṣṣilat:41:33].

Al-mu'adhdhinūn (dem der kalder til bøn) vil have de længste halse på dommens dag. Mu'āwiyah – må Allāh være tilfreds med ham – berettede: Jeg hørte Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sige:

«الْمُؤَدِّتُونَ أَطْوَلَ النَّاسِ أَعْنَاقًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

“Al-mu'adhdhinūn (dem der kalder til bøn) vil have de længste halse på dommens dag.”<sup>1</sup>.

Al-adhān (kaldet til bøn) og al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) driver shayṭān (Satan) væk. Det er overleveret fra Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – at Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ لَهُ ضُرَاطٌ، حَتَّى لَا يَسْمَعَ التَّأَذِينَ، فَإِذَا قُضِيَ التَّأَذِينَ أَقْبَلَ، حَتَّى إِذَا ثُوبَ بِالصَّلَاةِ -أَي: أَقِيمَتِ الصَّلَاةُ- أَدْبَرَ، حَتَّى إِذَا قُضِيَ التَّنَوُّبُ أَقْبَلَ، حَتَّى يَخْطُرَ -أَي: يُوسَّوسُ- بَيْنَ الْمَرْءِ وَنَفْسِهِ، يَقُولُ لَهُ: اذْكُرْ كَذَا وَاذْكُرْ كَذَا، لِمَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرُ مِنْ قَبْلُ، حَتَّى يَظُلَّ الرَّجُلُ مَا يَدْرِي كَمْ صَلَّى»

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (387).

“Når der kaldes til aṣ-ṣalāh (bønnen), flygter shayṭān (Satan), mens han slipper vind, for ikke at høre adhān (kaldet til bøn). Når adhān er afsluttet, vender han tilbage. Når der så kaldes til iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) – dvs. når bønnen etableres – flygter han igen. Når dette kald er afsluttet, vender han tilbage for at forstyrre og hviske mellem mennesket og dets selv. Han siger: ‘Husk dét og dét,’ om ting, som personen ikke tænkte på før, indtil han ender med ikke at vide, hvor meget han har bedt.”<sup>1</sup>

Alt, der hører al-mu’adhdhin (den, der kalder til bøn), vil vidne for ham. ‘Abdullāh ibn ‘Abd ar-Raḥmān al-Anṣārī berettede, at Abū Sa‘īd al-Khudrī – må Allāh være tilfreds med ham – sagde til ham: Jeg ser, at du elsker får og ørkenlivet. Når du er blandt dine får eller i din ødemark og kalder til ṣalāh (bøn), så hæv din stemme ved kaldet, for...”

«لَا يَسْمَعُ مَدَى صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ، حِنَّ وَلَا إِنْسٌ وَلَا شَيْءٌ، إِلَّا شَهِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

“Ingen djinn, intet menneske og intet andet hører, så langt som al-mu’adhdhins (den, der kalder til bøn) stemme rækker, uden at det vil vidne for ham på opstandelsens dag.” Abū Sa‘īd sagde: “Jeg hørte det fra Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham.”<sup>2</sup>

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (1222), og Muslim, ḥadīth nr. (389).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (609).

Hvis folk virkelig kendte dyden ved adhān (kaldet til bøn), ville de trække lod om det – dvs. de ville kaste lod imellem sig om, hvem af dem der skulle kalde til bøn. Overleveret af Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النِّدَاءِ -أَي: الْأَذَان- وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ، ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ لَاسْتَهْمُوا»

“Hvis folk vidste, hvilken belønning der ligger i an-nidā’ – dvs. adhān (kaldet til bøn) – og i den første række, og de ikke fandt anden udvej end at trække lod om det, så ville de have trukket lod.”<sup>1</sup>

Al-mu’adhdhin (den, der kalder til bøn) bliver tilgivet i det omfang, hans stemme når, og alt – både vådt og tørt – der hører ham, vil bevidne for ham. Han vil desuden få en belønning svarende til belønningen for dem, der beder ṣalāh (bøn) sammen med ham, for den, der leder til det gode, er som den, der udfører det. Overleveret af al-Barā’ Ibn ‘Āzib – må Allāh være tilfreds med ham – at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الصَّفِّ الْمُقَدَّمِ، وَالْمُؤَدِّنُ يُعْفَرُ لَهُ مَدُّ صَوْتِهِ، وَيُصَدِّقُهُ مَنْ سَمِعَهُ مِنْ رَطْبٍ وَيَابِسٍ، وَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ صَلَّى مَعَهُ»

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (615), og Muslim, ḥadīth nr. (437).

“Sandelig, Allāh og Hans engle sender velsignelser over den forreste række, og al-mu’adhdhin (den, der kalder til bøn) bliver tilgivet i det omfang, hans stemme når. Alt – både vådt og tørt – der hører ham, vil bevidne for ham, og han får en belønning svarende til belønningen for dem, der beder sammen med ham.”<sup>1</sup>.

Al-adhān (kaldet til bøn) er en af de største sha‘ā’ir al-islām (islāms tydelige symboler). Det udgør skellet mellem dār al-kufr (ikke islamisk land) og dār al-islām (islamisk land). Al-Bukhārī har i sin Ṣaḥīḥ anført et kapitel med titlen: “Kapitel: Det, hvorved blod skånes gennem adhān”, hvorefter han overleverede ḥadīthen fra Anas ibn Mālik – må Allāh være tilfreds med ham: At Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – når han drog på felttog med os mod et folk, ikke plejede at angribe, før det blev morgen, og han havde set sig omkring. Hvis han hørte adhān (kaldet til bøn), afholdt han sig fra dem, men hvis han ikke hørte adhān, angreb han dem.<sup>2</sup> Imām al-Khaṭṭābī – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Denne ḥadīth viser tydeligt, at adhān (kaldet til bøn) er et rituel symbol på islām, og at det er en forpligtende

---

<sup>1</sup> Overleveret af Aḥmad, ḥadīth nr. (18506), og an-Nasā’ī, ḥadīth nr. (646). Al-Mundhirī – må Allāh være ham barmhjertig – sagde i at-Targhīb wa at-Tarhīb (1/176): “En god og solid overleveringskæde.” Ibn al-Mulaqqin – må Allāh være ham barmhjertig – sagde i al-Badr al-Munir (3/385): “Denne isnād (overleveringskæde) er djaḥyid (solid).”

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (610), og Muslim, ḥadīth nr. (382).

handling, som ikke må opgives. Hvis indbyggerne i en by enstemmigt besluttede at undlade adhān og nægtede at udføre den, ville det være herskerens pligt at føre kamp mod dem for dette.”<sup>1</sup>

#### **Afsnit 4: Betingelserne for gyldigheden af al-adhān (kaldet til bøn) og al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen)**

1 – Islām: De er ikke gyldige, hvis de udføres af en kāfir (ikke-troende), for adhān (kaldet til bøn) og iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) er begge tilbedelseshandlinger, og ingen tilbedelse er gyldig fra en kāfir.

2 – Fornuft: Al-‘aql (forstand) er en betingelse for gyldighed. Adhān (kaldet til bøn) og iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) er ugyldige, hvis de udføres af en sindsforvirret person, en beruset eller et lille barn, der endnu ikke kan skelne – ligesom alle andre tilbedelseshandlinger.

3 – An-niyyah (intention): Adhān (kaldet til bøn) og iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) er ikke gyldige uden intention, for de er begge tilbedelseshandlinger – og tilbedelse er kun gyldig, når den udføres med niyyah, i overensstemmelse med Allāhs Sendebuds – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – udsagn:

«إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى»

---

<sup>1</sup> A‘lām al-Ḥadīth – Sharḥ Ṣaḥīḥ al-Bukhārī (1/460).

“Sandelig, handlinger bedømmes udelukkende efter deres intentioner, og enhver menneske vil kun få det (i belønning) ,som vedkommende havde til hensigt.”<sup>1</sup>.

4 – At være mand: En kvindes Adhān (kaldet til bøn) og iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) er ikke der for ikke gyldige.

5 – At adhān (kaldet til bøn) udføres inden for aṣ-ṣalāh (bønne) tiden: Den er ikke gyldig, hvis den foretages, før tiden for ṣalāh (bøn) er indtrådt – baseret på ḥadīthen fra Mālik Ibn al-Ḥuwayrith – må Allāh være tilfreds med ham – hvor Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«... فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَدِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ، وَلْيُؤَمِّكُمْ أَكْبَرُكُمْ»

“Når aṣ-ṣalāh (bønnen) går ind, skal en af jer udføre adhān (kaldet til bøn) for jer, og den ældste blandt jer skal lede jer (i ṣalāh).”<sup>2</sup>. Dermed knyttede Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – befalingen om adhān (kaldet til bøn) til tidspunktet for aṣ-ṣalāh (bønnen) – som først indtræder, når dens tid er inde – og at iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) skal ske, når man har til hensigt at påbegynde aṣ-ṣalāh.

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (1), og Muslim, ḥadīth nr. (1907), fra ‘Umar Ibn al-Khaṭṭāb – må Allāh være tilfreds med ham.

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (628), og Muslim, ḥadīth nr. (674).

6 – At adhān (kaldet til bøn) – og tilsvarende iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) – udføres i korrekt rækkefølge: Det, der menes med rækkefølge, er, at al-mu’adhdhin fremfører ordene i adhān og iqāmah i overensstemmelse med de shari‘ah-tekster, som har forklaret beskrivelsen af adhān og iqāmah. Adhān er en tilbedelseshandling, som er fastlagt i denne rækkefølge, og derfor skal den udføres præcis, som den er overleveret – i overensstemmelse med Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – udsagn:

«مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ فِيهِ، فَهُوَ رَدٌّ»

“Den, der indfører noget i denne sag af vor [Islām] – som ikke hører til den – det vil blive forkastet.”<sup>1</sup>.

7 – At adhān (kaldet til bøn) – og tilsvarende iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) – udføres sammenhængende: Det, der menes med al-muwālāh (sammenhæng), er, at ordene i adhān skal følge umiddelbart efter hinanden uden afbrydelse ved tale eller handling – og at der ikke må være en adskillelse mellem dele af kaldet med en længere pause.

8 – At adhān (kaldet til bøn) – og tilsvarende iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) – udføres på arabisk, med den ordlyd, som er overleveret i

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (2697), og Muslim, ḥadīth nr. (1718), fra ḥadīth ‘Ā’ishah – må Allāh være tilfreds med hende.

Sunnah, og fri for fejludtale, som ændrer betydningen.

9 – At adhān (kaldet til bøn) udføres med høj stemme: For hvis al-mu’adhdhin (den, der kalder til bøn), sænkede sin stemme, så kun han selv kunne høre den, ville formålet med forskriften om adhān ikke blive opfyldt; som det fremgår af Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – udsagn:

«قَالُواذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ»

“Når aṣ-ṣalāh (bønnen) går ind, skal en af jer udføre adhān (kaldet til bøn) for jer.”<sup>1</sup> Dette henviser til, at stemmen bør hæves, så andre kan høre kaldet – for derved opnås formålet med bekendtgørelsen. Hvis man derimod kalder til bøn for sig selv eller for én, der er til stede, er det ikke en betingelse at hæve stemmen; man bør dog hæve den så meget, at man selv eller den tilstedeværende kan høre det. Men hvis stemmen hæves mere end dette, er det endnu bedre – som overleveret i en ḥadīth af Abū Sa’īd al-Khudrī – må Allāh være tilfreds med ham – fra Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham:

«.. فَإِذَا كُنْتَ فِي غَنَمِكَ أَوْ بَادِيَتِكَ فَأَذِّنْتَ فَارْفَعْ صَوْتَكَ بِالنِّدَاءِ؛ فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُ مَدَى صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ جَنَّ وَلَا إِنْسٍ وَلَا شَيْءٍ إِلَّا شَهِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

---

<sup>1</sup> Henvisningen er allerede nævnt tidligere.

“Når du er blandt dine får eller i din ødemark og kalder til ṣalāh (bøn), så hæv din stemme ved kaldet, for ingen djinn, intet menneske og intet andet hører, så langt som al-mu’adhdhin (den, der kalder til bøn) stemme rækker, uden at det vil vidne for ham på opstandelsens dag.”<sup>1</sup>.

### **Afsnit 5: De ønskede karaktertræk hos al-mu’adhdhin (den, der kalder til bøn)**

1 – At han er kendt for moralsk integritet og retskaffenhed: Som det fremgår af Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – udsagn:

«الإِمَامُ ضَامِنٌ، وَالْمُؤَدِّينُ مُؤْتَمَنٌ، اللَّهُمَّ أَرْشِدِ الْأَئِمَّةَ، وَاعْزِزْ لِلْمُؤَدِّينَ»

“Imamen er ansvarsbærer, og al-mu’adhdhin (den, der kalder til bøn) er betroet. O Allāh, vejled imamerne, og tilgiv dem, der kalder til bøn.”<sup>2</sup> Al-mu’adhdhin (den, der kalder til bøn) er betroet med tidspunkterne for ṣalāh (bøn) og ṣawm (faste) – for tillids opgaven udføres kun af den, der besidder retfærdighed. Derfor bør en mu’adhdhin ikke være en synder, der åbenlyst begår overtrædelser, eller en, der har mistet sin anstændighed.

2 – At han er myndig/voksen: For en voksens adhān (kald til bøn) er mere fuldkommen. Adhān udført af et barn, der har nået evnen til at skelne (mumayyiz), er dog gyldig, så længe det udføres

---

<sup>1</sup> Henvisningen er allerede nævnt tidligere.

<sup>2</sup> Overleveret af Abū Dāwūd, ḥadīth nr. (517), og at-Tirmidhī, ḥadīth nr. (207).

inden for det rette tidspunkt – og når han kalder til ṣalāh, er hans adhān tilstrækkelig og behøver ikke gentages, da formålet med at bekendtgøre tidens indtræden derved opnås.

3 – At han har kendskab til ṣalāh (bønne) tiderne: Så han kan fastlægge dem præcist og kalde til bøn så snart tiden indtræder; for hvis han ikke har kendskab til dem, er der fare for, at han forveksler eller begår en fejl.

4 – At han har en stærk stemme: Som nævnt i ḥadīthen fra ‘Abdullāh Ibn Zayd – må Allāh være tilfreds med ham – om drømmen om adhān, hvor Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde til ham:

«إِنَّ هَذِهِ لَرُؤْيَا حَقٍّ، فَقُمْ مَعَ بِلَالٍ فَإِنَّهُ أُنْدَى وَأَمْدٌ صَوْتًا مِنْكَ، فَأَلْقِ عَلَيْهِ مَا قِيلَ لَكَ، وَلَيُنَادِي بِذَلِكَ»

“Sandelig, dette er et sand drøm. Gå derfor med Bilāl, for han har sandelig en mere klangfuld og vidtrækkende stemme end dig. Overbring ham, hvad der blev sagt til dig, og lad ham kalde med det.”<sup>1</sup> Og betydningen af:

«وَأَمْدٌ صَوْتًا مِنْكَ»

"Og en vidtrækkende stemme end dig"<sup>2</sup> Det betyder, at han har en stærkere og mere klangfuld stemme end dig. Dette indikerer, at det er

---

<sup>1</sup> Overleveret af at-Tirmidhī, ḥadīth nr. (189), som sagde: ḥadīth ḥasan ṣaḥīḥ (en god og autentisk ḥadīth).

<sup>2</sup> Se: Tuhfat al-Aḥwadhī (1/481).

anbefalelsesværdigt at vælge en mu'adhdhin (den, der kalder til bøn) med en kraftig og klar stemme, for en stærk stemme er mere effektiv til at formidle adhān (kaldet til ṣalāh (bøn)).

5 – At han har en smuk stemme: Som nævnt i den tidligere ḥadīth fra ‘Abd Allāh ibn Zayd – må Allāh være tilfreds med ham – om drømmen om adhān, hvor Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«فَإِنَّهُ أَدْنَى وَأَمْدٌ صَوْتًا مِنْكَ»

"For han har sandelig en mere klangfuld og vidtrækkende stemme end dig." Det betyder: at stemmen er smukkere og mere behagelig i klang.

6 – At han er rituelt ren fra både den mindre og den større urenhed (ḥadath): For adhān (kaldet til bøn) og iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) er former for dhikr (ihukommelse) af Allāh – Den Mægtige og Den Majestætiske – og det er anbefalelsesværdigt, at den, der udfører dhikr, er i tilstand af rituelt renhed.

7 – At han kalder til bøn stående: Som det fremgår af Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – udsagn:

«يَا بِلَالُ قُمْ، فَتَدِ بِالصَّلَاةِ»

"O Bilāl, rejs dig og kald til ṣalāh (bøn)."<sup>1</sup> Ibn al-Mundhir – må Allāh være ham barmhjertig – sagde:

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (604), og Muslim, ḥadīth nr. (377), fra Ibn ‘Umar – må Allāh være tilfreds med dem begge.

“Der er enighed om, at det hører til Sunnah, at al-mu’adhdhin (den, der kalder til bøn) udfører adhān stående.”<sup>1</sup>.

8 – At han kalder adhān (kaldet til bøn) vendt mod qiblah (bederetningen): Dette bygger på en af versionerne af ḥadīthen fra ‘Abd Allāh Ibn Zayd – må Allāh være tilfreds med ham – om drømmen om adhān, hvor han sagde: “Så vendte han sig mod qiblah (bederetningen) og sagde: ‘Allāhu akbar, Allāhu akbar ...’”<sup>2</sup>, Og Ibn al-Mundhir – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Der er enighed om, at det hører til Sunnah at vende sig mod qiblah (bederetningen) under adhān (kaldet til bøn).”<sup>3</sup>.

9 – At placere sine to pegefingre i ørerne: Dette følger Bilāls – må Allāh være tilfreds med ham – handling, da han kaldte til adhān (kaldet til bøn) i Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – nærvær. Abū Djuḥayfah – må Allāh være tilfreds med ham – sagde: “Jeg så Bilāl kalde til adhān (kaldet til bøn), mens han drejede sig og fulgte sin munds retning til den ene og den anden side, med sine pegefingre i ørerne, mens Allāhs

---

<sup>1</sup> Al-Idjmā‘ af Ibn al-Mundhir (s. 38).

<sup>2</sup> Overleveret af Abū Dāwūd, ḥadīth nr. (507).

<sup>3</sup> Al-Idjmā‘ af Ibn al-Mundhir (s. 38).

Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – opholdt sig i sit røde telt ...”<sup>1</sup>.

Imām at-Tirmidhī – må Allāh være ham barmhjertig – sagde efter at have berettet denne ḥadīth: “Og dette er den praksis, som ahl al-‘ilm (de lærde) følger: De anser det for anbefalelsesværdigt, at mu’adhdhin (den, der kalder til bøn) sætter sine to pegefingre i ørerne under adhān (kaldet til bøn).”

Ibn Shubrumah – må Allāh være ham barmhjertig – blev spurgt: “Hvorfor er mu’adhdhin (den, der kalder til bøn) blevet påbudt at sætte sine pegefingre i ørerne?” Han svarede: “For at stemmen bliver stærkere ...”<sup>2</sup>.

Og an-Nawawī – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: Det er Sunnah, at mu’adhdhin (den, der kalder til bøn) placerer sine to pegefingre i øregangene, og der er konsensus om dette. Al-Maḥāmīlī – må Allāh være ham barmhjertig – har gengivet dette i al-Madjmū‘ på vegne af de fleste lærde. Vores lærde har sagt: Deri ligger endnu en fordel – nemlig at en person måske ikke hører sin egen stemme på grund af døvhed, afstand eller andre faktorer, og da kan han med sine fingre

---

<sup>1</sup> Overleveret af at-Tirmidhī (197), som sagde: ḥadīth ḥasan ṣaḥīḥ (en god og autentisk ḥadīth). Dens oprindelse findes i Ṣaḥīḥ al-Bukhārī (634) med følgende ordlyd: fra ‘Awn Ibn Abū Djuḥayfah, fra hans far, at han så Bilāl kalde til adhān (kaldet til bøn), og han sagde: “Jeg begyndte at følge hans munds bevægelser til den ene og den anden side under adhān.”

<sup>2</sup> al-Awsaṭ af Ibn al-Munhir (4/11).

markere, at han er i gang med adhān (kaldet til bøn).<sup>1</sup>

10 – At mu'adhdhin (den, der kalder til bøn) vender sig mod højre, når han siger: ḥayya 'alaṣ-ṣalāh (kom til bøn) – begge gange – og vender sig mod venstre, når han siger: ḥayya 'alal-falāḥ (kom til succes) – begge gange – mens hans fødder forbliver stående fast på stedet. Dette bygger på ḥadīthen fra Abū Juḥayfah – må Allāh være tilfreds med ham – om Bilāls – må Allāh være tilfreds med ham – adhān i Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – nærvær, hvor han sagde:

«فَجَعَلْتُ أَتْبَعُ قَاهُ، هَاهُنَا وَهَاهُنَا، يَقُولُ: يَمِينًا وَشِمَالًا: حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ»؛

"Så jeg fulgte hans mund, mens han vendte sig til den ene og den anden side, idet han sagde – mod højre og mod venstre: ḥayya 'alaṣ-ṣalāh (kom til bøn), ḥayya 'alal-falāḥ (kom til succes)."<sup>2</sup> Og fordi det mere effektivt får bønnekaldet til at nå dem, der befinder sig langt fra moskeen.

11 – At fremsige adhān (kaldet til bøn) langsomt og tydeligt – dvs. at udtale ordene roligt og uden hast (ya-ta-mahhal), uden overdreven strækning eller forlængelse – fordi adhān er et kald rettet til dem, der befinder sig uden for moskéen, og derfor

---

<sup>1</sup> Sharḥ al-Muhadhdhab (3/113).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (634), og Muslim, ḥadīth nr. (503). Ordlyden er hos Muslim.

når længst frem, når den fremsiges i roligt tempo. Derimod fremsiges iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) hurtigt (ḥadr), fordi den er rettet til de tilstedeværende, og derfor passer det bedre, at den udføres i et hurtigere tempo.<sup>1</sup>

12 – At fremsige adhān (kaldet til bøn) sådan som det er foreskrevet: med en behagelig og naturlig stemme, uden kunstig anstrengelse og uden fejludtale. Det må ikke fremføres i en syngende stil som sang, og det må ikke forlænges på en måde, der fjerner det fra dets formål. Muadhdhin (den, der kalder til bøn) fremsiger det med sin egen stemme – mens han overholder dets betingelser og dets islamiske etikette.

## **Afsnit 6: Fremgangsmåden for adhān (kaldet til bøn) og iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen)**

For adhān (kaldet til bøn) og iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) findes der flere fremgangsmåder, som er overleveret i de profetiske tekster. Blandt det, der er overleveret om fremgangsmåden for adhān og iqāmah, er ḥadīthen fra ‘Abdullāh Ibn Zayd – må Allāh være tilfreds med ham – og ordlyden af adhān deri er:

---

<sup>1</sup> Se: Al-Mughnī af Ibn Qudāmah: (1/295).

Allāhu Akbar, Allāhu Akbar, Allāhu Akbar, Allāhu Akbar" (Allāh er Den Største, Allāh er Den Største, Allāh er Den Største, Allāh er Den Største).

"Ash-hadu an lā ilāha illallāh. Ash-hadu an lā ilāha illallāh" (Jeg bevidner, at der ikke er nogen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh. Jeg bevidner, at der ikke er nogen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh).

"Ash-hadu anna Muḥammadan rasūlullāh. Ash-hadu anna Muḥammadan rasūlullāh" (Jeg bevidner, at Muḥammad er Allāhs Sendebud. Jeg bevidner, at Muḥammad er Allāhs Sendebud).

"Ḥayya ‘alaṣ-ṣalāh. Ḥayya ‘alaṣ-ṣalāh" (Kom til bøn. Kom til bøn).

"Ḥayya ‘alal-falāḥ. Ḥayya ‘alal-falāḥ" (Kom til success. Kom til success).

Allāhu akbar, Allāhu akbar" (Allāh er Den Største, Allāh er Den Største).

Lā ilāha illallāh (Der er ingen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh).

Og ordlyden af iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen):

"Allāhu akbar, Allāhu akbar" (Allāh er Den Største, Allāh er Den Største).

"Ash-hadu an lā ilāha illallāh (Jeg bevidner, at der ikke er nogen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh).

"Ash-hadu anna Muḥammadan rasūlullāh" (Jeg bevidner, at Muḥammad er Allāhs Sendebud).

"Ḥayya ‘alaṣ-ṣalāh" (Kom til bøn), Ḥayya ‘alal-falāh" (Kom til success).

"Qad qāmat iṣ-ṣalāh, qad qāmat iṣ-ṣalāh" (Bønnen er nu rejst [påbegyndes], bønnen er nu rejst [påbegyndes]).

Allāhu akbar, Allāhu akbar" (Allāh er Den Største, Allāh er Den Største).

Lā ilāha illallāh (Der er ingen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh).<sup>1</sup>

Dette er den fremgangsmåde for adhān (kaldet til bøn) og iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen), som Bilāl – må Allāh være tilfreds med ham – vedvarende udførte sammen med Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham –, både når de opholdt sig hjemme og når de var på rejse, indtil Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – gik bort.

Og i adhān (kaldet til bøn) for fadjr siger man efter "ḥayya ‘alal-falāh": "aṣ-ṣalātu khayrun min an-nawm (bøn er bedre end søvn)" to gange; for Abū Maḥdihūrah – må Allāh være tilfreds med ham – har berettet, at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde til ham:

«فَإِنْ كَانَتْ صَلَاةُ الصُّبْحِ قُلْتَ: الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ، الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ»

---

<sup>1</sup> Overleveret af Abū Dāwūd, ḥadīth nr. (499), og af at-Tirmidhī i forkortet form, ḥadīth nr. (189), som sagde: "Ḥadīthen fra ‘Abdullāh ibn Zayd er ḥasan ṣaḥīḥ (god og autentisk)."

“Og hvis det er ṣubḥ-bønner (ṣalāt al-faḍr), så siger du: aṣ-ṣalātu khayrun min an-nawm, aṣ-ṣalātu khayrun min an-nawm (bønner er bedre end søvn, bønner er bedre end søvn).”<sup>1</sup>.

Der findes også en anden måde at udføre adhān på, nemlig tardjīʿ (gentagelse), hvor muʾadhdhin først sænker stemmen ved de to trosbekendelser (ash-hadu an lā ilāha illā Allāh og ash-hadu anna Muḥammadan rasūlu Allāh) og derefter gentager dem med hævet stemme. Ved iqāmah udtales sætningerne parvis. Denne form er overleveret i ḥadīthen fra Abū Maḥdihūrah – må Allāh være tilfreds med ham – hvor han sagde: “Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – lærte mig selv adhān og sagde:”

«قُل: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ - مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ - قَالَ: ثُمَّ ارْجِعْ، فَمَدَّ صَوْتَكَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.»

“Sig: Allāhu akbar, Allāhu akbar, Allāhu akbar, Allāhu akbar. Ash-hadu an lā ilāha illallāh, ash-hadu an lā ilāha illallāh. Ash-hadu anna Muḥammadan rasūlullāh, ash-hadu anna Muḥammadan rasūlullāh. (Allāh er Den Største, Allāh er Den Største, Allāh er Den Største, Allāh er Den Største.

---

<sup>1</sup> Overleveret af Abū Dāwūd, ḥadīth nr. (500). An-Nawawī sagde i Khulāṣat al-Aḥkām (1/286), at den er ḥasan (god).

Jeg bevidner, at der ikke er nogen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh. Jeg bevidner, at der ikke er nogen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh. Jeg bevidner, at Muḥammad er Allāhs Sendebud. Jeg bevidner, at Muḥammad er Allāhs Sendebud – to gange, to gange.

Så sagde han: Vend derefter tilbage [til trosbekendelserne] og fremsig dem med hævet stemme:

Ash-hadu an lā ilāha illallāh. Ash-hadu an lā ilāha illallāh (Jeg bevidner, at der ikke er nogen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh. Jeg bevidner, at der ikke er nogen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh).

Ash-hadu anna Muḥammadan rasūlullāh. Ash-hadu anna Muḥammadan rasūlullāh (Jeg bevidner, at Muḥammad er Allāhs Sendebud. Jeg bevidner, at Muḥammad er Allāhs Sendebud). "Ḥayya ‘alaṣ-ṣalāh. Ḥayya ‘alaṣ-ṣalāh" (Kom til bøn. Kom til bøn). "Ḥayya ‘alal-falāh. Ḥayya ‘alal-falāh" (Kom til success. Kom til success). Allāhu akbar, Allāhu akbar" (Allāh er Den Største, Allāh er Den Største). Lā ilāha illallāh (Der er ingen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh)."

«وَالْإِقَامَةُ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ، قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ، اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»

Allāhu akbar, Allāhu akbar, Allāhu akbar, Allāhu akbar. Ash-hadu an lā ilāha illallāh, ash-hadu an lā ilāha illallāh. Ash-hadu anna Muḥammadan rasūlullāh, ash-hadu anna Muhammadan rasūlullāh. Hayya ‘ala as-salāh, hayya ‘ala as-salāh. Hayya ‘ala al-falāh, hayya ‘ala al-falāh. Qad qāmat iṣ-ṣalāh, qad qāmat iṣ-ṣalāh. Allāhu akbar, Allāhu akbar. Lā ilāha illallāh" (Allāh er Den Største, Allāh er Den Største, Allāh er Den Største, Allāh er Den Største. Jeg bevidner, at der ikke er nogen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh, jeg bevidner, at der ikke er nogen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh. Jeg bevidner, at Muḥammad er Allāhs Sendebud, jeg bevidner, at Muḥammad er Allāhs Sendebud. Kom til bøn, kom til bøn. Kom til succes, kom til success. Bønnen er nu rejst [påbegyndt], bønnen er nu rejst [påbegyndt]. Allāh er Den Største, Allāh er Den Største. Der er ingen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh).

<sup>1</sup>.

Dette hører under den tilladte variation (ikhtilāf at-tanawwu’); og hvilken som helst af de autentiske fremgangsmåder muadhdhin vælger, er god og gyldig. Shaykh al-Islām Ibn Taymiyyah – må Allāh være ham barmhjertig – siger, efter at have nævnt nogle af de autentisk overleverede former for adhān: Når dette er tilfældet, er den korrekte

---

<sup>1</sup> Overleveret af Abū Dāwūd, ḥadīth nr. (502) og (503).

holdning den, som ahl al-ḥadīth og dem, der er enige med dem, følger: at alt, hvad der er autentisk overleveret fra Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – om dette, er tilladt – og de forkaster intet af dette. For variationen i formen for adhān og iqāmah er som variationen i formerne for qirāʾāt (recitation), tashahhud og lignende. Ingen har ret til at forkaste noget, som Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – har indstiftet som sunnah for sin ummah.<sup>1</sup>

### **Afsnit 7: Hvad den, der hører adhān (kaldet til bøn), bør svare, og hvilken duʿāʾ (påkaldelse) der anbefales efter den.**

Det anbefales for den, der hører adhān (kaldet til bøn), at sige det samme som muʾadhdhin (den, der kalder til bøn), ifølge ḥadīthen fra Abū Saʿīd al-Khudrī – må Allāh være tilfreds med ham – hvori Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«إِذَا سَمِعْتُمُ النِّدَاءَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ الْمُؤَدِّنُ»

“Når I hører an-nidāʾ (kaldet (til ṣalāh (bøn))), så sig det samme, som muʾadhdhin siger.”<sup>2</sup> Undtagen ved al-ḥayʿalatayn – dvs. muʾadhdhins udsagn: ḥayya ʿalaṣ-ṣalāh (kom til bøn) og ḥayya ʿalal-falāḥ (kom

---

<sup>1</sup> Madjmūʿ al-Fatāwā (22/66).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (611), og Muslim, ḥadīth nr. (383).

til succes) – hvor det anbefales, at den, der hører adhān, siger efter hver af dem:

«لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ»

"Lā ḥawla wa lā quwwata illā bi-llāh" (Der er ingen magt og ingen styrke undtagen ved Allāh). Dette bygger på ḥadīthen fra ‘Umar Ibn al-Khaṭṭāb – må Allāh være tilfreds med ham – som berettede, at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«إِذَا قَالَ الْمُؤَدِّنُ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، فَقَالَ أَحَدُكُمْ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، قَالَ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، قَالَ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ قَلْبِهِ، دَخَلَ الْجَنَّةَ»

“Hvis mu’adhdhin siger: Allāhu akbar, Allāhu akbar (Allāh er Den Største, Allāh er Den Største), og en af jer siger: Allāhu akbar, Allāhu akbar (Allāh er Den Største, Allāh er Den Største).

Derefter siger han: Ash-hadu an lā ilāha illallāh (Jeg bevidner, at der ikke er nogen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh), og en af jer siger: Ash-hadu an lā ilāha illallāh, qāla (Jeg bevidner, at der ikke er nogen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh)e.

Derefter siger han: Ash-hadu anna Muḥammadan rasūlullāh (Jeg bevidner, at Muḥammad er Allāhs Sendebud), og en af jer siger: Ash-hadu anna Muḥammadan rasūlullāh (Jeg bevidner, at Muḥammad er Allāhs Sendebud).

Derefter siger mu'adhdhin: Ḥayya 'alaṣ-ṣalāh (Kom til bøn), og en af jer svarer: Lā ḥawla wa lā quwwata illā bi-llāh (Der er ingen magt og ingen styrke undtagen ved Allāh).

Derefter siger han: Ḥayya 'alal-falāḥ (Kom til succes), og en af jer svarer: Lā ḥawla wa lā quwwata illā bi-llāh (Der er ingen magt og ingen styrke undtagen ved Allāh).

Derefter siger han: Allāhu akbar, Allāhu akbar (Allāh er Den Største, Allāh er Den Største), og en af jer siger: Allāhu akbar, Allāhu akbar (Allāh er Den Største, Allāh er Den Største).

Derefter siger han: Lā ilāha illallāh, (Der er ingen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh), og en af jer siger: Lā ilāha illallāh, (Der er ingen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh) – af et oprigtigt hjerte – så vil han træde ind i paradiset.”<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (385).

Og at sige: "Ash-hadu an lā ilāha illallāhu waḥdahū lā sharīka lah, wa anna Muḥammadan ‘abduhū wa rasūluh. Raḍītu bi-llāhi rabban, wa bi-Muḥammadin rasūlan, wa bil-islāmi dīnan." (Jeg bevidner, at der ikke er nogen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh alene. Han har ingen partner, og at Muḥammad er Hans tjener og Sendebud. Jeg er tilfreds med Allāh som Herre, med Muḥammad som Sendebud og med islām som religion) efter trosbekendelsen.

Sa’d Ibn Abī Waqqāṣ – må Allāh være tilfreds med ham – berettede, at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ الْمُؤَدِّنَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا؛ غُفِرَ لَهُ ذَنْبُهُ».

"Den, der siger, når han hører mu’adhdhin: Ash-hadu an lā ilāha illallāhu waḥdahū lā sharīka lah, wa anna Muḥammadan ‘abduhū wa rasūluh. Raḍītu bi-llāhi rabban, wa bi-Muḥammadin rasūlan, wa bil-islāmi dīnan." (Jeg bevidner, at der ikke er nogen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh alene. Han har ingen partner, og at Muḥammad er Hans tjener og Sendebud. Jeg er tilfreds med Allāh som Herre, med Muḥammad som Sendebud og med islām som religion) efter trosbekendelsen– hans synder vil blive tilgivet."<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (386).

Og når mu'adhdhin i morgenbønnen siger: "Aṣ-ṣalāh (bønnen) er bedre end søvn," så siger den, der lytter, det samme; som Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«إِذَا سَمِعْتُمُ النِّدَاءَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ الْمُؤَدِّنُ»

"Når I hører an-nidā' (kaldet til ṣalāh (bøn)), så sig det samme, som mu'adhdhin siger."<sup>1</sup>

Derefter sender man velsignelser over Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – og siger derefter det, som er overleveret fra ham i ḥadīth, hvor han – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ النِّدَاءَ: اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ التَّامَّةُ، وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتُهُ، حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

"Den, der siger, når han hører an-nidā' (kaldet til ṣalāh (bøn)): 'Allāhumma Rabba ḥādhihi-d-da'wah at-tāmmāh, waṣ-ṣalāt il-qā'imah, āti Muḥammadan al-wasīlah wa-l-faḍīlah, wab'ath-hu maqāmam maḥmūdān alladhī wa'adtahu (O Allāh! Du, Herren over dette fuldkomne kald og den ṣalāh (bøn), der står for at blive udført. Skænk Muḥammad al-wasīlah (den højeste plads i paradys, som kun tilkommer ham) og al-faḍīlah (den fortrinlige rang, som hæver ham over al skabning) og oprejs ham til al-maqām al-maḥmūd (den lovpriste position på dommens dag), som Du har lovet ham)' – for ham

<sup>1</sup> Muttafaqun 'alayh – overleveret af både al-Bukhārī og Muslim.

vil min shafā'ah (forbøn) være berettiget på dommens dag."<sup>1</sup>. Og betydningen heraf er:

«الدَّعْوَةُ النَّامَةُ»

"Det fuldkomne kald" Dvs. adhān (kaldet til bøn). Det betegnes som fuldkomment, fordi den rummer ophøjelsen af Allāh og Hans tawhīd (absolutte enhed), vidnesbyrdet om Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – profetgerning og kaldet til det gode [gennem ṣalāh (bøn)].

«وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ»

"den ṣalāh (bøn), der står for at blive udført" Dvs. den vil blive rejst (iqāmah) og udført i handling.

«الْوَسِيلَةُ»

En rang i paradiset. En ophøjet plads i paradiset.

«الْفَضِيلَةُ»

Den fortrinlige æresrang. Den ophøjede æresposition, som ingen andre deler med ham.

«مَقَامًا مَحْمُودًا»

Den lovpriste position. Al-maqām al-maḥmūd: Det er den position, hvor alle mennesker vil prise ham – herunder den store shafā'ah (forbøn) for hele skabelsen, hvor han går i forbøn for folk på dommedagspladsen, indtil dommen falder imellem dem.

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (614), fra Djābir – må Allāh være tilfreds med ham.

Overleveret af ‘Abdullāh Ibn ‘Amr Ibn al-‘Āṣ – må Allāh være tilfreds med dem begge – at han hørte Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sige:

«إِذَا سَمِعْتُمُ الْمُؤَذِّنَ، فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ، ثُمَّ صَلُّوا عَلَيَّ؛ فَإِنَّهُ مَن صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا، ثُمَّ سَلُوا اللَّهَ لِي الْوَسِيلَةَ، فَإِنَّهَا مَنزِلَةٌ فِي الْجَنَّةِ، لَا تَنْبَغِي إِلَّا لِعَبْدٍ مِّنْ عِبَادِ اللَّهِ، وَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَنَا هُوَ، فَمَنْ سَأَلَ لِي الْوَسِيلَةَ، حَلَّتْ لَهُ الشَّفَاعَةُ»

“Når I hører mu’adhdhin, så sig det samme som han siger. Send derefter velsignelser over mig, for den, der sender én velsignelse over mig, ham vil Allāh sende ti velsignelser over. Bed derefter Allāh om al-wasīlah for mig, for det er en rang i paradiset, som kun tilkommer én af Allāhs tjenere – og jeg håber, at det er mig. Den, der beder om al-wasīlah for mig, vil min forbøn være berettiget for ham.”<sup>1</sup>

Blandt de bid‘ah-handlinger (innovation), som er blevet indført i adhān: At mu’adhdhin hæver sin stemme med salāh (velsignelse) og salām (fredshilsen) over Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – efter adhān. Ligeledes at fremføre den dhikr, som er overleveret efter adhān – nemlig (Allāhumma Rabba hādhihi-d-da‘wah at-tāmmāh ...) – i fællesskab. og at løfte hænderne, når denne du‘ā’ (påkaldelse) fremsiges. At nogle, når de gentager efter mu’adhdhin (de, der kalder til bøn), tilføjer ordet (ḥaqqan) eller (abadan) i slutningen

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (384).

af sætningen, så de siger: Ḥaqqan lā ilāha illallāh (Sandelig, der er ingen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh) eller abadan lā ilāha illallāh (til evig tid, der er ingen gud [værdig til tilbedelse] undtagen Allāh ) – da der ikke findes noget bevis for noget af dette.

### **Afsnit 8: Reglen om at forlade moskeen efter adhān (kaldet til ṣalāh (bøn))**

Det er forbudt (ḥarām) for en mand at forlade moskeen efter adhān, før han har udført ṣalāh, medmindre han har en gyldig undskyldning eller har til hensigt at vende tilbage til moskeen – i så fald er der ingen synd på ham. Abū ash-Sha‘thā’ sagde: “Vi sad i moskeen sammen med Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – da mu’adhdhin gav adhān. Da rejste en mand sig og gik ud af moskeen, og Abū Hurayrah fulgte ham med blikket, indtil han var gået ud. Da sagde Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham: ‘Hvad angår denne mand – så har han trodset Abū al-Qāsim – må Allāhs velsignelser og fred være over ham.’”<sup>1</sup>

At-Tirmidhī – må Allāh være ham barmhjertig – sagde efter sin overlevering af denne ḥadīth i sin sunan: “Og sådan er praksis hos de lærde blandt Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – ledsagere – og dem, der kom efter dem:

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (655).

at ingen forlader moskeen efter adhān, undtagen på grund af en gyldig undskyldning – såsom at være uden wuḍū' (rituel afvaskning) eller på grund af en nødvendig sag, som han er nødt til at udføre.”<sup>1</sup>

### **Afsnit 9: Hvor lang tid der bør være mellem adhān (kaldet til bøn) og iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen)?**

Der findes i Sunnah det, der viser, at der var et passende tidsrum mellem adhān (kaldet til bøn) og iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen). 'Abdullāh Ibn Mughaffal – må Allāh være tilfreds med ham – berettede: Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«بَيْنَ كُلِّ أَذَانَيْنِ صَلَاةٌ، بَيْنَ كُلِّ أَذَانَيْنِ صَلَاةٌ»، ثُمَّ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ: «لِمَنْ شَاءَ»

“Mellem hvert to kald er der en ṣalāh (bøn). Mellem hvert to kald er der en ṣalāh.” Så sagde han tredje gang: “for den, der ønsker det.”<sup>2</sup>. Det, der menes med “de to adhān”, er: adhān (kaldet til bøn) og iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen). Derfor bør mu'adhdhin lade et tidsrum være mellem adhān og iqāmah, så de tilstedeværende kan nå at udføre to rak'ah før den obligatoriske ṣalāh (bøn), og så dem, der er på vej til moskeen, kan nå frem og indhente ṣalāh.

---

<sup>1</sup> Overleveret af at-Tirmidhī, ḥadīth nr. (204), Sunan at-Tirmidhī (1/397).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (627), og Muslim, ḥadīth nr. (838).

Imām Aḥmad – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Det bør være sådan, at mu’adhdhin ikke skynder sig med iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen), når han har givet adhān (kaldet til bøn), men venter, indtil menigheden når frem, og den trængende – dvs. den, der har behov for at forrette sin nødtørft – har fået klaret sit ærinde. Han bør lade der være et mellemrum mellem sin adhān og iqāmah.”<sup>1</sup>

### Afsnit 10: Mu’adhdhins ansvar og etikette

Det bør være sådan, at mu’adhdhin søger Allāhs velbehag med sit adhān (kaldet til bøn). Dette baseres på en ḥadīth fra ‘Uthmān Ibn Abū al-‘Āṣ – må Allāh være tilfreds med ham – som sagde:

«إِنَّ مِنْ آخِرِ مَا عَهَدَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ اتَّخَذَ مُؤَدِّنًا لَا يَأْخُذُ عَلَى آذَانِهِ أَجْرًا».

“Blandt det sidste, som Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – betroede mig, var at udpege en mu’adhdhin, der ikke tager betaling for sin adhān (kaldet til bøn).”<sup>2</sup>

At-Tirmidhī – må Allāh vise ham barmhjertighed – sagde efter sin overlevering af denne ḥadīth: “Og dette er den gældende praksis hos de lærde: De anså det for forkasteligt, at mu’adhdhin tager betaling for adhān (kaldet til bøn), og de anså det

---

<sup>1</sup> Ibn Taymiyyah, Sharḥ ‘Umdat al-Fiḥ, Kitāb aṣ-Ṣalāh, s. 135.

<sup>2</sup> Overleveret af at-Tirmidhī, ḥadīth nr. (209), og han sagde: “En ḥasan (god) ḥadīth.”

for anbefalet, at mu'adhdhin søger sin belønning hos Allāh gennem sin adhān."

"Hvad angår at give mu'adhdhin betaling fra Bayt al-Māl (muslimernes statskasse), så er der ingen hindring i det, for Bayt al-Māl er oprettet til gavn for muslimernes fælles anliggender – og adhān (kaldet til bøn) og iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) hører til disse anliggender."<sup>1</sup>

Og han skal vide, at han er ansvarlig for at udføre adhān (kaldet til bøn) for de fem daglige ṣalawāt (bønner) i deres fastsatte tidspunkter; for Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«الإمام ضامنٌ، والمؤذن مؤتمنٌ»

"Imamen er ansvarsbærer, og mu'adhdhin er betroet"<sup>2</sup> Det vil sige, at mu'adhdhin er betroet ṣalāh (bønne) tiderne. Derfor skal han møde op i moskeen i ṭahārah (rituel renhed) i god tid før adhān (kaldet til bøn) og må ikke udeblive fra adhān undtagen med en gyldig undskyldning. I sådanne tilfælde er det hans ansvar at udpege en stedfortræder til at kalde til bøn i hans sted.

Følgende forhold bør mu'adhdhin overholde:

(1) At han drager omsorg for moskeens renlighed og vedligeholdelse og samarbejder med

---

<sup>1</sup> Se: Al-adhān wa-l-iqāmah af al-Qaṭṭānī, s. 19.

<sup>2</sup> Overleveret af Abū Dāwūd, ḥadīth nr. (517), og at-Tirmidhī, ḥadīth nr. (207), fra Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham.

moskeens ansatte og menigheden herom; for Allāh har rost dem, der bebor og opretholder Hans huse, idet Han siger:

﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾ 18

18. "Sandelig, Allāhs moskéer bliver kun bygget [og befolket] af dem, der tror på Allāh og den yderste dag, de der opretholder aṣ-ṣalāh (bønnen), giver zakāt ( den obligatorisk almisser) og ikke frygter andre end Allāh. Det er disse, der – forventes – vil høre til de retledte." [Sūrah at-Tawbah:9:18] Hvad enten deres ‘imārah (vedligeholdelse) består i at opføre, renovere og holde moskeerne rene – eller i at etablere ṣalāh (bøn) og ihukommelse af Allāh i dem – så er begge betydninger tilsigtet med begrebet ‘imārah.<sup>1</sup>

(2) At han tilegner sig den rette aqīdah (troslære) samt kendskab til reglerne for adhān (kaldet til bøn), ṭahārah (rituel renhed) og ṣalāh (bøn); at han kan recitere og har memoriseret en god del af Allāhs Bog; og at han er kvalificeret til at træde i imamsens sted, hvis denne skulle være fraværende til ṣalāh.

3. At han opfordrer til det gode og forbyder det onde, kalder til Allāh med visdom og god formaning, behandler mennesker med mildhed,

---

<sup>1</sup> Se: Faṭḥ al-Bārī af Ibn Ḥadjar, 1/541.

bærer tålmodigt deres forurettelser og samarbejder med moskeens imam i dette.

(4) At han begrænser moskeen til viden, tilbedelse og det, der gavner de bedende, og at han afholder sig fra alt, der skader dem – både i deres religion og i deres verdslige anliggender.

5. At han opbygger samhørighed og samarbejde med moskeens menighed og dens faste besøgende; at han spørger til dem, når de er fraværende, besøger deres syge, udfører ṣalāt al-djanāzah (begravelsesbønnen) for deres afdøde og deltager i begravelsesfølget, samt står ved deres side i modgang og prøvelser.

## **Andet kapitel: Regler for imāmah (at lede bønnen)**

### **Afsnit 1: Definition af imāmah (lede bønnen)**

Al-imāmah fī aṣ-ṣalāh (lederskabet i bønnen): At en mand blandt de bedende træder frem, så de kan følge ham i deres bøn. Og imamen i ṣalāh (bøn) er den, som folk følger i deres bøn<sup>1</sup>.

### **Afsnit 2: imāmah (imamtjenestens) shari‘ah-mæssige grundlag og dens fortrin**

imāmat aṣ-ṣalāh (ledelsen af bønnen) er en af de bedste gerninger og varetages af de bedste mennesker – dem, der besidder fremragende

---

<sup>1</sup> Se: Ḥaṣhiyat ar-Rawḍ al-Murbi‘ (2/296); al-Imāmah fī aṣ-Ṣalāh af al-Qaḥṭānī, s. 6.

egenskaber som viden, korrekt recitation, retfærdighed og andre dyder, som senere vil blive uddybet. Fællesbønnen kan ikke tænkes uden denne ledelse, og fællesbønnen hører til blandt islāms største sha‘ā’ir (ritualsymboler)<sup>1</sup>.

### **Blandt imāmah (at lede bønnens) fortrin:**

1- Imāmah (at lede bønnens) fortrin er velkendt: Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – påtog sig den selv, og det samme gjorde hans retledte khalīfah’er efter ham. Siden da har den fortsat været varetaget af de bedste blandt muslimerne – dem, der forenes af både viden og from handling<sup>2</sup>.

2- Imāmah i ṣalāh (bøn) er en sharī‘ah-baseret autoritet med stort fortrin, og den varetages af dem, der selv besidder fortrin. Dette bygger på Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – udsagn:

«يَوْمَ الْقَوْمِ أَقْرَوْهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ...»

“Den, der reciterer Allāhs Bog bedst, skal lede folk [i bøn].”<sup>3</sup>. Og det er velkendt, at den, der reciterer bedst, er den mest fortrinlige; derfor viser dens tilknytning til ham dens overlegenhed<sup>4</sup>.

---

<sup>1</sup> Se: al-Mawsū‘ah al-Fiqhiyyah al-Kuwaytiyyah (6/201).

<sup>2</sup> Se: Al-Imāmah fī aṣ-Ṣalāh af al-Qaḥṭānī, s. 9.

<sup>3</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (673), fra Abū Mas‘ūd al-Anṣārī – må Allāh være tilfreds med ham.

<sup>4</sup> Se: ash-Sharḥ al-Mumti‘ ‘alā Zād al-Mustaqni‘ (2/41).

3 – Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – fremsagde en du‘ā’ (påkaldelse) om retledning for imamerne. Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – berettede: Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«الإِمَامُ ضَامِنٌ، وَالْمُؤَدِّينُ مُؤْتَمَنُونَ، اللَّهُمَّ أَرْشِدِ الْأَئِمَّةَ، وَاعْفُ لِلْمُؤَدِّينَ»

“Imamen er ansvarsbærer, og mu’adhdhin er betroet. O Allāh, vejled imamerne, og tilgiv mu’adhdhin.”<sup>1</sup>.

Og betydningen heraf er: "Imamen er ansvarsbærer" Dvs. at han er ansvarlig for gyldigheden af menighedens ṣalāh (bøn), fordi deres ṣalāh er knyttet til hans ṣalāh. Og betydningen af: "O Allāh, vejled imamerne." Det vil sige: Led dem til den korrekte og rigtige vej, så de udfører aṣ-ṣalāh (bønnen) på den mest fuldkomne måde<sup>2</sup>.

### **Afsnit 3: Hvem har størst ret til imāmah (lede bønnen)**

Sendebuddet – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – tydeliggjorde, hvem der har størst ret til at lede aṣ-ṣalāh (bønnen). Allāhs Sendebud –

---

<sup>1</sup> Overleveret af Abū Dāwūd, ḥadīth nr. (517), og at-Tirmidhī, ḥadīth nr. (207).

<sup>2</sup> Se: Sharḥ Abī Dāwūd af al-‘Aynī (2/468), og Fayḍ al-Qadīr af al-Munāwī (3/182).

må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«يَوْمَ الْقَوْمِ أَقْرَأُكُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ، فَإِنْ كَانُوا فِي الْقِرَاءَةِ سَوَاءً، فَأَعْلَمُهُم بِالسُّنَّةِ، فَإِنْ كَانُوا فِي السُّنَّةِ سَوَاءً، فَأَقْدَمُهُمْ هَجْرَةً، فَإِنْ كَانُوا فِي الْهَجْرَةِ سَوَاءً، فَأَقْدَمُهُمْ سِلْمًا - وَفِي رِوَايَةٍ: سِنًا - وَلَا يُؤَمِّنُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فِي سُلْطَانِهِ»

“Den, der reciterer Allāhs Bog bedst, skal lede folk [i bøn]. Er de lige i recitation, da den, der har størst viden om Sunnah. Er de lige i Sunnah, da den, der var først til at udføre hidjrah (udvandring). Er de lige i hidjrah, da den, der først antog islām – og i en anden beretning: den ældste i alder. Og en mand må ikke lede en anden mand i ṣalāh (bøn) inden for den andens myndighedsområde.”<sup>1</sup>. Den mest berettigede og den med størst ret til at imāmah (imamtjenesten) er som følger:

1 – Den, der har størst andel af Koranen i hukommelsen og bedst behersker dens recitation – dvs. den, der reciterer Koranen korrekt og fuldendt – og som samtidig er kyndig i fiqh aṣ-ṣalāh (bønnens regler) . Hvis der findes to personer, hvor den ene er stærkere i recitation, men den anden er mindre dygtig til recitation, men mere kyndig i fiqh, så foretrækkes den, der forener fiqh og recitation frem for den, der blot excellerer i recitation uden fiqh-kundskab. Dette skyldes, at behovet for fiqh i ṣalāh (bøn) og dens regler er større end behovet for ren recitationsdygtighed.

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (673).

2 – Derpå kommer den, der er mest kyndig i Sunnah. Hvis to imamer er lige i recitation af Koranen, men den ene er mere kyndig i fiqh og bedre bekendt med Sunnah, så gives forrang til den, der er mest kyndig i fiqh, i overensstemmelse med Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – udsagn:

«فَإِنْ كَانُوا فِي الْقِرَاءَةِ سَوَاءً، فَأَعْلَمُهُمُ بِالسُّنَّةِ»

"Er de lige i recitation, da den, der har størst viden om Sunnah."

3 – Derefter den, der var først til at udføre hidjrah (udvandring) fra et ikke-troende land til islāms land, hvis de er lige i recitation af Koranen og kendskab til Sunnah; i overensstemmelse med Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – udsagn:

«فَإِنْ كَانُوا فِي السُّنَّةِ سَوَاءً، فَأَقْدَمُهُمْ هِجْرَةً»

"Er de lige i Sunnah, da den, der var først til at udføre hidjrah (udvandring)."

4 – Derefter den, der først trådte ind i islām, hvis de er lige med hensyn til hijrah; som anført i den forrige ḥadīth fra Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham:

«فَإِنْ كَانُوا فِي الْهِجْرَةِ سَوَاءً، فَأَقْدَمُهُمْ سَلَامًا»

"Er de lige i hidjrah, da den, der først antog islām." Dvs. den tidligst omvendte til islām.

5 – Derpå den ældste i alder, hvis de er lige i alle de foregående kriterier; som nævnt i en af

versionerne af den tidligere ḥadīth fra Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham:

«فَأَقْذَمْهُمْ سِنًا»

“Da den ældste af dem i alder.” Og ligeledes på grundlag af ḥadīthen fra Mālik Ibn al-Ḥuwayrith – må Allāh være tilfreds med ham – der berettede:

«فَلْيُؤَدِّنْ لَكُمْ أَحَدَكُمْ، وَلْيُؤَمِّمْكُمْ أَكْبَرَكُمْ»

"Så skal en af jer udføre adhān (kaldet til bøn) for jer, og den ældste blandt jer skal lede jer [i ṣalāh]."<sup>1</sup>.

At Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – i denne ḥadīth gav forrang til den ældste, skyldes, at de var på samme niveau i viden.

Hvis de er lige i alle de foregående kriterier og der opstår uenighed, idet hver af dem ønsker at lede aṣ-ṣalāh (bønnen), trækkes der lod mellem dem. Den, der vinder lodtrækningen, gives forrang, fordi de er lige i ret til imāmah, og da det ikke er muligt at forene dem, afgøres sagen ved lodtrækning – sådan som det også gøres med andre rettigheder.

Værten har større ret til at lede bønnen end sin gæst, og på samme måde har herskeren – dvs. al-imām al-a'ẓam (den øverste imām) – større ret til at lede aṣ-ṣalāh (bønnen) end andre, såfremt begge er kvalificerede til imāmah; i overensstemmelse med Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – udsagn:

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (628), og Muslim, ḥadīth nr. (674).

«لَا يُؤْمَنُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فِي أَهْلِهِ وَلَا فِي سُلْطَانِهِ»

“En mand skal ikke lede en anden mand i ṣalāh (bøn) i hans eget hjem, og heller ikke inden for hans myndighedsområde.”

Og tilsvarende gælder for al-imām ar-rātib (den faste imam) i moskéen: Han har større ret til at lede ṣalāh (bøn) end andre – undtagen herskeren (as-sultān) – selv hvis andre er bedre til at recitere eller mere lærde end ham, på grund af den generelle ordlyd i den tidligere ḥadīth.

Ibn ‘Umar – må Allāh være tilfreds med dem begge – havde en mawlā (frigiven slave), som plejede at lede ṣalāh (bøn) i en moské. Da Ibn ‘Umar engang var til stede, bad hans mawlā ham om at træde frem og lede ṣalāh, hvorpå Ibn ‘Umar sagde til ham: “Du har størst ret til at lede ṣalāh (bøn) i din egen moské.”<sup>1</sup>

Og fordi det at lade en anden gå forud for ham er en tilsidesættelse af hans ret og sårer hans følelser.

Der er uenighed om, hvorvidt en dreng, der har nået skelnealderen (aṣ-ṣabiyy al-mumayyiz), kan lede andre i ṣalāh (bøn). Nogle af de lærde har tilladt det, med henvisning til ḥadīthen fra ‘Amr Ibn Salamah – må Allāh være tilfreds med ham.

---

<sup>1</sup> Overleveret af ash-Shāfi‘i i al-Umm (1/185), ‘Abd ar-Razzāq i al-Muṣannaf (2/399), og al-Bayhaqī i as-Sunan al-Kubrā (3/126), nr. (5531). An-Nawawī sagde i al-Khulāṣah (2/701): “Dens isnād er ḥasan (god) eller ṣaḥīḥ (autentisk).” Al-Albānī erklærede dens isnād for ḥasan i Irwā‘ al-Ghalīl (2/302).

«أَنَّهُ أَمَّ قَوْمَهُ فِي عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ ابْنُ سِتٍّ أَوْ سَبْعِ سِنِينَ».

“At han ledte sit folk i ṣalāh (bøn) i Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – tid, da han var seks eller syv år gammel.”<sup>1</sup>

Det er gyldigt, at én, der udfører en nāfilah ṣalāh (frivillig bøn), fungerer som imam for en, der udfører en farḍ ṣalāh (en obligatorisk bøn), på grundlag af beretningen om Mu‘ādh Ibn Djabal – må Allāh være tilfreds med ham.

«أَنَّهُ كَانَ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ الْعِشَاءَ، ثُمَّ يَرْجِعُ فَيُصَلِّي بِقَوْمِهِ تِلْكَ الصَّلَاةَ».

“At han plejede at bede ‘Ishā’ ṣalāh (bøn) sammen med Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – og derefter vendte tilbage og ledte den samme ṣalāh (bøn) med sit folk.”<sup>2</sup>

#### Afsnit 4: De, hvis imāmah er forbudt

Imāmah er forbudt i følgende tilfælde:

1 – At en kvinde leder en mand i bøn – dette er forbudt på grund af Profetens ﷺ generelle udsagn:

«لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَوْ أَمَرَهُمْ امْرَأَةٌ»

“Et folk, der overlader deres anliggender til en kvinde, vil aldrig opnå fremgang.”<sup>3</sup> Og imāmah er en form for wilāyah (autoritet). Desuden er det et grundprincip, at kvinden står i de bagerste rækker, som det fremgår af Sunnah. Abū Hurayrah (må

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (4302).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (701), og Muslim, ḥadīth nr. (465)

<sup>3</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (4425), fra Abū Bakrah – må Allāh være tilfreds med ham.

Allāh være tilfreds med ham) beretter, Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ أُولَئِهَا، وَشَرُّهَا آخِرُهَا، وَخَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا، وَشَرُّهَا أُولَئِهَا»

“De bedste rækker for mændene er de forreste, og de dårligste er de bagerste. De bedste rækker for kvinderne er de bagerste, og de dårligste er de forreste.”<sup>1</sup> Dette er for at beskytte hendes værdighed og afskærme hende. Hvis hun derimod blev stillet frem som den, der leder bønnen, ville det være i strid med dette shari‘ah-princip. Der er idjmā‘ (konsensus) blandt de lærde om dette spørgsmål. Imām Ibn Ḥazm – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Og der er enighed blandt de lærde om, at en kvinde ikke leder mænd i ṣalāh (bøn), når de ved, at hun er en kvinde. Hvis de alligevel gør det, er deres ṣalāh ugyldig – ifølge idjmā‘ (konsensus).”<sup>2</sup>

2 – Imāmah af en person i rituel urenhed (ḥadath) eller med fysisk nadjāsah – mens han selv ved det. Hvis menigheden derimod ikke er klar over det, før aṣ-ṣalāh (bøn) er afsluttet, er deres ṣalāh gyldig. Dette bygger på beretningen fra ‘Umar Ibn al-Khaṭṭāb – må Allāh være tilfreds med ham:

«أَنَّهُ صَلَّى بِالنَّاسِ وَهُوَ جُنُبٌ، فَأَعَادَ، وَلَمْ يَأْمُرْهُمْ أَنْ يُعِيدُوا».

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (440).

<sup>2</sup> Marātib al-Idjmā‘, s. 27.

“Han ledte folkene i ṣalāh (bøn), mens han var i en tilstand af større rituel urenhed (djunub). Derefter gentog han selv ṣalāh, men han befalede dem ikke at gentage deres.”<sup>1</sup>

Og ‘Abd ar-Raḥmān Ibn Maḥdī – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: Dette er der enighed om: Den, der er i større rituel urenhed (djunub), gentager sin ṣalāh (bøn), mens de andre ikke gør det. Jeg kender ikke til nogen uenighed om dette.”<sup>2</sup>

3 – Imāmah af en person, der ikke har memoriseret Sūrah al-Fātiḥah, eller ikke kan recitere den korrekt, eller som sammenblander bogstaver, der ikke må sammenblandes – som den, der lader hā’ glide ind i rā’ i Den Ophøjedes ord:

(اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ 2)

2. "Al-ḥamdu lillāhi rabbi -l-‘ālamīn" (Al lovprisning tilkommer Allāh, verdneres Herre). [Sūrah al-Fātiḥah:1:2] Fordi han sammenblander et bogstav med et andet, som hverken ligner det eller er beslægtet med det – eller fordi han udskifter et bogstav med et andet, som når rā’ erstattes med yā’ – eller fordi han begår en recitationsfejl, der ændrer betydningen. En sådan persons imāmah er kun gyldig over for én, der har samme mangel som ham, da han enten er ude af stand til at udføre en af aṣ-

---

<sup>1</sup> Overleveret af ad-Dāraqutnī i hans Sunan (ḥadīth nr. 1371).

<sup>2</sup> Sunan ad-Dāraqutnī (2/188).

ṣalāhs (bønnens) søjler, eller har udført den på en mangelfuld måde.

4 – Imāmah af en muḥtadi‘ (innovatør), hvis innovation medfører, at han betragtes som ikke-troende – dette er forbudt på grund af Den Ophøjedes ord:

﴿أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا لَا يَسْتَوُونَ﴾ (18)

18. "Er den, der er troende, da som den, der er en synder? De er ikke ens." [Sūrah as-Sajdah:32:18]. Al-fāsiq (overtræderen) i denne āyah betegner kāfir (fornægter), hvilket tydeligt fremgår af āyāts kontekst.

5 – Det er forbudt at lede ṣalāh (bøn) i en moské, hvor der findes en imām rāṭib (fast udpeget imam). Derfor er en anden persons ledelse af ṣalāh (bøn) ugyldig, medmindre den faste imam giver tilladelse – eller hvis han er forsinket, og tiden er blevet knap.<sup>1</sup>

## Afsnit 5: Hvem, hvis imāmah (imamtjeneste) er misbilliget

Imāmah er misbilliget for enhver af følgende:

1- Al-laḥḥān (den, der hyppigt laver recitationsfejl): Han er den, der ofte laver sproglige fejl (laḥn) i recitationen, som dog ikke ændrer meningen – hvad enten det forekommer i al-fātiḥah eller andre dele af recitationen. Et eksempel er, at

---

<sup>1</sup> Al-As'ilah wa-l-adjwibah al-fiḥiyyah af as-Salmān (1/163).

han læser al-ḥamda lillāh (med fathāh på dāl). I et sådant tilfælde er hans ṣalāh (bøn) gyldig, men det er misbilliget, at han leder ṣalāh (bøn) som imām – baseret på Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – udsagn:

«يَوْمَ الْقَوْمِ أَقْرَأُ لَهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ»

"Den, der reciterer Allāhs Bog bedst, skal lede folk [i bøn]."<sup>1</sup>.

Og hvis en recitationsfejl, der ændrer betydningen, forekommer i andre dele af Koranen end al-fātiḥah – enten på grund af forglemmelse, uvidenhed eller en medfødt talefejl – er hans imāmah (at lede ṣalāh (bøn)) stadig gyldig, men den er makrūh (ikke velset). Det skyldes, at hvis han helt havde undladt at recitere noget ud over al-fātiḥah, ville hans ṣalāh og imāmah fortsat være gyldig, og det samme gælder, når fejlen sker ved et ufrivilligt laḥn (recitationsfejl). Men hvis han bevidst laver en fejl, der ændrer meningen, bliver aṣ-ṣalāh (bønnen) ugyldig, fordi han dermed anses for at være letsindig og useriøs i sin ṣalāh.

2 - Den, der gentager visse bogstaver – såsom en, der gentager fā', tā' eller andre bogstaver – med det formål at tilføje et ekstra bogstav under recitationen.

---

<sup>1</sup> Henvisningen er allerede nævnt tidligere.

3- Den åbenlyse synder og den, der begår bid‘ah (en religiøs innovation ), så længe innovationen ikke medfører kufr (fornægtelse).<sup>1</sup>

4- Den, der leder et folk i ṣalāh (bøn), mens flertallet af dem med rette har et begrundet mishag imod ham. Abū Umāmah – må Allāh være tilfreds med ham – berettede: Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«ثَلَاثَةٌ لَا تُجَاوِزُ صَلَاتَهُمْ أَدَانَتُهُمْ: الْعَبْدُ الْآبِقُ حَتَّى يَرْجِعَ، وَامْرَأَةٌ بَاتَتْ وَرَوْجُهَا عَلَيْهَا سَاخِطٌ، وَإِمَامٌ قَوْمٌ وَهُمْ لَهُ كَارُهُونَ»

“Tre, hvis ṣalāh (bøn) ikke overskrider deres ører [Dvs. den når ikke Himlen og bliver ikke accepteret]: Den bortløbne slave, indtil han vender tilbage; en kvinde, der tilbringer natten, mens hendes ægtefælle er vred på hende; og en imām for et folk, som nærer modvilje mod ham.”<sup>2</sup>.

Imām at-Tirmidhī – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Nogle af de lærde har ikke velset, at en mand leder et folk i ṣalāh (bøn), mens de nærer modvilje mod ham. Men hvis imamen ikke er uretfærdig, påhviler synden den, der nærer modviljen – ikke imamen. Aḥmad og Ishāq sagde i denne sammenhæng: Hvis én, to eller tre personer af menigheden ikke bryder sig om ham, gør det ingen forskel, og han kan fortsætte med at lede dem

---

<sup>1</sup> Se: Kashshāf al-Qinā’ (1/475) og efterfølgende.

<sup>2</sup> Overleveret af at-Tirmidhī, ḥadīth nr. (360). Han sagde: “Dette er en ḥasan (god), gharīb ḥadīth (dvs. kun overleveret gennem én beretter på dette led) i denne overleveringskæde.”

i ṣalāh. Først når flertallet af menigheden nærer modvilje imod ham, bliver det misbilliget.”<sup>1</sup>.

Hvis de nærer modvilje imod ham, alene fordi han er omhyggelig med at følge sunnah i bønner – ved fx at recitere de anbefalede sūraher og udføre ṣalāh (bøn) roligt og velovervejet – så er hans imāmah ikke misbilliget. Deres modvilje har i så fald ingen vægt, fordi den ikke bygger på et legitimt grundlag. I en sådan situation bør imamen formane dem, påminde dem og søge at vinde deres hjerter – samtidig med at han fortsætter med at lede dem i overensstemmelse med sunnah. Hvis Allāh ved, at hans hensigt er oprigtig, og at han ønsker at skabe forsoning og samhørighed blandt dem, vil Allāh lette vejen for ham.<sup>2</sup>

### **Afsnit 6: Imamens placering i forhold til al-ma'mūmīn (dem, der beder bag ham i ṣalāh)**

Sunnah er, at imamen står foran de al-ma'mūmīn (dem, der beder bag ham i ṣalāh), mens de står bag ham, hvis de er to eller flere. Det bygger på, at Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – når han rejste sig til ṣalāh (bøn), trådte frem, og hans ledsagere stillede sig bag ham. Dette er fastslået i de autentiske overleveringer.

---

<sup>1</sup> Sunan at-Tirmidhī (2/192).

<sup>2</sup> Se: ash-Sharḥ al-Mumti‘ ‘alā Zād al-Mustaqni‘ (4/253).

«أَنَّ جَابِرًا وَجَبَّارًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَقَفَ أَحَدُهُمَا عَنْ يَمِينِهِ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي وَالْآخَرُ عَنْ يَسَارِهِ، فَأَخَذَ بِأَيْدِيهِمَا حَتَّى أَقَامَهُمَا خَلْفَهُ».

At Djābir og Djabbar – må Allāh være tilfreds med dem begge – stod ved siden af Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – mens Han bad – den ene til hans højre side og den anden til hans venstre. Da tog han dem begge i hånden og stillede dem bag sig.<sup>1</sup>

Og hvis der kun er én mand [der beder sammen med imamen], skal han stå til højre for imamen – ved siden af ham og på linje med ham. Dette bygger på udtalelsen fra Ibn ‘Abbās – må Allāh være tilfreds med dem begge:

«قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي، فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ، فَأَخَذَ بِأُذُنِي فَأَذَانِي عَنْ يَمِينِهِ».

Allahs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – rejste sig for at bede, så jeg stillede mig på hans venstre side. Da tog han mig i øret og førte mig om til hans højre side.”<sup>2</sup>

Kvinderne skal stå bag mændenes rækker. Dette bygger på ḥadīthen fra Anas – må Allāh være tilfreds med ham:

«صَفَّفْتُ أَنَا وَالنِّتْمُ وَرَاءَ النَّبِيِّ ﷺ، وَالْعَجُوزُ مِنْ وَرَائِنَا».

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (3010), som del af en længere beretning fra Djābir – må Allāh være tilfreds med ham.

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (6316) og Muslim, ḥadīth nr. (763).

“Jeg og den faderløse stod i række bag Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – og den ældre kvinde stod bag os.”<sup>1</sup>

Imamen bør stå ud for midten af rækken. Al-‘Allāmah (en særdeles lærd og vidende islamisk lærd) ‘Abd al-‘Azīz Ibn Bāz – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Sunnah er, at imamen står i midten af rækken i moskéen. Dette er den praktiske sunnah, som muslimerne har fulgt gennem generationer.”<sup>2</sup>

Og Shaykh Ibn Bāz - må Allāh være ham barmhjertig - sagde også: “Rækken begynder fra midten – fra den del, der er tættest på imamen. Den højre side af enhver række er bedre end dens venstre. Og det er påkrævet, at man ikke begynder på en ny række, før den forrige er fuldendt.”

## **Afsnit 7: At komme imamen i forkøbet**

Al-ma’mūm (den, der beder ṣalāh bag imamen), skal påbegynde ṣalāh (bønne) handlingerne efter sin imam og skal efterligne og følge ham i hans handlinger. Det hører en al-ma’mūm til, at han hverken går forud for den, han følger, eller handler samtidigt med ham, men at han iagttager hans bevægelser og udfører sine egne umiddelbart derefter. Dette indebærer, at han ikke må afvige fra

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (380) og Muslim, ḥadīth nr. (658).

<sup>2</sup> Citeret fra Shaykh Ibn Bāz af Shaykh Sa‘īd al-Qaḥṭānī – må Allāh være ham barmhjertig – i bogen al-Imāmah fī aṣ-Ṣalāh, s. 55.

imamen i nogen del af aṣ-ṣalāh. Dette bygger på, hvad Abū Hurayrah (– må Allāh være tilfreds med ham – har overleveret, at Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَلَا تَخْتَلِفُوا عَلَيْهِ، فَإِذَا رَكَعَ، فَارْكَعُوا، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا، وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا، فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ، وَأَقِيمُوا الصَّفَّ فِي الصَّلَاةِ؛ فَإِنَّ إِقَامَةَ الصَّفِّ مِنْ حُسْنِ الصَّلَاةِ»

“Imamen er kun udpeget for, at man skal følge ham, så afvig ikke fra ham. Når han går i rukū‘ (foroverbøjning), så gå i rukū‘. Når han siger: sami‘a Allāhu liman ḥamidah (Allāh hører den, der lovpriser Ham), så sig: rabbana laka al-ḥamd (vor Herre, al lovprisning tilkommer Dig). Når han går i sudjūd (lægger panden mod jorden i hengivenhed til Allāh), så gå i sudjūd. Og hvis han beder siddende, så bed alle siddende. Og ret rækkerne i aṣ-ṣalāh (bønnen), for at rette rækkerne er en del af aṣ-ṣalāhs fuldkommenhed.”<sup>1</sup>.

Det er forbudt at komme imamen i forkøbet i nogen af aṣ-ṣalāhs (bønnen) grundpiller (arkān). For Anas Ibn Mālik – må Allāh være tilfreds med ham – berettede: “Allahs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham -- må Allāhs velsignelser og fred være over ham – ledte os i ṣalāh (bøn) en dag, og da han havde afsluttet ṣalāh, vendte han sig mod os med ansigtet og sagde:”

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (722), og Muslim, ḥadīth nr. (417).

«أَيُّهَا النَّاسُ، إِنِّي إِمَامُكُمْ، فَلَا تَسْبِقُونِي بِالرُّكُوعِ وَلَا بِالسُّجُودِ، وَلَا بِالْقِيَامِ وَلَا بِالْأَنْصِرَافِ؛ فَإِنِّي أَرَاكُمْ أَمَامِي وَمِنْ خَلْفِي»

“O mennesker, jeg er sandelig jeres imam, så kom ikke før mig i rukū‘ (foroverbøjning), sudjūd (lægger panden mod jorden i hengivenhed til Allāh), qiyām (oprejsning) eller afslutning af aṣ-ṣalāh (bønnen). For jeg ser jer sandelig både foran mig og bag mig.”<sup>1</sup> Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – berettede, at Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«أَمَّا يَخْشَى أَحَدَكُمْ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ، أَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ، أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ صُورَتَهُ صُورَةَ حِمَارٍ»

“Er der da ingen af jer, som frygter, at hvis han løfter sit hoved før imamen, at Allāh vil gøre hans hoved til et æselhoved – eller gøre hans skikkelse til en æsels skikkelse?”<sup>2</sup>.

Og den, der udtaler takbīrat al-iḥrām (den indledende takbīr - Allāhu akbar) før sin imam, får ikke sin ṣalāh (bøn) gyldigt indledt. Dette skyldes, at en betingelse for ṣalāh (bøn) er, at takbīrat al-iḥrām udføres efter imamens takbīr – og den betingelse har han således ikke opfyldt.

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (426).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (691), og Muslim, ḥadīth nr. (427).

## Afsnit 8: Diverse regler om imāmah (imamtjenesten) og al-djamā'ah (ṣalāh (bøn) i menighed)

Af øvrige regler, der vedrører imāmah (imamtjeneste) og al-djamā'ah (bøn i menighed), ud over det, som allerede er nævnt, er følgende:

1 – Anbefalingen om, at de forstandige og modne står tættest på imamen: Det er anbefalet, at de voksne, kyndige og dydige med forstand og forståelse stilles lige bag imamen, tæt på ham. Dette bygger på Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – udsagn:

«لِيَلْنِي مِنْكُمْ أُولُوا الْأَحْلَامِ وَالنُّهَى، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ»

“Lad de modne og forstandige blandt jer stå nærmest mig, derefter dem, der følger dem, og derefter dem, der følger dem.”<sup>1</sup>

2 – At bestræbe sig på at stå i den første række: Det er anbefalet for al-ma'mumīn (dem, der deltager i fællesbønnen), at træde frem til den første række og efterstræbe den med omhu – og at vogte sig for at holde sig tilbage. For Abū Sa'īd al-Khudrī – må Allāh være tilfreds med ham – berettede, at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – så, at nogle af

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (432), fra 'Abd Allāh ibn Mas'ūd – må Allāh være tilfreds med ham.

hans ledsagere tøvede og blev tilbage, og han sagde til dem:

«تَقَدَّمُوا فَأَتَمُّوا بِي، وَلِيَأْتَمَّ بِكُمْ مَن بَعْدَكُمْ، لَا يَزَالُ قَوْمٌ يَتَأَخَّرُونَ حَتَّى يُؤَخَّرَهُمُ اللَّهُ»

“Træd frem og følg mig, og lad dem, der er bag jer, følge jer. Et folk vil blive ved med at holde sig tilbage, indtil Allāh holder dem tilbage.”

<sup>1</sup> Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – berettede, at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النِّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ، ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ لَأَسْتَهْمُوا»

“Hvis folk vidste, hvilken belønning der ligger i an-nidā’ – dvs. adhān (kaldet til bøn) – og i den første række, og de ikke fandt anden udvej end at trække lod om det, så ville de have trukket lod.”<sup>2</sup> Og betydningen af:

«لَأَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ»

“De ville sandelig trække lod om det.” Dvs.: De ville kaste lod indbyrdes for at afgøre, hvem af dem der skulle stå i den første række.

Hvad angår kvinderne, er det anbefalet, at de står i de bagerste rækker. Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – berettede: Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (438).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (615), og Muslim, ḥadīth nr. (437).

«خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ أُولَئِهَا، وَشَرُّهَا آخِرُهَا، وَخَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا، وَشَرُّهَا أُولَئِهَا»

“De bedste rækker for mændene er de forreste, og de dårligste er de bagerste. De bedste rækker for kvinderne er de bagerste, og de dårligste er de forreste.”<sup>1</sup> Dette gælder, når kvinderne beder bag mændene uden adskillelse. Men hvis de beder i et særskilt område, som er afskærmet fra mændenes rækker, da skal de – ligesom mændene – udfylde den første række først, og derefter de efterfølgende rækker<sup>2</sup>.

3 – Imamen bør ikke forhaste recitationen af Sūrah al-Fātiḥah: Han skal recitere den med ro og omtanke, så al-ma'mūm (den, der følger imamen) får mulighed for selv at recitere den<sup>3</sup>.

4 – En mands ṣalāh (bøn) er ikke gyldig, hvis han beder alene bag rækken: Wābisah Ibn Ma'bad – må Allāh være tilfreds med ham – berettede, at en mand bad alene bag rækken, og Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – befalede ham at gentage aṣ-ṣalāh (bønnen)<sup>4</sup>.

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (440).

<sup>2</sup> Se: Madjmū' Fatāwā Ibn Bāz (12/ 196).

<sup>3</sup> Se: al-Minzār fī Bayān Kathīr min al-Akhtā' ash-Shā'i'ah af Ṣāliḥ Āl ash-Shaykh, s. 53.

<sup>4</sup> Overleveret af at-Tirmidhī, ḥadīth nr. (230), og han sagde: “Ḥadīthen fra Wābisah er ḥasan (god).”

## Afsnit 9: Sunnah-handlinger, som det påhviler imāmen at udføre

Imamen bør i sin ledelse af aṣ-ṣalāh (bønnen) følge Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – Sunnah, og blandt disse Sunnah-handlinger er:

1 – At lette aṣ-ṣalāh (bønnen) og tage hensyn til menigheden: Imamen skal udføre ṣalāh i et roligt og afbalanceret tempo, hvor han hverken forcerer bevægelserne eller recitationen. Det er ikke tilladt for imāmen at fremskynde ṣalāh på en måde, der forhindrer al-ma'mūmīn (de bedende bag ham) i at udføre ṣalāhs søjler og pligter korrekt. Han skal også recitere i et passende tempo, så dem, der følger ham, kan fuldføre deres ṣalāh uden hast eller besvær. Abū Mas'ūd al-Anṣārī – må Allāh være tilfreds med ham – berettede, at en mand sagde:

وَاللّٰهُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ، إِنِّي لَأَتَأَخَّرُ عَنْ صَلَاةِ الْعَدَاةِ -يَعْنِي: صَلَاةِ الصُّبْحِ- مِنْ أَجْلِ  
فُلَانٍ مِّمَّا يُطِيلُ بِنَاءً، فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ فِي مَوْعِظَةٍ أَشَدَّ غَضَبًا مِنْهُ يَوْمَئِذٍ،  
ثُمَّ قَالَ: «إِنَّ مِنْكُمْ مُتَفَرِّقِينَ، فَأَيُّكُمْ مَا صَلَّى بِالنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ؛ فَإِنَّ فِيهِمُ الضَّعِيفَ  
وَالْكَبِيرَ وَذَا الْحَاجَةِ»

“Ved Allāh, O Allāhs Sendebud! Jeg holder mig tilbage fra morgenbønnen – dvs. ṣalāt aṣ-ṣubḥ – på grund af den og den, fordi han forlænger aṣ-ṣalāh (bønnen) for os.” [Abū Mas'ūd fortsatte]: “Jeg har aldrig set Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – være mere vred i en formaning end den dag. Derefter sagde

han:”Sandelig, nogle af jer jager folk væk. Så den af jer, der leder folk i ṣalāh, skal lette ṣalāh; for iblandt dem er der den svage, den ældre og den, der har et behov.”<sup>1</sup>.

2 – At befale, at rækkerne rettes og mellemrum lukkes, før ṣalāh (bøn) påbegyndes: Dette følger Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – egen praksis og hans befaling til de bedende. An-Nu‘mān Ibn Bashīr – må Allāh være tilfreds med ham – berettede:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَوِّي صُفُوفَنَا حَتَّى كَأَنَّمَا يُسَوِّي بِهَا الْقِدَاحَ، حَتَّى رَأَى أَنَا قَدْ عَقَلْنَا عَنْهُ، ثُمَّ خَرَجَ يَوْمًا فَقَامَ، حَتَّى كَادَ يُكْبِرُ، فَرَأَى رَجُلًا بَادِيًا صَدْرُهُ مِنَ الصَّفِّ، فَقَالَ: «عِبَادَ اللَّهِ لَتُسَوَّنَ صُفُوفُكُمْ، أَوْ لَيُخَالِفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وَجُوهِكُمْ»

“Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – plejede at rette vores rækker, indtil de var så lige, som om han rettede pile med dem, indtil han så, at vi havde forstået det fra ham. Så kom han en dag ud, og da han stod frem – og var lige ved at begynde aṣ-ṣalāh (bønnen) – så han en mand, hvis bryst rakte ud fra rækken. Da sagde han:’O Allāhs tjenere, ret jeres rækker! Ellers vil Allāh skabe splittelse mellem jeres ansigter.’”<sup>2</sup>.

Imām an-Nawawī – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Al-qidāḥ – med kasrah på qāf – er træet, som pileskafter laves af, når de udskæres

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (90).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (717), og Muslim, ḥadīth nr. (436). Ordlyden er fra Muslim.

og glattes. Meningen er, at han (Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham) udviste stor præcision i at rette rækkerne, indtil de blev så lige, som om han rettede pile efter dem, på grund af deres fuldkomne rethed og balance.”<sup>1</sup>

3 – At befale, at den første række fuldendes, og derefter den næste: Hvis der mangler personer til at udfylde rækkerne, skal manglen være i den sidste række. Dette bygger på Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – udsagn:

«أَلَا تَصِفُونَ كَمَا تَصِفُ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟»

“Vil I da ikke stille jer på rækker, sådan som englene står på rækker hos deres Herre?” Da sagde vi: “O Allāhs Sendebud, hvordan står englene på rækker hos deres Herre?” Han må Allāhs velsignelser og fred være over ham – svarede:

«يُتِمُّونَ الصُّفُوفَ الْأُولَى، وَيَتَرَاصُّونَ فِي الصَّفِّ»

“De fuldender de forreste rækker og står tæt sammen i rækken.”<sup>2</sup>

4 – At følge Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – eksempel i recitationen under ṣalāh (bøn): Det meste af tiden plejede Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – at recitere: fra ṭiwāl al-mufaṣṣal (de lange sūraher i mufaṣṣal-sektionen) i ṣalāt al-fadjr, fra qīṣār al-

---

<sup>1</sup> Sharḥ Ṣaḥīḥ Muslim af an-Nawawī (4/ 157).

<sup>2</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (430), fra Djābir Ibn Samurah – må Allāh være tilfreds med ham.

mufaṣṣal (de korte sūraher) i ṣalāt al-maghrib, og fra awsat al-mufaṣṣal (de mellemlange sūraher) i ‘ishā’, zuhr og ‘aṣr ṣalāh (bøn). Sulaymān Ibn Yasār – må Allāh være ham barmhjertig – berettede fra Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – at han sagde:

«مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ أَحَدٍ أَشْبَهَ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ فُلَانٍ، قَالَ سُلَيْمَانُ: كَانَ يُطِيلُ الرَّكَعَتَيْنِ الْأُولَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ، وَيُخَفِّفُ الْآخَرَتَيْنِ، وَيُخَفِّفُ الْعَصْرَ، وَيَقْرَأُ فِي الْمَغْرَبِ بِقِصَارِ الْمُفْصَلِ، وَيَقْرَأُ فِي الْعِشَاءِ بِوَسْطِ الْمُفْصَلِ، وَيَقْرَأُ فِي الصُّبْحِ بِطَوَالِ الْمُفْصَلِ»

“Jeg har aldrig bedt bag nogen, hvis ṣalāh (bøn) lignede AAllāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – ṣalāh mere end hans.” Sulaymān [Ibn Yasār] sagde: 'Han plejede at forlænge de to første rak‘ah i ṣalāt aṣ-ṣuḥr og forkorte de to sidste. Og han udførte ṣalāt al-‘aṣr i en lettere og kortere form, og han reciterede i ṣalāt al-maghrib fra qīṣār al-mufaṣṣal (de korte sūraher). I ṣalāt al-‘ishā’ reciterede han fra awsat al-mufaṣṣal (de mellemlange sūraher), og i ṣalāt aṣ-ṣubḥ (al-fadḥr) reciterede han fra ṭiwāl al-mufaṣṣal (de lange sūraher).”<sup>1</sup>.

Ṭiwāl al-mufaṣṣal (de lange sūraher) strækker sig fra Sūrah al-Ḥudjurāt til Sūrah al-Burūdḥ. Awsāt al-mufaṣṣal (de mellemlange) går fra Sūrah al-Burūdḥ til Sūrah al-Bayyinah.

<sup>1</sup> Overleveret af an-Nasā’ī, ḥadīth nr. (982). Al-Ḥāfiẓ [Ibn Ḥadjar] sagde i Bulūḡ al-Marām, nr. (286): “Dens isnād (overleveringskæde) er ṣaḥīḥ (autentisk).”

Qiṣār al-mufaṣṣal (de korte) går fra Sūrah al-Bayyinah til slutningen af Koranen<sup>1</sup>.

## Afsnit 10: imamens kvalifikationer

Moskeens imam udgør dens bærende søjle og styrke. Gennem ham udfører moskeen sin mission: at formidle Islām, vejlede samfundet og oplyse folk om deres religiøse anliggender. Når imamen er lærd, forstandig, skarpsindig og bekendt med menneskers skikke og forhold, bliver hans påvirkning både positiv og gavnlig — både for moskeens menighed og for beboerne i det område, hvor moskeen ligger. Han underviser dem, vejleder dem og leder dem hen imod alt, hvad der rummer godhed og dyd.

Sådan har imamerne altid været, når de har opfyldt betingelserne for imāmah. I islāms første tid var Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – selv imam, derefter hans retledte khalīfaher, og efter dem ledere, hærførere, lærde og store autoriteter. Dette viser, at den, som påtager sig denne opgave, skal være en person af høj rang inden for religion, moral, viden og adfærd.

Her bliver vigtigheden af denne funktion tydelig i menneskers liv; for imamernes styrke afspejles i samfundet, og deres svaghed sætter tilsvarende sit præg. Moskeen er det sted, hvor mennesker lærer

---

<sup>1</sup> Se: Mirqāt al-Mafātīḥ (2/ 700).

at forbinde ord med handling. Hvis imamen er svag i viden, svag i forstand eller personlighed – eller han har dårlig moral og adfærd – vil han skade og ikke gavne. Og når en af imamens hovedopgaver er at lede de bedende til godhed, fromhed og retskaffenhed, så bliver det svært for en uvidende imam – om ikke umuligt – at bære denne ædle opgave.

Imamen kan være fuldt kvalificeret til denne opgave i både viden og personlig evne, men samtidig være optaget af andre gøremål, som påvirker kvaliteten af hans tjeneste. Resultatet bliver, at han kommer for sent til de fastsatte tidspunkter for ṣalāh (bøn), og at han ikke finder tid nok til at forberede de sūraher eller āyāt, han reciterer i ṣalāh. Så ser man ham gentage de samme sūraher eller āyāt igen og igen, uden at gå ud over dem.

Undertiden kan han blive overmandet af begær, uvidenhed, interne stridigheder eller forkastelig ekstremisme, og derved afvige fra objektivitet, pædagogisk vejledning og kaldet (til Allāh) med visdom og god formaning.

Masdjid (moskéen) spiller en dybtgående rolle i denne religion; den er et fyrtårn for vejledning, hvor den troende forbinder sig med sin Herre, styrker sin īmān (tro) og samles med sine brødre for – i fællesskab – at fremme dyd og bekæmpe last. Men moskeen kan kun udfylde denne rolle, hvis

Allāh giver den en imam, der besidder de nødvendige faglige og etiske kvalifikationer, som kræves af enhver, der indtager dette ophøjede embede og udfører denne ærefulde opgave.

## **De vigtigste faglige kvalifikationer, som imamen bør besidde**

1 – At udføre sit virke med oprigtighed udelukkende for Allāhs skyld: Kun da bliver imamens arbejde velsignet, støttet og givet fremgang, og er accepteret og elsket — hos Allāh og hos mennesker.

2 – At holde sig fra riyā' (at handle for syns skyld) og fra praleri; for handlinger bedømmes ud fra deres hensigter, og enhver får kun det, han havde til hensigt. Og den, der pryder sig med det, han ikke besidder, vil Allāh gøre til spot og skam.

3 At han har memoreret Allāhs Bog – eller i det mindste en del af den – og at han vedligeholder det, han har lært udenad, ved regelmæssig repetition; samt at han har en daglig recitationsrutine af Koranen.

4 – At han har memoriseret et antal profetiske aḥādīth; enten fra Riyāḍ aṣ-Ṣāliḥīn, al-Arbaʿīn an-Nawawīyyah, Bulūgh al-Marām, eller andre anerkendte ḥadīth-samlinger.

5 – At han tilegner sig den korrekte ʿaqīdah (troslære) – nemlig den troslære, som as-salaf aṣ-ṣāliḥ (de første, retskafne generationer) fulgte.

6 – At tilegne sig fiqh (islamisk retslære) om religionens bestemmelser – især fiqh om ‘ibādāt (tilbedelseshandlinger) – og vigtigst heraf: reglerne om ṭahārah (rituel renhed), ṣalāh (bøn), zakāt (den obligatoriske almisser) og ṣawm (fasten). Ligeledes fiqh om mu‘āmalāt (samfunds- og handelsforhold), så han kender rammerne for indtjening og forbrug, advarer folk mod bedrageri, vildledning og uretmæssig tilegnelse af andres ejendom, samt advarer dem mod overforbrug, sløseri, gerrighed og nærighed – så deres økonomiske adfærd forbliver i overensstemmelse med Koranen og Sunnah.

7 – At beherske det arabiske sprog, så han forstår betydningen af det, som Allāh har åbenbaret til Sit Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – for Koranen blev åbenbaret på arabisk.

8 – At studere as-sīrah an-nabawīyyah (Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – bogfati), ash-shamā’il al-muḥammadiyyah (Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – karaktertræk) og as-salaf aṣ-ṣāliḥs (de første, retskafne generationer) livsberetninger; for i disse findes et retledende forbillede, et prisværdigt eksempel, en rig og gavnlig

9 – At kende de lærde i sit eget land – samt andre fast forankrede lærde, som er kendt for sund ‘aqīdah (troslære), solid viden og fornuft – og at

vende sig til dem i alle religiøse spørgsmål og i løsningen af de problemer, som berører samfundet.

10 – At have kendskab til de islamiske grupper og deres trosopfattelser, til de moderne ideologiske retninger og deres formål, samt til de ødelæggende bevægelser og deres mål – så han kan diskutere dem på grundlag af Allāhs Bog, Hans Sendebuds Sunnah – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – og det, som de pålidelige muslimske lærde har forfattet; og dérigenom afsløre deres vildfarelse og advare imod deres falske grundlag.

11 – At have kendskab til de forskellige medier, forstå deres styrker og svagheder, vide hvordan de kan anvendes i kaldet til Allāh, og samtidig være opmærksom på de farer, de kan udgøre for både ham selv og for samfundet.

Og når disse forudsætninger er opfyldt hos moskeens imam, vil det – med Allāhs – ophøjet er Han – tilladelse – føre til standhaftighed og balance.

### **De vigtigste moralske karaktertræk er:**

1 – Masdjids (moskéen) imam bør være både dā'iyah (en, der kalder til Allāh) og lærer for masdjids menighed og for alle, der kommer i moskeen – både fra kvarteret og udefra. Derfor skal han tage Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – som sit forbillede; for han er det retledende forbillede, det smukke eksempel og det højeste ideal for både ummah (det

muslimske fællesskab) og dens ledere. Allāh – ophøjet er Han – siger:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ  
اللَّهَ كَثِيرًا﴾ 21

21. "I har visselig i Allāhs Sendebud et smukt forbillede – for enhver, der sætter sit håb til Allāh og den yderste dag og ihukommer Allāh meget." [Sūrah al-Aḥzāb:33:21].

At han holder sig selv – og dem, der frekventerer moskeen – borte fra snak om verdslige anliggender og politik, og at han forbeholder moskeen udelukkende til viden og tilbedelse.

2 – At han er ren og velordnet i sin person – og ligeledes sørge for moskeens renhed, for orden og systematik i dens inventar og for vedligeholdelse af dens faciliteter. Samtidig bør han undgå overforbrug og afholde sig fra at udsmykke moskeen unødigt.

3 – At have en god fremtoning og ydre adfærd (ḥusn al-hady wa-s-samt); ved at følge Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – Sunnah – såsom at lade skægget gro og trimme overskægget, undgå at lade tøjet hænge under anklerne, ved at udvise værdighed og sindsro – og ved at følge i as-salaf aṣ-ṣāliḥs (de første, retskafne generationer) – må Allāh være dem barmhjertig – fodspor.

4 – At være mild, tålmodig og barmhjertig; for mildhed – når den findes i noget – forskønner det, og når den fjernes fra noget, skæmmer den det – som nævnt i ḥadīth. Det er berettet fra ‘Ā’ishah – må Allah være tilfreds med hende – at Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«إِنَّ الرَّفْقَ لَا يَكُونُ فِي شَيْءٍ إِلَّا رَأَاهُ، وَلَا يُنْزَعُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَأْنُهُ»

”Sandelig, mildhed findes ikke i noget uden at det forskønner det, og den fjernes ikke fra noget, uden at det skæmmer det.”<sup>1</sup>.

Hvis en af dem, der frekventerer moskeen begår en fejl, bør imamen ikke skælde ham ud hårdt, men i stedet vejlede ham med mildhed og belære ham på en god og hensigtsmæssig måde. Mu‘āwiyah Ibn al-Ḥakam as-Sulamī – må Allāh være tilfreds med ham – at sagde:

بَيْنَمَا أَنَا أَصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ؛ إِذْ عَطَسَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ، فَقُلْتُ: يَرْحَمَكَ اللَّهُ، فَرَامَنِي الْقَوْمُ بِأَبْصَارِهِمْ، فَقُلْتُ: وَأَنْتُمْ أُمَيَّاهُ، مَا شَأْنُكُمْ تَنْظُرُونَ إِلَيَّ؟ فَجَعَلُوا يَضْرِبُونَ بِأَيْدِيهِمْ عَلَى أَفْخَازِهِمْ، فَلَمَّا رَأَيْتُهُمْ يُصَمِّتُونَنِي لِكَيْبِي سَكَتُ، فَلَمَّا صَلَّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَبَابِي هُوَ وَأُمِّي، مَا رَأَيْتُ مُعَلِّمًا قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ أَحْسَنَ تَعْلِيمًا مِنْهُ، فَوَاللَّهِ مَا كَهَرَنِي -أَي: مَا قَهَرَنِي وَلَا نَهَرَنِي- وَلَا ضَرَبَنِي وَلَا سَتَمَنِي، قَالَ: «إِنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ لَا يَصْلُحُ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ كَلَامِ النَّاسِ، إِنَّمَا هِيَ التَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ»

“Mens jeg bad ṣalāh (bøn) sammen med Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – nøs en mand blandt forsamlingen, og jeg sagde: “Må Allāh vise dig barmhjertighed.” Folk

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (2594).

begyndte da at stirre på mig, så jeg sagde: "Ve min mor! Hvorfor stirrer I sådan på mig?" Så begyndte de at slå sig på lårene med deres hænder (for at få mig til at tie), og da jeg forstod, at de ville bringe mig til tavshed, tav jeg. Da Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – havde afsluttet aṣ-ṣalāh (bønnen) – må min far og mor være ofret for ham – har jeg aldrig før eller siden set en lærer, der underviste bedre end ham. Ved Allāh: han talte ikke hårdt til mig, han ydmygede mig ikke, han irettesatte mig ikke skarpt, han slog mig ikke, og han fornærmede mig ikke.. Han sagde blot: 'Sandelig, denne ṣalāh (bøn) passer det ikke at tale almindeligt menneskesprog i. Den består kun af tasbīḥ (at sige: subḥān Allāh), takbīr (at sige: Allāhu akbar) og recitation af Koranen.'"¹.

5 – At være mild og blid af hjertet, så folk samles omkring ham og drager nytte af hans omsorg, hjælp og viden; og at stå ved deres side i tider med prøvelser og behov. Han bør desuden rådføre sig med dem i det, der vedrører moskeens rolle og budskab.

Og Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – var det fornemste eksempel i alt dette– som Allāh – ophøjet er Han – siger om ham:

---

¹ Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (537).

﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾ (159)

159. "“Det er ved en barmhjertighed fra Allāh, at du var mild over for dem. Og havde du været hård og hårdhjertet, ville de have spredt sig fra omkring dig. Bær derfor over med dem, bed om tilgivelse for dem, og rådfør dig med dem i sagen. Når du så har besluttet dig, så sæt din lid til Allāh. Sandelig, Allāh elsker dem, der sætter deres lid til Ham.” [Sūrah Āl ‘Imrān:3:159].

6. At udvise tålmodighed og vished samt sandfærdighed i det, han siger – for at gøre sig fortjent til æren af imāmah (imamtjenesten) i sin moské og blandt sin menighed. Sandelig, tålmodighed og vished løfter tjeneren til rang af lederskab i religionen. Allāh - ophøjet er Han - siger:

﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ﴾ (24)

24. “Og Vi gjorde iblandt dem ledere, som vejledte efter Vort bud, fordi de udviste tålmodighed og var fuldt overbeviste om Vore tegn.” [Sūrah as-Sajdah:32:24].

7. Han skal være sandfærdig i det, han siger – uanset om det er i khuṭbat al-djumu‘ah (fredagsprædikenen), i undervisning og formaning eller i sin tale til mennesker – for at være blandt de sandfærdige, de retledte og de succesfulde. For det er blevet berettet i en ḥadīth fra Profeten – må

Allāhs velsignelser og fred være over ham – at han sagde:

«عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ؛ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صَدِيقًا، وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ، فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا»

"Hold fast ved sandfærdighed, for sandfærdighed leder til al-birr (dyd), og al-birr leder til paradiset. Et menneske bliver ved med at tale sandt og bestræbe sig på at være sandfærdigt, indtil det bliver skrevet hos Allāh som en sandfærdig. Og vogt jer imod løgn, for løgn fører til al-fudjūr (syndig umoral), og al-fudjūr leder til ilden. Et menneske fortsætter med at lyve og bestræbe sig på løgn, indtil det bliver skrevet hos Allāh som kadhdhāb (en notorisk løgner)."<sup>1</sup>

Og løgn er et onde og en plage, og den værste form for løgn er at lyve mod Allāh – ophøjet er Han – og at tale om Ham uden viden. Allāh – ophøjet er Han – siger:

﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ (33)

33. "Sig: "Min Herre har kun forbudt de skamløse handlinger – både de åbenlyse og de skjulte – samt synd og uretmæssig overgreb, at I sætter noget ved Allāhs side, som Han ikke har

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (6094), og Muslim, ḥadīth nr. (2607), fra ‘Abdullāh Ibn Mas‘ūd – må Allāh være tilfreds med ham.

sendt nogen bemyndigelse for ned, og at I siger om Allāh, hvad I ikke har viden om.”” [Sūrah al-A‘rāf:7:33].

Denne ædle āyah sammenfatter de største synder – og nævner dem i stigende rækkefølge – hvoraf den mest alvorlige er at tale om Allāh uden viden om Hans navne, Hans egenskaber og Hans lov.

At lyve om Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – er blandt de største former for løgn og de mest afskyelige synder. Det hører til blandet al-kabā‘irr (de store synder), og den, der begår det, er blevet truet med ilden (helvede). Det er berettet fra al-Mughīrah Ibn Shu‘bah – må Allāh være tilfreds med ham – at han sagde: ”Jeg hørte Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sige:”

«إِنَّ كَذِبًا عَلَيَّ لَيْسَ كَذِبًا عَلَى أَحَدٍ، مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعِدًّا، فَلْيَتَّبِعُوا مَفْعَدَهُ مِنَ النَّارِ»

"Sandelig, at lyve om mig er ikke som at lyve om nogen anden. Den, der bevidst lyver om mig, lad ham indtage sin plads i ilden (helvede)."<sup>1</sup>.

Og han skal afholde sig fra løgn – selv hvis den fremsættes med en ”god intention”, for at opmuntre til det gode eller advare mod det onde, sådan som nogle prædikanter gør. For dette er en vederstyggelig handling, der hverken rummer godhed eller retledning. Den, der gør det, bliver

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (1291), og Muslim, ḥadīth nr. (4).

tynget af synd og får ingen belønning – han er en synder, ikke en vinder.en, der pådrager sig synd, ikke gevinst.

8. At han er betroet i sin gengivelse af ord og udsagn, undersøger sandhedsværdien af det, han formidler, ikke forhaster sig med at tage imod rygter, og kun bygger på pålidelige kilder. For Allāh – ophøjet er Han – har påbudt os dette, når Han siger:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهْلَةٍ فَتُصْحَبُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ لَتُدْمِينَ﴾<sup>6</sup>

6. "O I, som tror! Hvis en fāsiq (åbenlys synder) kommer til jer med en nyhed, så undersøg [sandheden], for at I ikke – i uvidenhed – rammer et folk [med uret] og siden kommer til at fortryde det, I har gjort." [Sūrah al-Hudjurāt:49:6].

9 – At han i høj grad bestræber sig på at skjule folks fejl og bevarer deres tillid ved at holde på deres hemmeligheder. For den, der skjuler en muslims fejl, vil Allāh skjule hans fejl i denne verden og i det hinsides. Og den, der opsøger muslimers fejl, vil Allāh opsøge hans fejl, indtil Han afslører ham – selv inde i hans eget hjem. ‘Abdullāh Ibn ‘Umar - må Allāh være tilfreds med dem begge - berettede, at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«مَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

“Den, der skærmer [skjuler] en muslim[-s fejl], vil Allāh skærme ham [skjule hans fejl] på opstandelsedagen.”<sup>1</sup> Berettet af Abū Barzah al-Aslamī – må Allāh være tilfreds med ham – at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بَلْسَانِهِ وَلَمْ يَدْخُلِ الْإِيمَانُ قَلْبَهُ، لَا تَعْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ، وَلَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ؛ فَإِنَّ مَنْ اتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ، وَمَنْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ فِي بَيْتِهِ»

"O forsamling, den som blandt jer har bekendt troen med sin tunge, men hvis tro endnu ikke er trængt ind i hans hjerte! Bagtal ikke muslimerne, og opsøg ikke deres fejl. For den, der opsøger deres fejl, vil Allāh opsøge hans fejl. Og når Allāh opsøger hans fejl, vil Han afsløre ham – selv i hans eget hjem.”<sup>2</sup>.

## **Tredje kapitel: Ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen) og djumu‘ah-prædiken**

### **Afsnit 1: Ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen)**

#### **Første emne: Begrebet ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen) og dens tid.**

##### **1 - Begrebet ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen):**

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (2442), og Muslim, ḥadīth nr. (2580).

<sup>2</sup> Overleveret af Abū Dāwūd, ḥadīth nr. (4880). For yderligere uddybning af disse egenskaber henvises til: Imām al-Masjdīd – Muqawwimātuḥu al-‘Ilmiyyah wa al-Khuluqīyyah af Shaykh Sa‘ūd Ibn Muḥammad al-Bishr.

Fredag: er en af ugens dage, hvor der udføres en særlig ṣalāh (bøn), nemlig ṣalāt al-djumu'ah (fredagsbønnen)<sup>1</sup>.

At Allāh har vejledt denne ummah (muslimske fællesskab) til fredagen, er en stor velsignelse. Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – berettede: Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«بَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، بَيِّدَ - أَيُّ غَيْرَ - أَنَّهُمْ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا، وَأُوتِينَاهُ مِنْ بَعْدِهِمْ، وَهَذَا يَوْمُهُمُ الَّذِي فُرِضَ عَلَيْهِمْ فَاخْتَلَفُوا فِيهِ، فَهَذَا اللَّهُ لَهُ، فَهُمْ لَنَا فِيهِ تَبَعٌ، فَالْيَهُودُ غَدًا، وَالنَّصَارَى بَعْدَ غَدٍ»

“Vi er de sidste, men de første på dommedag – dog (dvs. bortset fra at) de blev givet Skriften før os, og vi blev givet den efter dem. Dette er den dag, som blev påbudt dem, men de blev uenige om den, så Allāh vejledte os til den. Derfor følger de os i den: jøderne (holder deres dag) i morgen, og de kristne i overmorgen.”<sup>2</sup>.

Og fredag er den bedste dag, som solen har stået op over. Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – berettede: Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde::

«خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فِيهِ خُلِقَ آدَمُ، وَفِيهِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ، وَفِيهِ أُخْرِجَ مِنْهَا»

“Den bedste dag, som solen har stået op over, er fredag. På denne dag blev Adam skabt, på denne

<sup>1</sup> Se: Mu'djam Lughat al-Fuqahā' af Muḥammad Rawwās Qal'adī m.fl., s. 166.

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (876), og Muslim, ḥadīth nr. (855).

dag blev han ført ind i Paradis, og på denne dag blev han ført ud derfra.”<sup>1</sup>.

Fra fredag til fredag er en soning for det, der ligger imellem dem. Dette bygger på en ḥadīth, hvor Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – berettede, at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – plejede at sige:

«الصَّلَاةُ الْخَمْسُ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ، مُكَفِّرَاتٌ مَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتُنِبَتِ الْكَبَائِرُ»

“De fem obligatoriske ṣalawāt (bønner), den ene fredag til den næste fredag, og Ramadan til den næste Ramadan, udsletter (synderne) imellem dem, så længe de store synder undgås.”<sup>2</sup>.

Ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen) er en selvstændig bøn, som adskiller sig fra ṣalāt aḏ-ḏuhr (middagsbønnen) med hensyn til antal rak‘ah, høj recitation, khuṭbah (prædikenen) og de særlige betingelser, der gælder for den – men de deler samme tid.

2 - Tidspunktet for ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen)

Tiden for ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen) er den samme som tiden for ṣalāt aḏ-ḏuhr (middagsbønnen): fra efter solens kulmination (når den har passeret midtpunktet på himlen) og indtil

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (854).

<sup>2</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (233).

en genstands skygge – ud over middagsskyggen – bliver lige så lang som genstanden selv. Dette bygger på en ḥadīth, hvor Anas ibn Mālik – må Allāh være tilfreds med ham – berettede, at Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – plejede at udføre ṣalāt al-djumu‘ah, når solen havde hældet mod vest<sup>1</sup>. Det vil sige: når den er trådt ud af zenit og begyndt at kaste skygge, hvilket også er begyndelsen på middagsbønnens tid.

### **Det andet emne: Den juridiske status for ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen), og hvem den er obligatorisk for?**

1 - Den juridiske status for ṣalāt al-djumu‘ah

Ṣalāt al-djumu‘ah er farḍ ‘ayn (en individuel forpligtelse) for mænd. Allāh – ophøjet er Han – siger:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا  
الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ (9)

"O I, som tror! Når der kaldes til aṣ-ṣalāh (bønnen) på fredagens dag, så stræb mod Allāhs ihukommelse og lad handlen ligge. Det er bedre for jer, hvis blot I vidste [det]." [Sūrah al-Djumu‘ah:62:9]. ‘Abdullāh ibn ‘Umar og Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med dem begge – berettede, at de hørte Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sige fra

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (904).

trinene på sin minbar (den forhøjede træprædikestol):

«لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وُدِّهِمْ - أَيُّ: تَرَكَهُمْ - الْجُمُعَاتِ، أَوْ لَيَخْتِمَنَّ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ، ثُمَّ لَيَكُونَنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ»

“Folk må sandelig ophøre med at opgive (dvs. forsømme) fredagsbønnerne, ellers vil Allāh forsegle deres hjerter, og derefter vil de blive blandt de uagtsomme.”<sup>1</sup>

Muslimerne er enige om, at ṣalāt al-dumu‘ah (fredagsbønneren) er obligatorisk. Ibn al-Mundhir – må Allāh – ophøjet er Han – være ham barmhjertig – sagde: “Der er konsensus om, at ṣalāt al-dumu‘ah (fredagsbønneren) er obligatorisk for frie, voksne, fastboende mænd, som ikke har en gyldig undskyldning.”<sup>2</sup>

2 - Hvem er ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønneren) obligatorisk for?

Ṣalāt al-djumu‘ah er obligatorisk for enhver muslimsk mand, som er fri, voksen, fornuftig, fastboende og i stand til at deltage i den. Den er derfor ikke obligatorisk for: en træl, en kvinde, et barn, en mentalt ude af stand person, en syg person eller en rejsende. Dette understøttes af en ḥadīth, hvor Ṭāriq Ibn Shihāb – må Allāh være tilfreds med ham – berettede, at Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (865).

<sup>2</sup> Al-Idjmā‘ af Ibn al-Mundhir, s. 40.

«الْجُمُعَةُ حَقٌّ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فِي جَمَاعَةٍ، إِلَّا أَرْبَعَةً: عَبْدٌ مَمْلُوكٌ، أَوْ امْرَأَةٌ، أَوْ صَبِيٌّ، أَوْ مَرِيضٌ»

“Ṣalāt al-djumu‘ah er en forpligtende pligt for enhver muslim i forsamling – undtagen for fire: en træl, en kvinde, et barn eller en syg person.”<sup>1</sup>.

Hvad angår den rejsende, er han ikke forpligtet til ṣalāt al-djumu‘ah, fordi Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – ikke udførte den under sine rejser. ‘Arafah-dagen under hans ḥadjdj faldt endda på en fredag, men han udførte den som ṣalāt az-ḏuhr (middagsbønnen) og slog ṣalāt al-‘aṣr (eftermiddagsbønnen) sammen med den.

Og Ibn al-Mundhir – må Allāh – ophøjet er Han – være ham barmhjertig – har overleveret konsensus om dette og sagde: “Og der er konsensus om, at ṣalāt al-djumu‘ah ikke er obligatorisk for børn eller kvinder.... Og der er konsensus om, at ṣalāt al-djumu‘ah er obligatorisk for frie, voksne, fastboende mænd, som ikke har nogen (sharī‘ah-gyldig) undskyldning.”<sup>2</sup>

Og hvis en træl, en kvinde, et barn, en syg person eller en rejsende deltager i ṣalāt al-djumu‘ah, er den gyldig fra dem, og den erstatter ṣalāt az-ḏuhr (middagsbønnen).

---

<sup>1</sup> Overleveret af Abū Dāwūd, ḥadīth nr. (1067).

<sup>2</sup> Al-Idjmā‘ af Ibn al-Mundhir, s. 40.

Ṣalāt al-djumu‘ah er heller ikke obligatorisk for beduiner, som vandrer fra sted til sted for at søge græsning og vand. Dette skyldes, at beduinerne i Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – tid opholdt sig omkring Madīnah, men Profetn – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – pålagde dem ikke at udføre ṣalāt al-djumu‘ah. Imām Aḥmad – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Ṣalāt al-djumu‘ah er ikke pålagt beduiner, fordi de lever på vandring. Han begrundede bortfaldet (af pligten) med deres omrejsende liv. Derfor regnes enhver, der er fastboende og ikke flytter sig efter eget valg, som hørende til byernes befolkning.”<sup>1</sup>

Ṣalāt al-djumu‘ah er gyldigt etableret med tre personer: én, der holder khuṭbah (prædiken), og to, der lytter. Dette bygger på Allāhs – ophøjet er Han – ord:

﴿فَأَسْعُوا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ...﴾

"...så stræb mod Allāhs ihukommelse..." [Sūrah al-Djumu‘ah:62:9]. Dette er et flertalsudtryk, og det mindste antal, der udgør et flertal, er tre.

### **Det tredje emne: Fremgangsmåden for ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen)**

Ṣalāt al-djumu‘ah består af to rak‘ah, hvor imamen reciterer højt. Dette er i overensstemmelse

---

<sup>1</sup> Madjmū‘ al-Fatāwā af Ibn Taymiyyah (24/ 166).

med Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – som udførte den på denne måde, og de lærde er enige herom. Ibn Ḥazm – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Der er enighed om, at ṣalāt al-djumu‘ah – når den udføres i henhold til dens betingelser – består af to rak‘ah, hvori der reciteres højt.”<sup>1</sup>

Det er sunnah at recitere al-Fātiḥah og sūrah al-A‘lā i den første rak‘ah, og al-Fātiḥah og sūrah al-Ghāshiyah i den anden. Dette bygger på beretningen fra an-Nu‘mān ibn Bashīr – må Allāh være tilfreds med dem begge – som sagde:

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ فِي الْعِيدَيْنِ وَفِي الْجُمُعَةِ بِسَبْحِ اسْمِ رَبِّكَ الْأَعْلَى، وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ».

“Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – plejede at recitere “Sabbih isma rabbika al-A‘lā” (sūrah al-A‘lā) og “Hal atāka ḥadīthu al-Ghāshiyah” (sūrah al-Ghāshiyah) ved både ‘Īd-bønnerne og ṣalāt al-djumu‘ah.”<sup>2</sup>

Man kan også recitere al-Fātiḥah og sūrah al-Djumu‘ah i den første rak‘ah, og al-Fātiḥah og sūrah al-Munāfiqūn i den anden. Det berettes, at Ibn Abī Rāfi‘ sagde: “Marwān udpegede Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – som stedfortræder i Madīnah, mens han selv drog til Makkah. Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – ledte

---

<sup>1</sup> Marātib al-Idjmā‘, s. 33.

<sup>2</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (878).

så ṣalāt al-jumu‘ah for os, og han reciterede efter sūrah al-Djumu‘ah i den sidste rak‘ah: “Idhā jā’aka al-munāfiqūn” (sūrah al-Munāfiqūn). Da bønnen var afsluttet, opsøgte jeg Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – og sagde til ham: ‘Du reciterede to sūrah’er, som ‘Alī ibn Abī Ṭālib – må Allāh være tilfreds med ham – plejede at recitere i Kūfah.’ Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – svarede:

«إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ بِهِمَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ».

“Jeg hørte Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – recitere dem begge i ṣalāt al-djumu‘ah.”<sup>1</sup>.

### **Det fjerde emne: Hvornår regnes ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen) som indhentet?**

Ṣalāt al-djumu‘ah anses for indhentet, hvis man når én rak‘ah sammen med imamen. Det berettes fra ‘Abdullāh Ibn ‘Umar – må Allāh være tilfreds med dem begge – at Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنَ الْجُمُعَةِ أَوْ غَيْرَهَا فَقَدْ تَمَّتْ صَلَاتُهُ»

“Den, der når én rak‘ah af ṣalāt al-djumu‘ah – eller en anden ṣalāh (bøn) – har fuldendt sin ṣalāh.”<sup>2</sup>.

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (877).

<sup>2</sup> Overleveret af an-Nasā’ī, ḥadīth nr. (557).

Hvis man når mindre end én rak‘ah med imamen, skal man i stedet bede den som ṣalāt aẓ-ẓuhr <sup>1</sup>.

Den, der går glip af én rak‘ah af ṣalāt al-djumu‘ah, men når imamen i den anden rak‘ah – enten under rukū‘ (foroverbøjning) eller før det – skal kun gøre én rak‘ah færdig bagefter (qaḍā’), baseret på følgende ḥadīth:

«وَمَنْ أَدْرَكَ الرَّكْعَةَ فَقَدْ أَدْرَكَ الصَّلَاةَ»

“Den, der når én rak‘ah, har nået aṣ-ṣalāh (bønnen).”<sup>2</sup>.

### **Det femte emne: Handlinger, der er forbudte eller misbilligede under ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen)**

1- Det er forbudt at tale, mens imamen holder khuṭbah (prædiken). Dette bygger på beretningen fra Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – hvor Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ: أَنْصِتْ، وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ، فَقَدْ لَعُوتَ»

“Når du siger til din bror: ‘Lyt!’ under fredagsprædiken, mens imamen holder khuṭbah, har du begået laghw (en forgæves handling).”<sup>3</sup> Dvs.: du har talt laghw – nytteløs tale, som forkastes – og

---

<sup>1</sup> Se: Al-Mughnī af Ibn Qudāmah (2/231).

<sup>2</sup> Overleveret af Abū Dāwūd, ḥadīth nr. (893).

<sup>3</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (934), og Muslim, ḥadīth nr. (851).

dermed er fortjenesten ved din fredagsbøn bortfaldet (selv om aṣ-ṣalāh (bønnen) i sig selv stadig er gyldig).

An-Nawawī – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: I denne ḥadīth ligger et generelt forbud mod enhver form for tale under khuṭbah. Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – nævnte dette eksempel for at gøre opmærksom på alt andet: For hvis udsagnet "Vær stille" – som i sig selv er en opfordring til det gode – betegnes som laghw (formålsløs tale), så er al anden tale i endnu højere grad omfattet af dette forbud.<sup>1</sup>

Forbuddet mod tale under khuṭbah omfatter også at svare den, der nyser (tashmīt al-‘āṭis), samt at besvare en fredshilsen (salām). Intet af dette er tilladt, mens imamen prædiker. Derimod er det tilladt at tale før prædikanten påbegynder khuṭbah, og under pausen mellem de to prædikener, da der her ikke gælder taleforbud.

Hvad angår al-ma'mūms (den, der følger imamen) samtale med selve khaṭīb (prædikanten), er der ingen fejl i dette. Det berettes fra Anas ibn Mālik – må Allāh være tilfreds med ham – at han sagde:

«أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِنْ بَابٍ كَانَ نَحْوَ دَارِ الْقَضَاءِ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَائِمٌ يَخْطُبُ فَاسْتَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَائِمًا، ثُمَّ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكْتَ الْأَمْوَالُ وَأَنْقَطَعَتِ السُّبُلُ فَأَدْعُ اللَّهَ أَنْ يُعِينَنَا فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَيْهِ...» الحديث.

---

<sup>1</sup> Sharḥ Ṣaḥīḥ Muslim (6/ 138).

“En mand trådte ind i moskeen en fredag gennem en dør i retning af Dār al-Qaḍā’, mens Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – stod og holdt khuṭbah. Manden stillede sig foran Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – og sagde: ‘O Allāhs Sendebud, vores ejendom er gået tabt, og vejene er blevet afbrudt (dvs. rejse og transport er stoppet pga. tørke). Bed til Allāh om, at Han sender os regn.’ Da løftede Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sine hænder...”<sup>1</sup>

2- Det er forbudt at foretage sig unyttige handlinger under khuṭbah, såsom at rode med småsten, tælle perler på en misbaḥah (bedekrans), tjekke sin mobiltelefon eller lignende. Dette bygger på den autentiske beretning fra Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – som berettede: Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«مَنْ مَسَّ الْحَصَى فَقَدْ لَغَا»

“Den, der rører ved småstenene, har begået laghw (en nytteløs og formålsløs handling).”<sup>2</sup>. Fordi al-‘abath (meningsløs og urolig adfærd) forstyrrer forståelsen og svækker khushū‘ (indre hengivenhed).

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (967), og Muslim, ḥadīth nr. (897).

<sup>2</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (857).

3 - Det er forbudt at gå hen over folks skuldre (for at trænge sig frem) under khuṭbah. Det berettes fra ‘Abdullāh Ibn Busr – må Allāh være tilfreds med ham – at: En mand gik hen over folks skuldre på en fredag, mens Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – holdt khuṭbah. Da sagde Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – til ham:

«اجْلِسْ فَقَدْ آذَيْتَ»

“Sæt dig, for du har skadet og forulempet [andre].”<sup>1</sup>.

Dette forbud skyldes, at det at gå hen over folks skuldre forstyrrer de bedende og afleder dem fra at lytte til khuṭbah. Derimod er det tilladt for imamen at gøre det, hvis han ikke kan nå sin plads uden at gå frem på den måde. Det samme gælder for den, der er nødt til at gøre det på grund af en reel nødvendighed – såsom at forny sin wuḍū’ (rituel afvaskning), at udfylde et mellemrum i rækken foran sig eller lignende tilfælde, hvor der ikke findes et andet alternativ.

4. Det er forbudt at få en anden til at rejse sig fra den plads, han nåede først, for selv at sætte sig der. Dette bygger på den autentiske beretning fra Djābir Ibn ‘Abdullāh – må Allāh være tilfreds med dem begge – at Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

---

<sup>1</sup> Overleveret af Abū Dāwūd, ḥadīth nr. (1118).

«لَا يُقِيمَنَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، ثُمَّ لِيُخَالِفَ إِلَى مَقْعَدِهِ فَيَقْعُدَ فِيهِ، وَلَكِنْ أَفْسَحُوا»

“Lad ingen af jer få sin bror til at rejse sig til ṣalāt al-djumu‘ah, for så selv at gå hen og sætte sig på hans plads. Giv i stedet plads til hinanden.”<sup>1</sup>

5 - Det er misbilliget at skille to personer ad ved at sætte sig mellem dem eller ved at gå hen over dem. Salmān al-Fārisī – må Allāh være tilfreds med ham – berette: Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ... ثُمَّ رَاحَ فَلَمْ يَفْرِقْ بَيْنَ اثْنَيْنِ، فَصَلَّى مَا كُتِبَ لَهُ، ثُمَّ إِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ أَنْصَتَ، غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْآخَرَى»

“Den, der foretager ghusl (rituelt bad) om fredagen, tager af sted [til moskeen], og ikke skiller to personer ad [ved at presse sig imellem dem], beder det, der er foreskrevet for ham, og derefter lytter opmærksomt, når imamen kommer frem – han får tilgivet [sine synder] mellem denne fredag og den næste.”<sup>2</sup> Dette viser, at den, der skiller to personer ad [uden grund], ikke opnår den nævnte tilgivelse.

## Det sjette emne: Sunnah-handlingerne for fredagen

1- Det er Sunnah at recitere Sūrah as-Sajdah og Sūrah al-Insān i Fadjr-bønnen om fredagen, fordi

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (2178).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (910).

Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – plejede at gøre dette. Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – beretter:

«كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقْرَأُ فِي الْجُمُعَةِ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ الْم تَنْزِيلُ السَّجْدَةِ، وَهَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ».

“Profeten ﷺ plejede i Fadjr-bønnen om fredagen at recitere: Alif Lām Mīm. Tanzīl as-Sajdah og Hal atā ‘alā al-insān hīnum mina ad-dahr.”<sup>1</sup>.

2 - At foretager ghusl (rituel hekropsvask) om fredagen er en stærkt anbefalet Sunnah, baseret på ḥadīthen fra ‘Abdullāh ibn ‘Umar – må Allāh være tilfreds med dem begge – som beretter, at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمُ الْجُمُعَةَ فَلْيَغْتَسِلْ»

“Når en af jer går til fredagsbønnen, så lad ham foretage ghusl.”<sup>2</sup>. Man bør bestræbe sig på ikke at forsømme ghusl om fredagen – særligt for dem, der kan være til gene for andre på grund af ubehagelige lugte.

Tidspunktet for ghusl al-djumu‘ah (fredagsghusl) begynder ved daggry. Ghusl al-djanābah (rituel hekropsvask for større rituel urenhed) er tilstrækkeligt i stedet for fredagsghusl, fordi formålet med ghusl al-djumu‘ah er at rense kroppen og fjerne ubehagelige lugte, og dette opnås

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (891), og Muslim, ḥadīth nr. (880).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (877), og Muslim, ḥadīth nr. (844).

allerede gennem ghusl al-djanābah. Det er anbefalet, at man har intentionen om at lade fredagsbadet indgå i badet for djanābah, for derved at opnå den særlige belønning, der er knyttet til ghusl al-djumu‘ah.

3- Det er Sunnah at anvende parfume, rense sig og fjerne det, der bør fjernes fra kroppen – såsom at klippe neglene, barbere kønsbehåringen, plukke armhulehårene og trimme overskægget. Dette bygger på ḥadīthen fra Salmān al-Fārisī – må Allāh være tilfreds med ham – som beretter: Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَنَطَّهَرَ بِمَا اسْتَطَاعَ مِنْ طَهْرٍ، ثُمَّ ادَّهَنَ أَوْ مَسَّ مِنْ طِيبٍ، ثُمَّ رَاحَ فَلَمْ يُفَرِّقْ بَيْنَ اثْنَيْنِ، فَصَلَّى مَا كَتَبَ لَهُ، ثُمَّ إِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ أَتَتْهُ غُفْرٌ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْآخَرَى»

“Den, der foretager ghusl (rituel helkropsvask) om fredagen, renser sig så godt han kan, bruger olie eller påføre parfume, tager af sted [til moskeen], og ikke skiller to personer ad [ved at presse sig imellem dem], beder det, der er foreskrevet for ham, og derefter lytter opmærksomt, når imamen kommer frem – han får tilgivet [sine synder] mellem denne fredag og den næste.”<sup>1</sup>.

Ligeledes er brugen af siwāk (tandrensepind) stærkt anbefalet på denne dag. Dette bygger på ḥadīthen fra Abū Sa‘īd al-Khudrī – må Allāh være

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (910).

tilfreds med ham – som berettede: Jeg bevidner, at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«الْغُسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ، وَأَنْ يَسْتَنَّ -أَي: يَسْتَاكُ- وَأَنْ يَمَسَّ طَبِيبًا إِنْ وَجَدَ»

“Fredagsghusl (rituel helkropsvask) er obligatorisk for enhver, der er kommet i puberteten, og han skal bruge siwāk (tandrensepind), og påføre parfume, hvis han har noget.”<sup>1</sup>.

4 - Det er Sunnah at bære det bedste tøj, man har til rådighed, baseret på ḥadīthen fra ‘Umar Ibn al-Khaṭṭāb – må Allāh være tilfreds med ham.

«أَنَّهُ رَأَى حُلَّةَ سَيَرَاءٍ عِنْدَ بَابِ الْمَسْجِدِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ اشْتَرَيْتَ هَذِهِ، فَلَبِسْتُهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَلِلْوَفْدِ إِذَا قَدِمُوا عَلَيْكَ...»

“Han så en silkeklædning ved moskéens dør og sagde: ‘O Allāhs Sendebud, hvis du købte denne, kunne du bære den om fredagen, og når delegationer kommer til dig...’”<sup>2</sup>.

5 - Det er Sunnah at tage tidligt til moskéen om fredagen, fordi Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – opmuntrede til dette. I ḥadīthen fra Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – beretter han, at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde :

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (880).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (886), og Muslim, ḥadīth nr. (2068).

«مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ غُسْلَ الْجَنَابَةِ -أَي: غُسْلًا صِفَتْهُ كَصِفَةِ غُسْلِ الْجَنَابَةِ- ثُمَّ رَاحَ فَكَانَ قَرَبَ بَدَنَةٍ -وَهِيَ وَاحِدَةٌ مِنَ الْإِبِلِ ذَكَرًا أَمْ أُنْثَى- وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ فَكَانَ قَرَبَ بَقَرَةٍ، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّلَاثَةِ فَكَانَ قَرَبَ كَبْشًا أَقْرَنَ، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ فَكَانَ قَرَبَ دَجَاجَةٍ، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الْخَامِسَةِ فَكَانَ قَرَبَ بَيْضَةٍ، فَإِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ حَضَرَتِ الْمَلَائِكَةُ يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ»

“Den, der foretager ghusl (rituel helkropsvask) om fredagen – et bad udført som ghusl al-djanābah – og derefter går tidligt afsted [til moskéen], det er, som om han har ofret en kamel. Den, der tager afsted i den anden time, er, som om han har ofret en ko. Den, der tager afsted i den tredje time, er, som om han har ofret en vædder med horn. Den, der tager afsted i den fjerde time, er, som om han har ofret en høne. Den, der tager afsted i den femte time, er, som om han har ofret et æg. Når imamen træder frem, indfinder englene sig for at lytte til dhikr.”<sup>1</sup>

6 - Det er Sunnah, at den, der træder ind i moskéen på djumu‘ah-dagen, mens imamen holder khuṭbah, ikke sætter sig, før han har bedt to rak‘ah – og gør dem korte. Dette bygger på Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – befaling til den, der kom ind under khuṭbahen. Djābir Ibn ‘Abdullāh – må Allāh være tilfreds med dem begge – beretter: Sulayk al-Ghaṭafānī kom en fredag, mens Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – holdt khuṭbah,

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (881), og Muslim, ḥadīth nr. (850).

og han satte sig. Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde til ham:

«يَا سُلَيْكُ فَمَازَكُ رَكْعَتَيْنِ، وَتَجَوَّزُ فِيهِمَا»

“O Sulayk, rejs dig og bed to rak‘ah, og gør dem korte.” Derefter sagde han – må Allāhs velsignelser og fred være over ham:

«إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ، فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ، وَلْيَتَجَوَّزْ فِيهِمَا»

“Når en af jer kommer om fredagen, mens imamen holder khuṭbah, skal han bede to rak‘ah – og han skal gøre dem korte.”<sup>1</sup>.

7 - Det er Sunnah at recitere Sūrah al-Kahf om fredagen. Dette bygger på ḥadīthen fra Abū Sa‘īd al-Khudrī – må Allāh være tilfreds med ham – som beretter, at Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَضَاءَ لَهُ مِنَ النُّورِ مَا بَيْنَ الْجُمُعَتَيْنِ»

“Den, der reciterer Sūrah al-Kahf på djumu‘ah-dagen, vil få et lys, der stråler for ham mellem de to fredage.”<sup>2</sup>.

8- Det er Sunnah at øge bønnerne om velsignelse over Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – på denne dag og i dens nat. Aws Ibn Aws – må Allāh være tilfreds med ham – berettede:

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (930), og Muslim, ḥadīth nr. (875).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Ḥākim i al-Mustadrak (3392). Ḥadīthen er dog svag i sin overlevering, da den i virkeligheden er standset ved Abū Sa‘īd (dvs. den er mawqūf og ikke marfū‘ til Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham).

Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَأَكْثَرُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلَاةِ فِيهِ؛ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ»

“Sandelig, fredag er blandt de bedste af jeres dage, så send mange bønner om velsignelse over mig på den dag, for jeres bønner bliver forelagt for mig.”<sup>1</sup>.

9- Det er Sunnah at fremsige mange ad'iyah (påkaldelser) på denne dag og søge efter den time, hvor bønner besvares. Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – beretter, at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – nævnte fredagen og sagde:

«فِيهِ سَاعَةٌ، لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي، يَسْأَلُ اللَّهَ تَعَالَى شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ»

“I den [fredag] findes der en time, hvor ingen muslim står i ṣalāh (bøn) og beder Allāh om noget, uden at Han skænker ham det.”<sup>2</sup>.

Bønhørelse kan forventes i alle fredagens timer, men de to mest håbefulde tidspunkter er: a) Fra imamen sætter sig for at holde khuṭbah indtil fredagsbønnen er afsluttet. b) Den sidste time af dagen, for den, der sidder og venter på Maghrib-bønnen – uanset om han er i moskéen eller i sit hjem. Dette bygger på ḥadīthen fra Abū Mūsā al-Ash‘arī – må Allāh være tilfreds med ham – hvor

<sup>1</sup> Overleveret af Abū Dāwūd, ḥadīth nr. (1531).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (935), og Muslim, ḥadīth nr. (852).

Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde om timen på fredag:

«هِيَ مَا بَيَّنَّ أَنْ يَجْلِسَ الْإِمَامُ إِلَى أَنْ تُقْضَى الصَّلَاةُ»

“Den er [tiden] fra det øjeblik, imamen sætter sig, indtil aṣ-ṣalāh (bønnen) er afsluttet.”<sup>1</sup>.

## Det syvende emne: Nāfilah-bønner relateret til djumu‘ah

Der findes ingen sunnah rātibah (fastlagt sunnah-bøn ) før ṣalāt al-djumu‘ah. Men det er Sunnah for den, der ankommer til moskéen, at bede så meget han ønsker – to, fire, seks rak‘ah eller mere – og afslutte aṣ-ṣalāh (bønnen) for hver to rak‘ah. Dette bygger på Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – opmuntring til frivillig bøn før djumu‘ah. Salmān al-Fārisī – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – berettede: Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ... ثُمَّ رَاحَ فَلَمْ يَفَرِّقْ بَيْنَ اثْنَيْنِ، فَصَلَّى مَا كُتِبَ لَهُ، ثُمَّ إِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ أَنْصَتَ، غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْآخَرَى»

“Den, der foretager ghusl (rituelt bad) om fredagen, tager af sted [til moskeen], og ikke skiller to personer ad [ved at presse sig imellem dem], beder det, der er foreskrevet for ham, og derefter lytter opmærksomt, når imamen kommer frem – han får tilgivet [sine synder] mellem denne fredag

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (853).

og den næste.”<sup>1</sup> Dette understøttes både af Ṣaḥābahs praksis – må Allāh være tilfreds med dem – og af de generelle tekster, der fremhæver den store belønning i nāfilah ṣalāh (frivillig bøn).

Hvad angår sunnah rātibah (fastlagt sunnah-bøn) så ligger den efter ṣalāt al-djumu‘ah. Man kan bede to rak‘ah i sit hjem eller fire rak‘ah i moskéen.

«فَقَدْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي بَعْدَ الْجُمُعَةِ رَكْعَتَيْنِ فِي بَيْتِهِ».

“Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – plejede at bede to rak‘ah i sit hjem efter ṣalāt al-djumu‘ah.”<sup>2</sup> Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – berettede: Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ الْجُمُعَةَ فَلْيُصَلِّ بَعْدَهَا أَرْبَعًا»

“Når en af jer har bedt ṣalāt al-djumu‘ah, skal han bede fire rak‘ah bagefter.”<sup>3</sup>

Sunnah rātibah (fastlagt sunnah-bøn) efter ṣalāt al-djumu‘ah er fire rak‘ah, hvis den bedes i moskéen – og to rak‘ah, hvis den bedes i hjemmet.

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (910).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (937), og Muslim, ḥadīth nr. (729), fra Ibn ‘Umar – må Allāh være tilfreds med dem begge.

<sup>3</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (881).

## Andet afsnit: Khuṭbah for al-djumu‘ah (fredagsprædiken)

### Første emne: Khuṭbah for al-djumu‘ah (fredagsprædiken)

Khuṭbah er en tale, der holdes for en forsamling før ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen), og som indeholder lovprisning af Allāh, hyldest til Ham, bøn om velsignelse og fred over Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – samt formaning og påmindelse.<sup>1</sup>

### Andet emne: Den juridiske status for khuṭbah (prædiken)

Khuṭbah er en betingelse for ṣalāt al-djumu‘ahs gyldighed; den er ikke korrekt uden den. Dette bygger på Allāhs – ophøjet er Han – ord:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ...﴾

"O I, som tror, når der bliver kaldt til aṣ-Ṣalāh (bønnen) om fredagen, hast da til ihukommelse af Allāh..." [Sūrah al-Djumu‘ah:62:9]. Udtrykket "ihukommelsen af Allāh" er blevet forklaret som værende selve khuṭbah (prædiken)<sup>2</sup>. Hvis khuṭbah ikke var obligatorisk, ville det ikke være obligatorisk at skynde sig til den. Dette understøttes også af, at Profeten – må Allāhs

---

<sup>1</sup> Se: Mu‘djam Lughat al-Fuqahā’, s. 197, og Khuṭbat al-djumu‘ah wa Aḥkāmuhā al-Fiqhiyyah af al-Ḥudjaylān, s. 22.

<sup>2</sup> Se: Tafsīr aṭ-Ṭabarī (22/642).

velsignelser og fred være over ham – altid udførte den og aldrig undlod den.

Imām Ibn Qudāmah al-Ḥanbalī – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Sammenfattende: Khuṭbah er en betingelse for ṣalāt al-djumu‘ah, og den er ikke gyldig uden den.”<sup>1</sup>

### **Tredje emne: Betingelserne for khuṭbah (prædiken)**

1- At den består af to khuṭbah (prædikener). Dette bygger på beretningen fra ‘Abdullāh Ibn ‘Umar – må Allāh være tilfreds med dem begge – som sagde:

«كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ خُطْبَتَيْنِ يَفْعَدُ بَيْنَهُمَا».

“Profeten ﷺ plejede at holde to khuṭbah og sætte sig mellem dem.”<sup>2</sup>.

2 - At den finder sted efter indtrædelsen af tiden for ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen). Hvis hele, eller blot en del af khuṭbah, finder sted før tiden er indtrådt, er den ugyldig.

3 - At de to khuṭbah (prædikener) afholdes før aṣ-ṣalāh (bønnen). Dette er baseret på en ḥadīth fra as-Sā‘ib Ibn Yazīd – må Allāh være tilfreds med ham – som sagde:

«إِنَّ الْأَذَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَانَ أَوَّلَهُ حِينَ يَجْلِسُ الْإِمَامُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَلَى الْمِنْبَرِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا»

---

<sup>1</sup> Al-Mughnī (2/224).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (928)

“Sandelig, adhān (kaldet til bøn) om fredagen var oprindeligt, når imamen satte sig på minbar (forhøjet platform) i Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – Abū Bakrs og ‘Umars tid – må Allāh være tilfreds med begge.”<sup>1</sup> Og dette er et utvetydigt bevis på, at de to khuṭbah (prædikener) afholdes før aṣ-ṣalāh (bønnen).

Og på grund af Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – udsagn:

«صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي»

“Bed ṣalāh (bøn), som I har set mig bede.”<sup>2</sup> Og Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – bad først ṣalāh efter de to khuṭbah. Al-Mardāwī – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Det er en betingelse, at de to – dvs. de to khuṭbah – går forud for aṣ-ṣalāh (bønnen), uden uenighed.”<sup>3</sup>

4 - Sammenhæng mellem khuṭbahs dele. Imām Ibn Qudāmah – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Sammenhæng er en betingelse for khuṭbahens gyldighed. Hvis man adskiller dens dele fra hinanden med lang tale, lang tavshed eller noget andet, der afbryder sammenhængen, skal man begynde den [khuṭbah] helt forfra. Bedømmelsen af, om pausen er lang eller kort, afhænger af sædvane. Ligeledes er sammenhæng

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (916).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr.(631) fra Mālik Ibn al-Ḥuwayrith – må Allāh være tilfreds med ham.

<sup>3</sup> Al-Inṣāf (2/389).

en betingelse mellem khutbah og ṣalāh (bøn). Og hvis man har brug for at udføre ṭahārah (rituel renselse), skal man gøre det og fortsætte sin khutbah – så længe pausen ikke bliver for lang.”<sup>1</sup>

5- At holde khuṭbah højlydt. Dette er, fordi khuṭbah er obligatorisk og en betingelse for ṣalāt al-djumu‘ahs (fredagsbønnen) gyldighed, og at fremsige den højlydt er et middel til at udføre den og realisere dens formål, nemlig formaning og påmindelse. Og det, som en obligatorisk handling ikke kan fuldføres uden, er i sig selv obligatorisk.

6- At det krævede antal deltagere for ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen) er til stede. Da khuṭbah er en påmindelse, som det er obligatorisk at gå hen til, er det dermed påkrævet, at det nødvendige antal også lytter til den.

## **Fjerde emne: Khuṭbahs (prædikenens) søjler**

1 - At indlede den med ḥamd (lovprisning) og thanā’ (ophøjet prisende omtale) af Allāh – Den Mægtige og Den Majestætiske –.” Dette baseres på en ḥadīth fra Djābir Ibn ‘Abdullāh – må Allāh være tilfreds med dem begge – som sagde:

«كَانَتْ خُطْبَةُ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ الْجُمُعَةِ يَحْمَدُ اللَّهَ، وَيُنْثِي عَلَيْهِ، ثُمَّ يَقُولُ عَلَى إِثْرِ ذَلِكَ...» الحديث.

“Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – plejede i sin khuṭbah (prædiken) om

---

<sup>1</sup> Al-Mughnī (2/230).

fredagen at lovprise Allāh og ophøje Ham, hvorefter han sagde...”<sup>1</sup>

2 - At khuṭbahen indeholder bøn om velsignelse over Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham –. For bønne over Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – i khuṭab (prædikener) er en velkendt og velbevidnet praksis blandt ṣaḥābah (ledsagerne) – må Allāh være tilfreds med dem.<sup>2</sup>

3 - At khuṭbah indeholder formaning samt en opfordring til taqwā (gudsbevidsthed) over for Allāh – ophøjet er Han. Dette baseres på en ḥadīth fra Djābir Ibn Samurah – må Allāh være tilfreds med ham – som sagde:

«كَانَتْ لِلنَّبِيِّ ﷺ خُطْبَتَانِ، يَجْلِسُ بَيْنَهُمَا، يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، وَيَذْكُرُ النَّاسَ»؛

“Profeten ﷺ plejede at holde to khuṭbah (prædikener), og han satte sig mellem dem, reciterede fra Koranen og påmindede folk.”<sup>3</sup> For dette er selve formålet med khuṭbah.

4 - At recitere noget fra den Ædle Korann. Dette baseres på en ḥadīth fra Djābir Ibn Samurah – må Allāh være tilfreds med ham:

«كَانَتْ لِلنَّبِيِّ ﷺ خُطْبَتَانِ، يَجْلِسُ بَيْنَهُمَا، يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، وَيَذْكُرُ النَّاسَ».

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (867)

<sup>2</sup> Se: Djalā' al-Afhām af Ibn al-Qayyim, s. 371.

<sup>3</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (862).

Profeten ﷺ plejede at holde to khuṭbah (prædikener), og han satte sig mellem dem, reciterede fra Koranen og påmindede folk.”

## **Femte emne: Sunnah-handlinger under khuṭbah (prædikenen)**

1- At holde khuṭbah fra en minbar (forhøjet platform) eller et højt sted.

«فَقَدْ صُنِعَ لَهُ ﷺ مَنْبَرٌ، فَخَطَبَ عَلَيْهِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ»

“Der blev således lavet en minbar (forhøjet platform) til ham ﷺ, og han holdt sin prædiken fra den om fredagen.”<sup>1</sup> Og dette er blevet berettet af talrige Ṣaḥābah – må Allāh være tilfreds med dem – at Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – plejede at holde khuṭbah fra minbar<sup>2</sup>. Imām an-Nawawī – må Allāh være ham barmhjertig – har overleveret konsensus om anbefalingen heraf og sagde: “De lærde er enige om, at det er anbefalelsesværdigt, at khuṭbah holdes fra en minbar (forhøjet platform).”<sup>3</sup> For dette gør budskabet tydeligere, og når folket kan se imamen, bliver formaningen mere indtrængende og får større virkning i deres hjerter.

2 - At khaṭīb (prædikanten) står op under khuṭbah. Allāh – ophøjet er Han – siger:

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (2095), fra Djābir – må Allāh være tilfreds med ham.

<sup>2</sup> Se: Irwā’ al-Ghalīl fi Takhrīdj Aḥādīth Manār as-Sabīl (3/75 ff.)

<sup>3</sup> Al-Madjmū’ Sharḥ al-Muḥadhdhab (4/527).

(وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا آنَفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكَوْكَ قَائِمًا...)

“Og når de ser [en chance for] handel eller underholdning, bryder de ud til den og efterlader dig [O Muḥammad] stående.” [Sūrah al-Djumu‘ah:62:11]. ‘Abdullāh Ibn ‘Umar – må Allāh være tilfreds med dem begge – sagde:

«كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ قَائِمًا، ثُمَّ يَفْعُدُ، ثُمَّ يَقُومُ كَمَا تَفْعَلُونَ الْآنَ».

“Profeten ﷺ plejede at prædike stående, derefter satte han sig, og derefter rejste han sig, sådan som I gør nu.”<sup>1</sup>

3- Det er sunnah for khaṭīb (prædikanten) at vende sit ansigt mod menigheden. ‘Abdullāh Ibn ‘Umar – må Allāh være tilfreds med dem begge – berettede:

«أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا دَنَا مِنْ مَنْبَرِهِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَلَّمَ عَلَى مَنْ عِنْدَهُ مِنَ الْجُلُوسِ، فَإِذَا صَعِدَ الْمَنْبَرَ اسْتَقْبَلَ النَّاسَ بِوَجْهِهِ ثُمَّ سَلَّمَ».

“Profeten ﷺ plejede at hilse på dem, der sad nær ham, når han nærmede sig sin minbar på fredagen. Når han steg op på minbar, vendte han sig mod folk og hilste derefter.”<sup>2</sup>

Al-Ḥafīẓ Ibn Radjab – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Der er konsensus om, at imamen skal vende sig mod menigheden og have ryggen til qiblah (bederetningen), og teksterne beviser det. For han henvender sig til dem, så de kan forstå ham. Alt dette er sunnah, og hvis imamen

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (920), og Muslim, ḥadīth nr. (861)

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bayhaqī i as-Sunan al-Kubrā, ḥadīth nr. (5742).

handler i modstrid hermed, har han handlet imod sunnah, men hans ṣalāt al-djumu‘ah er stadig gyldig.”<sup>1</sup>

4 - Det er sunnah, at khaṭīb (prædikanten) hilser på menigheden, når han vender sig mod dem. Dette baseres på en ḥadīth fra Djābir – må Allāh være tilfreds med ham:

«أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا صَعِدَ الْمِنْبَرَ سَلَّمَ».

At Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – plejede at hilse [med fredshilsen] , når han besteg minbar.”<sup>2</sup>

5 - Det er sunnah, at khaṭīb (prædikanten) bliver siddende på minbar, indtil mu‘adhdhin (den, der kalder til ṣalāh (bøn)) er færdig. Dette er baseret på udsagnet fra Ibn ‘Umar – må Allāh være tilfreds med dem begge:

«كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ خُطْبَتَيْنِ، كَانَ يَجْلِسُ إِذَا صَعِدَ الْمِنْبَرَ حَتَّى يَفْرَغَ الْمُؤَدِّينَ، ثُمَّ يَقُومُ فَيَخْطُبُ، ثُمَّ يَجْلِسُ فَلَا يَتَكَلَّمُ، ثُمَّ يَقُومُ فَيَخْطُبُ».

“Profeten ﷺ plejede at holde to khuṭbah (prædikener): Han satte sig, når han besteg minbar, indtil mu‘adhdhin var færdig; derefter rejste han sig og holdt khuṭbah, så satte han sig igen uden at tale, hvorefter han rejste sig og holdt khuṭbah.”<sup>3</sup> Og dette bekræftes af ḥadīthen fra as-Sā‘ib Ibn Yazīd – må Allāh være tilfreds med ham – som sagde:

---

<sup>1</sup> Fath al-Bārī af Ibn Radjab (8/250).

<sup>2</sup> Overleveret af Ibn Mādjah, ḥadīth nr. (1109).

<sup>3</sup> Overleveret af Abū Dāwūd, ḥadīth nr. (1092).

«إِنَّ الْأَذَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَانَ أَوَّلُهُ حِينَ يَجْلِسُ الْإِمَامُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَلَى الْمِنْبَرِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا».

“Sandelig, adhān (kaldet til bøn) om fredagen var oprindeligt, når imamen satte sig på minbar (forhøjet platform) i Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – Abū Bakrs og ‘Umars tid – må Allāh være tilfreds med begge.”<sup>1</sup>.

6 - At khatīb (prædikanten) hæver sin stemme under khuṭbah efter evne. Dette er baseret på ḥadīthen fra Djābir Ibn ‘AbdUllāh – må Allāh være tilfreds med dem begge – som sagde: “Når Allāhs Sendebud ﷺ holdt prædiken, blev hans øjne røde, hans stemme blev høj, og hans vrede blev intens – som en, der advarer en hær – idet han sagde:

«صَبَّحَكُمْ وَمَسَّكُمْ»

‘Må I være advaret morgen og aften.’<sup>2</sup> (ṣabbahakum) betyder: “Hæren kom til jer om morgenen”, og (massākum) betyder: “de kom til jer om aftenen”. Den, der advarer eller alarmerer nogen, kan anvende disse to udtryk.

7 - At khatīb (prædikanten) sætter sig kort mellem de to khuṭbah (prædikener). Dette baseres på ḥadīthen fra Ibn ‘Umar – må Allāh være tilfreds med dem begge:

«كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ خُطْبَتَيْنِ يَفْغَدُ بَيْنَهُمَا».

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (916).

<sup>2</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (867).

Profeten ﷺ plejede at holde to khuṭbah (prædikener), og han satte sig mellem dem.”<sup>1</sup>

8 - Det er sunnah at gøre de to khuṭbaher korte – hvor den anden er kortere end den første – og at gøre aṣ-ṣalāh (bønnen) længere. Dette baseres på ḥadīthen fra ‘Ammār – må Allāh være tilfreds med ham – at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«إِنَّ طَوْلَ صَلَاةِ الرَّجُلِ وَقَصَرَ خُطْبَتِهِ مَبْنِيَّةٌ - أَيُّ: عَلَامَةٌ - مِنْ فَهْمِهِ، فَأَطِيلُوا الصَّلَاةَ، وَأَقْصِرُوا الْخُطْبَةَ»

“Sandelig, en mands lange ṣalāh (bøn) og hans korte khuṭbah er et tegn på hans fiqh (forståelse). Så gør aṣ-ṣalāh (bønnen) lang, og khuṭbah kort.”<sup>2</sup>

9 - Det er sunnah at frembære du‘ā’ (påkaldelse) for muslimerne – om det, der gavner deres religion og deres verdslige liv – samt at bede for muslimernes ledere om retledning, retskaffenhed og succes. Imām an-Nawawī – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Hvad angår du‘ā’ for muslimernes imamer og ledere – om retskaffenhed, bistand til sandheden, opretholdelse af retfærdighed og lignende – samt for Islāms hære, så er det anbefalet ifølge konsensus.”<sup>3</sup>

Det er ikke foreskrevet, at imamen løfter sine hænder under du‘ā’ (påkaldelse) i fredags-khuṭbah

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (928).

<sup>2</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (869).

<sup>3</sup> Al-Madjmū’ Sharḥ al-Muḥadhdhab: (4/521).

– undtagen ved al-istisqā’ (bøn om regn). Derimod er det sunnah, at han nøjes med at pege med pegefingern. For ‘Umārah Ibn Ru’aybah – må Allāh være tilfreds med ham – beretter, at da han så Bishr Ibn Marwān løfte sine hænder på minbar, sagde han:

«قَبِّحَ اللَّهُ هَاتَيْنِ الْيَدَيْنِ؛ لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَا يَزِيدُ عَلَى أَنْ يَقُولَ بِيَدِهِ هَكَذَا، وَأَشَارَ بِإِصْبَعِهِ الْمُسَبِّحَةِ».

“Må Allāh fordømme disse to hænder! Jeg har set Allāhs Sendebud – må Allāhs fred og velsignelser være med ham – ikke gøre mere end at gestikulere sådan med sin hånd, og han pegede med sin pegefinger (al-musabbihah).”<sup>1</sup>

10- At den, der holder khuṭbah (prædikenen), også er den, der leder aṣ-ṣalāh (bønnen). For Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – plejede selv at varetage begge dele, og ligeledes hans khalīfah’er efter ham. Men hvis én holder prædikenen, og en anden leder bønnen på grund af en gyldig undskyldning, er det tilladt.<sup>2</sup>

### **Sjette emne: Oversættelse af khuṭbah al-djumu‘ah (fredags-prædikenen)**

Det er tilladt for khaṭīb (prædikanten) i lande, hvor befolkningen – eller størstedelen af dem – ikke forstår arabisk, at holde khuṭbahen på deres eget

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (874).

<sup>2</sup> Al-Mughnī af Ibn Qudāmah (2/228).

sprog; så de kan forstå prædikenen, formålet med den opfyldes, og de kan drage nytte af den viden, formaning og påmindelse, den rummer; og fordi der ikke findes nogen autentisk beretning, der viser, at det er et krav, at djumu'ah-prædikenen skal holdes på arabisk. Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – holdt den på arabisk, fordi det var hans sprog og hans folks sprog.

Det bedste er, at khaṭīb (prædikanten) holder khuṭbah på arabisk og derefter oversætter den til sit lands sprog – i efterfølgelse af Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – i hans prædikener og for at undgå uenighed i dette spørgsmål.

I oversættelsen skal der tages hensyn til, hvad der gavner tilhørerne mest: enten at opdele oversættelsen og fremlægge den efter hvert afsnit af khuṭbah, eller at udsætte oversættelsen, så den gives samlet efter afslutningen af khuṭbah på arabisk – og før aṣ-ṣalāh (bønnen).

Det er ligeledes tilladt at oversætte khuṭbah simultant, at udsende denne oversættelse via en sender, og at de bedende, som ikke behersker arabisk, bruger modtagere til den. Dette regnes ikke som den forbudte, formålsløse tale (laghw), hverken fra oversætterens eller tilhørerens side, fordi dette indebærer almen nytte og sikrer, at formålet med khuṭbah opfyldes.

## Syvende emne: Khaṭīb (prædikantens) kvalifikationer

Masdjids (moskéen) khaṭīb (prædikanten) udgør dens bærende søjle og styrke. Gennem ham udfører masdjid (moskéen) sin mission: at formidle Islām, vejlede samfundet og oplyse folk om deres religiøse anliggender. Når khaṭīb (prædikanten) er lærd, forstandig, skarpsindig og bekendt med menneskers skikke og forhold, bliver hans påvirkning både positiv og gavnlig — både for moskeens menighed og for beboerne i det område, hvor masdjid ligger. Han underviser dem, vejleder dem og leder dem hen imod alt, hvad der rummer godhed og dyd.

Således har khuṭabā' (prædikanter) altid været, når de har opfyldt betingelserne for khiṭābah (prædiken): I islāms første tid var det Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – selv khaṭīb (prædikant), derefter hans retledte khalīfah'er, og efter dem ledere, hærførere, lærde og store autoriteter. Dette viser, at den, som påtager sig denne opgave, skal være en person af høj rang inden for religion, moral, viden og adfærd.

Her bliver vigtigheden af denne funktion tydelig i menneskers liv; for khuṭabā's (prædikanter) styrke afspejles i samfundet, og deres svaghed sætter tilsvarende sit præg. Masdjid (moskéen) er det sted, hvor mennesker lærer at forbinde ord med

handling; så hvis khaṭīb (prædikanten) er svag i viden, svag i forstand eller personlighed – eller han har dårlig moral og adfærd – vil han skade og ikke gavne. Og når en af khaṭībs (prædikanten) hovedopgaver er at lede de bedende til godhed, fromhed og retskaffenhed, så bliver det svært for en uvidende khaṭīb – om ikke umuligt – at bære denne ædle opgave.

Khaṭīb (prædikanten) kan være fuldt kvalificeret til denne opgave i både viden og personlig evne, men samtidig være optaget af andre gøremål, som påvirker hans præstationsniveau.

Ligeledes kan han mangle den nødvendige tid til at forberede khuṭbah, så den passer til situationen, og han træder derfor frem for folk – som Ibn Qayyim al-Djawziyyah – må Allāh være ham barmhjertig – sagde – med en prædiken, der ikke vækker tro på Allāh i hjertet, ikke styrker troen på Hans enhed, ikke bringer særlig erkendelse af Ham, ikke minder om Hans dage, og ikke ansporer sjælene til at elske Ham eller længes efter mødet med Ham.<sup>1</sup>

Undertiden kan han blive overmandet af begær, uvidenhed, interne stridigheder eller forkastelig ekstremisme, og derved afvige fra objektivitet, pædagogisk vejledning og kaldet (til Allāh) med visdom og mild formaning.

---

<sup>1</sup> Zād al-Ma'ād fī Hadyi Khayr al-'Ibād: (1/409).

Masdjid (moskéen) spiller en dybtgående rolle i denne religion; den er et fyrtårn for vejledning, hvor den troende forbinder sig med sin Herre, styrker sin īmān (tro) og samles med sine brødre for – i fællesskab – at fremme dyd og bekæmpe last. Men masdjid kan kun udfylde denne rolle, hvis Allāh giver den en imam, der besidder de nødvendige faglige og etiske kvalifikationer, som kræves af enhver, der indtager dette ophøjede embede og udfører denne ærefulde opgave.

### **De vigtigste faglige kvalifikationer, som khaṭīb (prædikanten) bør besidde**

1- At udføre sit virke med oprigtighed udelukkende for Allāhs skyld: Kun da bliver hans arbejde velsignet, støttet og givet fremgang, og er accepteret og elsket — hos Allāh og hos mennesker.

2 - At holde sig fra riyā' (at handle for syns skyld) og fra praleri; for handlinger bedømmes ud fra deres hensigter, og enhver får kun det, han havde til hensigt. Og den, der pryder sig med det, han ikke besidder, vil Allāh gøre til spot og skam.

3 - At han har memoreret Allāhs Bog – eller i det mindste en del af den – og at han vedligeholder det, han har lært udenad, ved regelmæssig repetition; samt at han har en daglig recitationsrutine af Koranen.

4 - At han har memoriseret et antal profetiske aḥādīth; enten fra Riyāḍ aṣ-Ṣāliḥīn, al-Arba'īn an-

Nawawiiyyah, Bulūgh al-Marām, eller andre anerkendte ḥadīth-samlinger.

5 - At han tilegner sig den korrekte ‘aqīdah (troslære) – nemlig den troslære, som as-salaf aṣ-ṣāliḥ (de første, retskafne generationer) fulgte.

6 - At tilegne sig fiqh (islamisk retslære) om religionens bestemmelser – især fiqh om ‘ibādāt (tilbedelseshandlinger) – og vigtigst heraf: reglerne om ṭahārah (rituel renhed), ṣalāh (bøn), zakāt (den obligatoriske almisser) og ṣawm (fasten). Ligeledes fiqh om mu‘āmalāt (samfunds- og handelsforhold), så han kender rammerne for indtjening og forbrug, advarer folk mod bedrageri, vildledning og uretmæssig tilegnelse af andres ejendom, samt advarer dem mod overforbrug, sløseri, gerrighed og nærighed – så deres økonomiske adfærd forbliver i overensstemmelse med Koranen og Sunnah.

7 - At beherske det arabiske sprog, så han forstår betydningerne af det, som Allāh har åbenbaret til Sit Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – for Koranen blev åbenbaret på arabisk.

8 - At studere as-sīrah an-nabawiiyyah (Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – biografi), ash-shamā’il al-muḥammadiyyah (Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – karaktertræk) og as-salaf aṣ-ṣāliḥs (de første, retskafne generationer) livsberetninger; for i disse findes et

retledende forbillede, et prisværdigt eksempel, en rig og gavnlig videnssskat samt en høj islamisk dannelse.

9 – At kende de lærde i sit eget land – samt andre fast forankrede lærde, som er kendt for sund ‘aqīdah (troslære), solid viden og fornuft – og at vende sig til dem i alle religiøse spørgsmål og i løsningen af de problemer, som berører samfundet.

10 – At have kendskab til de islamiske grupper og deres trosopfattelser, til de moderne ideologiske retninger og deres formål, samt til de ødelæggende bevægelser og deres mål – så han kan diskutere dem på grundlag af Allāhs Bog, Hans Sendebuds – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – Sunnah og det, som de pålidelige muslimske lærde har forfattet; og dérigenom afsløre deres vildfarelse og advare imod deres falske grundlag.

11 – At have indsigt i muslimernes aktuelle situation – deres svagheder og hvordan fjender får overhånd over dem – samt forstå, at årsagen hertil er deres afstand fra Allāhs rette vej, deres svækkede tro på Ham og deres mangelfulde efterlevelse af Hans lov. Derfor bør han stræbe efter at undervise dem i det, der gavner dem i både deres religiøse og verdslige anliggender.

12 – At have kendskab til de forskellige medier, forstå deres styrker og svagheder, vide hvordan de kan anvendes i kaldet til Allāh, og samtidig være

opmærksom på de farer, de kan udgøre for både ham selv og for samfundet.

Og når disse forudsætninger er opfyldt hos khatīb al-djumu'ah (fredagsprædikanten), vil det – med Allāhs – ophøjet er Han – tilladelse – føre til standhaftighed og balance.

### **De vigtigste moralske egenskaber er:**

1 – Masdjids (moskéen) khatīb bør være både dā'iyah (en, der kalder til Allāh) og lærer for masdjids menighed og for alle, der kommer i moskeen – både fra kvarteret og udefra. Derfor skal han tage Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – som sit forbillede; for han er det retledende forbillede, det smukke eksempel og det højeste ideal for både ummah (det muslimske fællesskab) og dens ledere. Allāh – ophøjet er Han – siger:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ  
اللَّهَ كَثِيرًا﴾ (21)

21. "I har visselig i Allāhs Sendebud et smukt forbillede – for enhver, der sætter sit håb til Allāh og den yderste dag og ihukommer Allāh meget." [Sūrah al-Aḥzāb:33:21].

At han holder sig selv – og dem, der frekventerer moskeen – borte fra snak om verdslige anliggender og politik, og at han forbeholder moskeen udelukkende til viden og tilbedelse.

2 – At han er ren og velordnet i sin person – og ligeledes sørge for moskeens renhed, for orden og systematik i dens inventar og for vedligeholdelse af dens faciliteter. Samtidig bør han undgå overforbrug og afholde sig fra at udsmykke moskeen unødigt.

3 – At have en god fremtoning og ydre adfærd (ḥusn al-hady wa-s-samt); ved at følge Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – Sunnah – såsom at lade skægget gro og trimme overskægget, undgå at lade tøjet hænge under anklerne, ved at udvise værdighed og sindsro – og ved at følge i as-salaf aṣ-ṣāliḥs (de første, retskafne generationer) – må Allāh være dem barmhjertig – fodspor.

4 – At være mild, tålmodig og barmhjertig; for mildhed – når den findes i noget – forskønner det, og når den fjernes fra noget, skæmmer den det – som nævnt i ḥadīth. Det er berettet fra ‘Ā’ishah – må Allah være tilfreds med hende - at Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«إِنَّ الرِّفْقَ لَا يَكُونُ فِي شَيْءٍ إِلَّا رَأَاهُ، وَلَا يُنْزَعُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا سَأَاهُ»

“Sandelig, mildhed findes ikke i noget, uden at den forskønner det, og den fjernes ikke fra noget, uden at den skæmmer det.”<sup>1</sup>.

Hvis en af moskéens besøgende begår en fejl, bør khaṭīb (prædikanten) ikke skælde ham ud hårdt,

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (2594).

men i stedet vejlede ham med mildhed og belære ham på en god måde og hensigtsmæssig måde. Mu'āwiyah Ibn al-Ḥakam as-Sulamī - må Allah være tilfreds med ham - berettede:

بَيْنَمَا أَنَا أُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ؛ إِذْ عَطَسَ رَجُلٌ مِّنَ الْقَوْمِ، فَقُلْتُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ، فَرَامَنِي الْقَوْمُ بِأَبْصَارِهِمْ، فَقُلْتُ: وَأَنْتُمْ أَمِيَّاهُ، مَا شَأْنُكُمْ تَنْظُرُونَ إِلَيَّ؟ فَجَعَلُوا يَضْرِبُونَ بِأَيْدِيهِمْ عَلَى أَفْخَازِهِمْ، فَلَمَّا رَأَيْتُهُمْ يُصِمُّونَنِي لِكَيْبِي سَكَتُ، فَلَمَّا صَلَّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَبِأَبِي هُوَ وَأُمِّي، مَا رَأَيْتُ مُعَلِّمًا قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ أَحْسَنَ تَعْلِيمًا مِنْهُ، فَوَاللَّهِ مَا كَهَرَنِي -أَيُّ: مَا قَهَرَنِي وَلَا نَهَرَنِي- وَلَا ضَرَبَنِي وَلَا سَتَمَنِي، قَالَ: «إِنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ لَا يَصْلُحُ فِيهَا شَيْءٌ مِّنْ كَلَامِ النَّاسِ، إِنَّمَا هِيَ التَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ»

"Mens jeg bad ṣalāh (bøn) sammen med Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – nøs en mand blandt forsamlingen, og jeg sagde: "Må Allāh vise dig barmhjertighed." Folk begyndte da at stirre på mig, så jeg sagde: "Ve min mor! Hvorfor stirrer I sådan på mig?" Så begyndte de at slå sig på lårene med deres hænder (for at få mig til at tie), og da jeg forstod, at de ville bringe mig til tavshed, tav jeg. Da Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – havde afsluttet aṣ-ṣalāh (bønnen) – må min far og mor være ofret for ham – har jeg aldrig før eller siden set en lærer, der underviste bedre end ham. Ved Allāh: han talte ikke hårdt til mig, han ydmygede mig ikke, han irettesatte mig ikke skarpt, han slog mig ikke, og han fornærmede mig ikke.. Han sagde blot: 'Sandelig, denne ṣalāh (bøn) passer det ikke at tale almindeligt menneskesprog i. Den består kun af

tasbīḥ (at sige: subḥān Allāh), takbīr (at sige: Allāhu akbar) og recitation af Koranen.”<sup>1</sup>.

5 – At være mild og blid af hjertet, så folk samles omkring ham og drager nytte af hans omsorg, hjælp og viden; og at stå ved deres side i tider med prøvelser og behov. Han bør desuden rådføre sig med dem i det, der vedrører moskeens rolle og budskab.

Og Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – var det fornemste eksempel i alt dette, sådan som Allah – ophøjet er Han – siger om ham:

(فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿159﴾)

“Det er ved en barmhjertighed fra Allāh, at du var mild over for dem. Og havde du været hård og hårdhjertet, ville de have spredt sig fra omkring dig. Bær derfor over med dem, bed om tilgivelse for dem, og rådfør dig med dem i sagen. Når du så har besluttet dig, så sæt din lid til Allāh. Sandelig, Allāh elsker dem, der sætter deres lid til Ham.” [Sūrah Āl ‘Imrān:3:159].

6 – At udvise tålmodighed og fast overbevisning; for derved gør han sig fortjent til at bære æren af imāmah (imamtjenesten) i sin masdjid (moské) og blandt sin menighed. Sandelig, tålmodighed og

---

<sup>1</sup> Overleveret af Muslim, ḥadīth nr. (537)

vished løfter tjeneren til rang af lederskab i religionen. Allāh - ophøjet er Han - siger:

﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَمَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ﴾ (24)

“24. Og Vi gjorde blandt dem ledere, som vejledte efter Vort bud, fordi de udviste tålmodighed og var fuldt overbeviste om Vore tegn.” [Sūrah as-Sadjdah:32:24].

7. Han skal være sandfærdig i det, han siger – uanset om det er i khuṭbat al-djumu‘ah (fredagsprædikenen), i undervisning, formaning eller i sin tale med mennesker – for at være blandt de sandfærdige, de retledte og de succesfulde. For det er blevet berettet i en ḥadīth fra Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – at han sagde:

«عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ؛ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صَدِيقًا، وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ، فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا»

"Hold fast ved sandfærdighed, for sandfærdighed leder til al-birr (dyd), og al-birr leder til paradiset. Et menneske bliver ved med at tale sandt og bestræbe sig på at være sandfærdigt, indtil det bliver skrevet hos Allāh som en sandfærdig. Og vogt jer imod løgn, for løgn fører til al-fudjūr (syndig umoral), og al-fudjūr leder til ilden. Et menneske fortsætter med at lyve og bestræbe sig på løgn,

indtil det bliver skrevet hos Allāh som kadhdhāb (en notorisk løgner)."<sup>1</sup>.

Og løgn er et onde og en plage, og den værste form for løgn er at lyve mod Allāh – ophøjet er Han – og at tale om Ham uden viden. Allāh – ophøjet er Han – siger:

﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ 33

33. "Sig: "Min Herre har kun forbudt de skamløse handlinger – både de åbenlyse og de skjulte – samt synd og uretmæssig overgreb, at I sætter noget ved Allāhs side, som Han ikke har sendt nogen bemyndigelse for ned, og at I siger om Allāh, hvad I ikke har viden om."" [Sūrah al-A'rāf:7:33].

Denne ædle āyah sammenfatter de største synder – og nævner dem i stigende rækkefølge – hvoraf den mest alvorlige er at tale om Allāh uden viden om Hans navne, Hans egenskaber og Hans lov.

At lyve om Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – er blandt de største former for løgn og de mest afskyelige synder. Det hører til blandet al-kabā'ir (de store synder), og den, der begår det, er blevet truet med Ilden. Al-Mughīrah Ibn Shu'bah - må Allāh være

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (6094), og Muslim, ḥadīth nr. (2607), fra 'Abdullāh Ibn Mas'ūd - må Allāh være tilfreds med ham.

tilfreds med ham - berettede: Jeg hørte Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sige:

«إِنَّ كَذِبًا عَلَىَّ لَيْسَ كَكَذِبِ عَلَى أَحَدٍ، مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُنْعِمًا، فَلْيَبْتَئُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ»

“Sandelig, at lyve om mig er ikke som at lyve om nogen anden. Den, der bevidst lyver om mig, lad ham forberede sig på sin plads i Ilden.”<sup>1</sup>

Om han skal afholde sig fra løgn – selv hvis den fremsættes med en “god intention”, for at opmuntre til det gode eller advare mod det onde, sådan som nogle prædikanter gør. For dette er en vederstyggelig handling, der hverken rummer godhed eller retledning. Den, der gør det, bliver tyngt af synd og får ingen belønning – han er en synder, ikke en vinder.

8. At han er betroet i sin gengivelse af ord og udsagn, undersøger sandhedsværdien af det, han formidler, ikke forhaster sig med at tage imod rygter, og kun bygger på pålidelige kilder. For Allāh – ophøjet er Han – har påbudt os dette, når Han siger:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهْلَةٍ فَتُصِبْحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ لُدْمِينَ﴾<sup>6</sup>

6. "O I, som tror! Hvis en fāsiq (åbenlys synder) kommer til jer med en nyhed, så undersøg [sandheden], for at I ikke – i uvidenhed – rammer et

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (1291), og Muslim, ḥadīth nr. (4).

folk [med uret] og siden kommer til at fortryde det, I har gjort." [Sūrah al-Ḥudjurāt:49:6].

9. At han i høj grad bestræber sig på at skjule folks fejl og bevarer deres tillid ved at holde på deres hemmeligheder. For den, der skjuler en muslims fejl, vil Allāh skjule hans fejl i denne verden og i det hinsides. Og den, der opsøger muslimers fejl, vil Allāh opsøge hans fejl, indtil Han afslører ham – selv inde i hans eget hjem. ‘Abdullāh Ibn ‘Umar - må Allāh være tilfreds med dem begge - berettede, at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«مَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

“Den, der skærmer [skjuler] en muslim[-s fejl], vil Allāh skærme ham [skjule hans fejl] på opstandelsedagen.”<sup>1</sup>. Abū Barzah al-Aslamī - må Allāh være tilfreds med ham - berettede: Allāhs Sendebud -må Allāhs velsignelser og fred være over ham - sagde:

«يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ، وَلَمْ يَدْخُلِ الْإِيمَانُ قَلْبَهُ، لَا تَعْنَابُوا الْمُسْلِمِينَ، وَلَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ؛ فَإِنَّهُ مَنْ اتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ، وَمَنْ أَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ فِي بَيْتِهِ»

"O forsamling, den som blandt jer har bekendt troen med sin tunge, men hvis tro endnu ikke er trængt ind i hans hjerte! Bagtal ikke muslimerne, og opsøg ikke deres fejl. For den, der opsøger deres fejl, vil Allāh opsøge hans fejl. Og når Allāh opsøger

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (2442), og Muslim, ḥadīth nr. (2580).

hans fejl, vil Han afsløre ham – selv i hans eget hjem.”<sup>1</sup>.

## **Ottende emne: Etikette for khuṭbah (fredagsprædiken) og khaṭīb (prædikanten)**

1 - Khuṭbat al-djumu‘ah (fredagsprædikenen) må ikke bruges som et redskab til propaganda for en bestemt person, et politisk parti, en institution eller noget andet jordisk formål. Den skal være udelukkende for Allāh – ophøjet er Han – for Hans religion, for at formidle Hans kald og ophøje Hans ord. Allāh – ophøjet er Han – siger:

﴿وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ (18)

18. "Og sandelig, masādjid (moskeerne) tilhører Allāh alene – så påkald ingen ved siden af Ham." [Sūrah al-Djinn:72:18].

2 - Khaṭīb (prædikanten) bør ikke gøre khuṭbah (prædiken) så lang, at den tynger tilhørerne og får dem til at miste interessen for at lytte – og han bør heller ikke forkorte den så meget, at emnet bliver svækket eller fremstår ufuldstændigt.

3 - Khaṭīb (prædikanten) bør under khuṭbah tage hensyn til tilhørernes modtagelighed. Han skal tale til den brede befolkning på et niveau, der passer deres forståelse, undgå svære og fjerne sproglige udtryk, anvende et mere nuanceret sprog over for det mellemkyndige publikum og et mere

---

<sup>1</sup> Overleveret af Abū Dāwūd, ḥadīth nr. (4880).

forfinet sprog over for den lærde del af forsamlingen. Sådan fremstår han vis og afbalanceret, idet han giver hvert publikum det, der passer dem, og placerer ordene dér, hvor de hører hjemme. Og han til enhver tid undgår enhver form for falsk, pyntet retorik i sin tale.

4 - At han undgår kontroversielle emner, der skaber splid, fjendskab og had. For en khaṭīb (prædikants) primære opgave er at undervise folk, samle deres hjerter om sandheden og fjerne årsagerne til ufred og interne konflikter mellem dem.

5 - Han bør ikke anstrenge sig for at tale i kunstlet sadj' (rimtale) eller fordybe sig i unødigt komplekse udtryk. Hans primære mål er at formidle gavnlige betydninger med de mest klare og præcise formuleringer – korte, tydelige og uden sproglig kunstighed.

6 - At han undgår kunstlet og forceret efterligning – særligt at imitere kendte prædikanter stemmer, bevægelser eller personlighed. For sådanne påtagede manerer skaber ubehag og manglende tillid hos tilhørerne<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Se: Uslūb Khuṭbat al-Djumu'ah af 'Abdullāh Ibn Ḍayf Allāh ar-Ruḥaylī, s. 12, 20, 22; og Khamsūna Waṣīyyatan wa Waṣīyyah li-Takūna Khaṭībān Nādjīhan af Amīr Ibn Muḥammad al-Madārī, s. 33, 73, 87.

## Niende emne: Formålet med khuṭbah (prædiken) og dens mål

Formålet med khuṭbat al-djumu'ah (fredagsprædikenen) bør være at opnå følgende mål:

1 - At forklare grundprincipperne i tawḥīd (troen på Allāhs enhed), fremhæve dens betydning og fortræffelighed, samt advare imod shirk (at tillægge nogen eller noget, hvad kun tilkommer Allāh) i alle dets kategorier, former og veje, der fører til det.

2 - At formane og minde menneskene om Allāh – ophøjet er Han – om Hans regnskab og gengældelse i det hinsidige, og om de guddommelige sandheder, der giver hjerterne liv. At kalde til det gode, påbyde det rette og forbyde det forkerte.

3 - At undervise muslimer og give dem forståelse (fiqh) af deres religions sandheder – ud fra Allāhs Bog og Hans Sendebuds – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – Sunnah – og samtidig værne om en sund moral og adfærd, fri for både al-ghuluw (ekstremisme) og at-tafrīt (forsømmelighed).

4 - At korrigere de fejlagtige opfattelser om islām og tilbagevise de mistanker og usandheder, som dens modstandere fremfører for at skabe forvirring – på en overbevisende og vis måde, fri for polemik, stridigheder og fornærmelser.

5 - At imødegå destruktive og vildledende ideologier ved at præsentere den sande islām som

ummahs (det muslimske fællesskab) oprindelige og autentiske levevej – den, som Allāh har udvalgt til ummah, og som hun har antaget som sin religion – og ved at fremhæve dens kendetegn: dens altomfattende natur, dens balance, dens dybde og dens positive, opbyggende karakter.

6 - At knytte khuṭbah (prædiken) til det virkelige liv og til den hverdag, som folk lever i – ved at fokusere på at behandle samfundets sygdomme og fremlægge løsninger på dets problemer, hentet fra den ædle islamiske shari‘ah. Samtidig skal der lægges særlig vægt på troslæren og dens reform, islāms og troens søjler, forhold vedrørende den muslimske kvinde og familie, samt andre emner, som folk reelt har behov for.

7 - At tage hensyn til de tilbagevendende anledninger i årets løb – såsom Ramadan, ḥadjj og andre begivenheder – da disse optager tilhørernes tanker og vækker deres interesse efter den viden, der kan oplyse og vejlede dem om disse emner.

8 - At styrke betydningen af det islamiske broderskab blandt muslimer og modarbejde racistiske, sekteriske, regionale og andre former for partiskhed, som splitter muslimerne.

## Tiende emne: Hvordan man forbereder khuṭbah (prædiken)

Khaṭīb (prædikanten) bør forberede sin khuṭbah grundigt og gennemført og tage følgende i betragtning:

En khuṭbah består normalt af tre dele: indledningen, hovedemnet og afslutningen. Disse tre dele nævnes ikke eksplicit under skrivningen eller fremlæggelsen, men de er indbyrdes forbundet og udgør en harmonisk helhed. Hvor god sammenhængen mellem delene bliver, afhænger af khaṭīb (prædikantens) evne, hans vidensniveau og hans erfaring. Dermed bliver prædikens struktur velordnet, og dens opbygning solid.

Denne velordnede og gennemførte opbygning gør betydningerne klare og målene tydelige, og den sikrer taleren opmærksom lytning fra sine tilhørere og fuld koncentration fra dem, der sidder foran ham.

Indledningen: Khaṭīb (prædikanten) bør give særlig omhu til sin indledning og åbningspassage. Han bør anvende indledende formuleringer, som antyder for tilhøreren, hvad khuṭbah sigter mod – så opmærksomheden fanges, og sindene forberedes. Dette kan ske ved at åbne med āyāt fra Koranen, der advarer eller opmuntrer, eller med nogle af Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – veltalende, visdomsfulde ord.

Åbningen er det første, en khaṭīb fremlægger for sit publikum, og hvis han overrasker dem med en stærk og velvalgt begyndelse, vil de kunne følge resten af prædikenen med aktivitet og nærvær.

I indledningen af talen bør der findes noget, som antyder khaṭīb (prædikantens) formål. Det er velkendt, at khuṭbat al-djumu‘ah (fredagsprædiken) indledes med lovprisning af Allāh, taksigelse til Ham, de to vidnesbyrd (ash-shahādatayn) og bønner om velsignelser og fred over Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham. Derfor bør disse indledende formuleringer være udvalgt med omhu, så de – allerede i deres ordvalg – peger på prædikenens emne og hensigt.

Hovedemnet: Dette er khuṭba (prædikenens) vigtigste del. Nogle gange kan det være passende at nævne emnet tydeligt allerede i begyndelsen af khuṭbah – for eksempel ved at sige: “Jeg ønsker i dag at tale til jer om ...” – især når der er tale om en aktuel problemstilling, som samfundet beskæftiger sig med, og hvor folk søger en klar og vejledende udtalelse.

Det kan i andre tilfælde være uhensigtsmæssigt at angive emnet direkte – enten fordi det er følsomt, eller fordi det risikerer at skabe splittelse blandt folk. I sådanne situationer bør khaṭīb (prædikanten) nærme sig emnet gradvist og behandle det på en indirekte måde. På den måde

kan han føre tilhørerne gennem en logisk opbygning, indtil de når frem til pointen med mådehold og balance, uden at fremkalde provokation eller polarisering. Dermed opnår khaṭīb (prædikanten) sit mål: at forberede sjælene, hvis de i første omgang afviser emnet, eller hvis der er tale om noget, der ligger uden for deres sædvanlige forståelseshorisont.

Hovedemnet i khuṭbah (prædiken) bygger som udgangspunkt på to grundlæggende søjler: īdāh (tydeliggørelse) og istidlāl (bevisførelse).

Hvad angår īdāh (tydeliggørelse): Det opnås ved at definere det emne, der behandles, og ved at beskrive dets egenskaber, særpræg og fortrin.

Hvad angår istidlāl (bevisførelse): Emnet har som regel behov for at blive understøttet af beviser, argumenter, dokumentation og vidnesbyrd. Disse hentes sædvanligvis fra Allāhs Bog, Profetens – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – Sunnah og salafs udtalelser. Hertil kan der anføres historiske hændelser og begivenheder som en form for analogi og eftertanke. I denne sammenhæng er det også gavnligt at citere de kendte imamer og vise mænd, som var kendetegnet ved retskaffenhed, lederskab, ædel karakter, asketisk livsførelse, mod og fromhed – alt efter hvad situationen kræver, og hvad der passer til emnet.

Afslutningen på khuṭbah: Når khaṭīb (prædikanten) har fremlagt sit hovedemne, er det

passende, at han afslutter med en velvalgt afrunding, som samler hovedtankerne og opsummerer emnet i nye formuleringer – kortfattet og uden gentagelser. For hvis afslutningen bliver lang og udtrukket, fører det til kedsomhed og spreder tilhørernes opmærksomhed.

Den bør ikke indeholde nye idéer eller nye beviser, for hvis den gør det, er den ikke længere en afslutning – men blot en forlængelse af khuṭbah.

Afslutningen bør være stærk i både udtryk og virkning, for den er det sidste, der rammer tilhørerens øre og det, som bliver siddende i hans sind. Hvis den derimod er svagt opbygget og fremført uden kraft, vil virkningen af hele khuṭbah gå tabt.

Afslutningen kan bestå af koran āyāt, som ikke tidligere er blevet citeret, og som samler khuṭbah (prædikens) tema – hvad enten det sker gennem opmuntring, advarsel eller bevisførelse og bekræftelse. Den kan også være en profetisk ḥadīth, der formidler det samme som koranens āyāt. Eller den kan bestå i en genfremstilling af khuṭbah (prædikens) hovedpunkter, i en anden formulering – samlet, tydelig og stærkt virkningsfuld.

Der er to forhold, som khaṭīb (prædikanten) bør give særlig opmærksomhed: emnets enhed – og fornøjelse og variation.

Waḥdat al-mawḍū‘ (ét samlet hovedemne): Khaṭīb (prædikanten) bør holde sig til ét samlet

emne, som behandles fuldt ud, formuleres velovervejet og uddybes i sin behandling. For hvis emnet forgrener sig, og flere sager blandes i samme prædiken, bliver sindene spredte, pointerne udviskes, og det fører til en langtrukken og svag fremstilling, hvor behandlingen bliver overfladisk.

Al-djiddah wa at-taghyīr (fornydelse og variation): Det betyder, at khaṭīb (prædikanten) ikke lader sine khuṭab (prædikener) dreje sig om de samme gentagne emner, men varierer dem, så de omfatter hele shari‘ahens områder – herunder tawḥīd (troen på Allāhs ennhed), ‘ibādāt (tilbedelseshandlinger), mu‘āmalāt (mellemmenneskelige forhold), moral og akhlāq (adfærd) og andre centrale emner.

Og han bør heller ikke fastholde én stil i sin fremlæggelse, men veksle mellem forskellige udtryksformer: nogle gange istifhāmī (spørgende), andre gange taqrīrī (konstaterende), nogle gange med eksempler, andre gange ved at fremdrage visdomme og skjulte betydninger. Samtidig bør han forholde sig til samfundets virkelighed, mærke folks behov, vejlede dem og gøre dem opmærksomme – alt i overensstemmelse med den virkning, de skiftende forhold har på dem<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Se: Manḥadj fī ‘idād khuṭbat al-djumu‘ah af Dr. Ṣāliḥ ibn ‘Abdullāh Ibn Ḥumayd, s. 22 ff.

## **Fjerde kapitel: Regler for al-masādjid (moskeerne)**

### **Afsnit 1: Definition af al-masdjid (moskéen)**

Den islamiske definition af al-masjid (moskéen): Det er det sted, hvor de fem obligatoriske ṣalawāt (bønner), ṣalāt al-dumu‘ah (fredagsbønnen) og andre ṣalawāt udføres, og hvor adhān (kaldet til bøn) fremsiges. Det kaldes masdjid, fordi det er et sted for sudjūd (lægge panden mod jorden i hengivenhed til Allāh).

### **Forskellen mellem al-masdjid (moskéen) og al-muṣallā (bedestedet)**

Al-masdjid (moskéen) er et sted, der permanent er indviet og afsat til de obligatoriske ṣalawāt (bønner), og som har fået waqf-status (religiøs bestyttelse). Al-muṣallā (bedestedet) derimod er et sted, der blot tages i brug til midlertidige eller lejlighedsvis ṣalawāt – såsom ṣalāh-rum i skoler, institutioner, virksomheder eller langs rejseruter – og som ikke er indviet til de fem daglige ṣalawāt. Derfor er taḥiyyat al-masdjid (hilsen til moskéen) ikke foreskrevet, når man træder ind i en muṣallā, men kun når man træder ind i en masdjid.

### **Afsnit 2: Opførelsen af al-masdjid (moskéen) og dens fortrin**

Al-masādjid (moskeerne) er de bedste og mest ærefulde steder på jorden, for her udføres den mest

ophøjede form for tilbedelse – ṣalāh (bøn). Allāh – ophøjet er Han – siger:

﴿فِي بُيُوتِ أَذُنَ اللَّهِ أَنْ تَرْفَعَ وَيُذَكَّرَ فِيهَا أَسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْعُدُوِّ وَالْأَصَالِ 36 رَجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ 37﴾

36. "I huse [moskéer], som Allāh har befalet oprejst, og hvori Hans navn bliver ihukommet; i dem prises Han om morgenen og om aftenen."

37. [Disse huse beboes af] mænd, som hverken handel eller køb får til at distrahere fra ihukommelsen af Allāh, fra at opretholde aṣ-ṣalāh (bønnen) eller fra at give zakāt (den obligatoriske almisser). De frygter en dag, hvor hjerter og øjne vil vende sig om [af angst og uro]." [Sūrah an-Nūr:24:36-37].

Og Allāh – ophøjet er Han – har tilskrevet al-masādjid (moskeerne) til Sig Selv som en særlig æresbevisning og ophøjelse. Allāh – ophøjet er Han – siger:

﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسْجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذَكَّرَ فِيهَا أَسْمُهُ ...﴾

"Hvem er mere uretfærdig end den, der forhindrer, at Allāhs navn ihukommes i Hans moskeer..." [Sūrah al-Baqarah:2:114]. Og Allāh – ophøjet er Han – siger:

﴿وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا 18﴾

18. "Og at al-masādjid (moskeerne) tilhører Allāh – så påkald ingen ved siden af Ham." [Sūrah al-Djinn:72:18].

Derfor har sharī'ah tilskyndet til opførelsen og vedligeholdelsen af masādjid (moskeerne) – både i deres ydre, materielle form og i deres indre, åndelige funktion. Herom siger Allāh – ophøjet er Han:

﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾ 18

18. "Kun de vedligeholder al-masādjid (moskeerne), som tror på Allāh og den yderste dag, opretholder aṣ-ṣalāh (bønnen), giver zakāt (den obligatoriske almisser) og ikke frygter andre end Allāh. Det er sandsynligt, at netop disse vil være blandt de retledte." [Sūrah at-Tawbah:9:18].

‘Uthmān Ibn ‘Affān – må Allāh være tilfreds med ham – berettede: Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«مَنْ بَنَىٰ مَسْجِدًا يَتَّبِعِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ بَنَىٰ اللَّهُ لَهُ مِثْلَهُ فِي الْجَنَّةِ»

"Den, der opfører en masdjid (moské) med det formål at søge Allāhs velbehag, vil Allāh opføre noget tilsvarende for ham i paradiset."<sup>1</sup>

Djābir Ibn ‘Abdullāh – må Allāh være tilfreds med dem begge – berettede, at Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«مَنْ بَنَىٰ مَسْجِدًا لِلَّهِ كَمَفْحَصٍ قَطَاةٍ، أَوْ أَصْغَرَ، بَنَىٰ اللَّهُ لَهُ نَبِيًّا فِي الْجَنَّةِ»

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (450) og Muslim, ḥadīth nr. (533).

“Den, der opfører en masdjid (moské) for Allāhs skyld – selv blot på størrelse med en sandhønes rede, eller mindre – vil Allāh opføre et hus for ham i Paradis.”<sup>1</sup>.

Og Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:

«وَلَوْ كَمَفْحَصِ قَطَاةٍ»

”... selv blot på størrelse med en sandhønes rede.” Det vil sige: det lille hul i jorden, som hunfuglen udjævner og gør klar til at lægge sine æg i. Udtrykket bruges her for at fremhæve, hvor lille en moské end kan være – så ingen nedvurderer eller ringeagter opførelsen af selv den mindste masdjid (moské), når den bygges for Allāhs skyld.

Dette omfatter også den, der bidrager til opførelsen af al-masdjid (moskéen) – selv blot med en enkelt mursten eller noget ler, eller ved at arbejde på den med sine egne hænder, eller ved at betale arbejdernes løn. Alt sådant hører under handlinger, hvor det med rette siges, at personen har deltaget i opførelsen af en masdjid – enten med sin krop eller med sine midler – i oprigtig forventning om den belønning, der er knyttet hertil: at Allāh vil bygge et hus til ham i paradís, tilsvarende eller større end det. For et hus i paradís

---

<sup>1</sup> Overleveret af Ibn Mādjah, ḥadīth nr. (738). Al-Būṣīrī – må Allāh være ham barmhjertig – sagde i az-Zawā'id (1/94): “Isnād ṣaḥīḥ (dens beretterkæde er autentisk).”

kan ikke sammenlignes med noget i denne verden – der findes ingen målestok mellem de to. Dette er netop det, der tilskynder den, som Allāh har givet rigeligt af forsyn, til at skynde sig mod det gode, gribe mulighederne i dette liv og sende noget forud til sit hinsidige liv – noget, som han vil finde mangedoblet i belønning hos sin Herre.<sup>1</sup>

### **Afsnit 3: Vedligeholde og befolke moskéerne samt deres fortrin.**

Imārah (Vedligeholde og befolke) af masādjid (moskeerne) – i dens brede og fulde betydning – omfatter både den fysiske og den åndelige opretholdelse. Den omfatter opførelse og restaurering af moskeer, deres belysning og indretning med tæpper, deres drift og rengøring, tilbedelse af Allāh i dem, udnævnelse af imamer og mu'adhdhinīn (dem der kalder til bøn), samt etablering af samlings- og læreringskredse i dem – såsom undervisning i Qur'ān, fiqh, tafsīr, ḥadīth og andre gavnlige videnskaber. Den omfatter også at sikre forsørgelse for dem, der tjener masdjid, samt at oprette waqf (religiøs bestyttelse) til fordel for moskeen – såsom boliger til imamen, mu'adhdhin (den, der kalder til bøn), læreren og de studerende, opførelse af vaskepladser til wuḍū' (rituel

---

<sup>1</sup> Se: Fuṣūl wa-masā'il tata'allāq bi-al-masādjid af Shaykh Ibn Djibrīn – må Allāh være ham barmhjertig, s. 14.

afvaskning) og andre faciliteter, der gavner masdjid og dens brugere.

Allāh – ophøjet er Han – siger:

﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾ (18)

18. "Kun de vedligeholder al-masādjid (moskeerne), som tror på Allāh og den yderste dag, opretholder aṣ-ṣalāh (bønnen), giver zakāt (den obligatoriske almisser) og ikke frygter andre end Allāh. Det er sandsynligt, at netop disse vil være blandt de retledte." [Sūrah at-Tawbah:9:18].

Den ædle āyah har således bekræftet imān (tro) for den, der opretholder masādjid (moskeerne) – ved at udføre ṣalāh (bøn) i dem, holde dem rene og reparere det, der måtte være forfaldet af deres struktur.<sup>1</sup>

#### **Afsnit 4: Vedligeholdelse af al-masādjid (moskeerne) og deres beskyttelse mod urenheder**

Da al-masādjid (moskeerne) er steder for tilbedelse og for at søge nærhed til Allāh – ophøjet er Han – gennem lydighed, har shari‘ah påbudt, at de skal vedligeholdes og holdes fri for snavs, urenheder og affald, så de forbliver kendetegnet ved renhed, skønhed og værdighed.

---

<sup>1</sup> Se: al-Mashrū‘ wa-l-mamnū‘ fi al-masdjid af Muḥammad al-‘Arfadjdj, s. 9.

Shaykh ‘Abd ar-Raḥmān as-Sa‘dī – må Allāh være ham barmhjertig – sagde i sin tafsīr (fortolkning) ved forklaringen af Allāhs – ophøjet er Han – ord:

﴿فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا أَسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾ (36)

36. "I huse [moskéer], som Allāh har befalet oprejst, og hvori Hans navn bliver ihukommet; i dem prises Han om morgenen og om aftenen." [Sūrah an-Nūr:24:36] Han sagde: I Allāhs ord:

﴿...أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا أَسْمُهُ...﴾

"...har befalet oprejst, og hvori Hans navn bliver ihukommet..." "Dette rummer de samlede regler for al-masādjid (moskeerne). Under deres oprejsning hører: at opføre dem, feje dem og rense dem for urenheder og smuds; at beskytte dem mod sindslidende og små børn, som ikke holder sig fra urenhed; samt mod kuffār (fornægterne). Ligeledes hører det med at beskytte dem mod tomsnak og mod at hæve stemmen med andet end ihukommelse af Allāh."<sup>1</sup>

Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – berettede, at der var en kvinde – af afrikansk oprindelse – som plejede at gøre al-masdjid (moskéen) ren, dvs. feje den. Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – bemærkede hendes fravær og spurgte efter hende. De sagde: "Hun er død." Da sagde han:

---

<sup>1</sup> Tafsīr as-Sa‘dī, s. 569.

«أَفَلَا كُنْتُمْ آذَنْتُمْوَنِي» قَالَ: فَكَانَتْهُمْ صَعَّرُوا أَمْرَهَا، فَقَالَ: «دَلُونِي عَلَى قَبْرِهَا» فَدَلُّوْهُ، فَصَلَّى عَلَيْهَا، ثُمَّ قَالَ: «إِنَّ هَذِهِ الْقُبُورَ مَمْلُوءَةٌ ظُلْمَةً عَلَى أَهْلِهَا، وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُنَوِّرُهَا لَهُمْ بِصَلَاتِي عَلَيْهِمْ»

“Hvorfor underrettede I mig ikke?” Han (Abū Hurayrah) sagde: Det var, som om de anså hendes sag for ubetydelig. Så sagde han – må Allāhs velsignelser og fred være over ham: “Vis mig hendes grav.” Så viste de ham den, og han bad over hende. Derefter sagde han – må Allāhs velsignelser og fred være over ham: “Sandelig, disse grave er fyldt med mørke for deres beboere; men sandelig, Allāh – Den Mægtige og Majestætiske – oplyser dem (gravene) for dem gennem min bøn over dem.”<sup>1</sup>.

Anas Ibn Mālik – må Allāh være tilfreds med ham – berettede: “Mens vi sad i al-masdjid (moskéen) sammen med Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – kom en beduin ind og begyndte at urinere i masdjid. Da sagde Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – ledsagere – må Allāh være tilfreds med dem: ‘Stop! Stop!’ Men Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:”

«لَا تُزْرِمُوْهُ - أَي: لَا تَقْطَعُوا عَلَيْهِ بَوْلَهُ - دَعُوْهُ»

“Stands ham ikke – afbryd ikke hans vandladning – lad ham være.” Så lod de ham være, indtil han var færdig med at urinere. Derefter kaldte Allāhs

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (460) og Muslim, ḥadīth nr. (956).

Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – ham til sig og sagde:

«إِنَّ هَذِهِ الْمَسَاجِدَ لَا تَصْلُحُ لِشَيْءٍ مِنْ هَذَا الْبَوْلِ وَلَا الْقَدَرِ، إِنَّمَا هِيَ لِذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالصَّلَاةِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ»

“Sandelig, disse masādjid (moskeer) er ikke egnede til noget af denne urin eller urenhed. De er udelukkende til ihukommelse af Allāh – Den Mægtige og Majestætiske – til ṣalāh (bøn) og til recitation af Koranen.” Så befalede han en mand blandt de tilstedeværende at hente en spand vand, og han hældte vandet ud over stedet i én hældning (fashannahu ‘alayh), dvs. han lod det løbe ud over det (sted, hvor manden havde urineret).<sup>1</sup>

Der hersker ingen uenighed om, at urin og lignende hører til de nadjasāt (rituelle urenheder), som al-masādjid (moskeerne) skal beskyttes imod, da deres renhed er en betingelse. Derfor skal moskeer, deres tæpper og det, der hører til dem – såsom gårdspladser, tage og lignende områder – holdes fri for enhver form for urenhed, og de skal renses, når som helst noget af dette forekommer i dem.

Ligeledes er der berettet om, at moskeen skal renses for andre former for urenhed – såsom slim, snot, spyt, blod, pus og lignende. Anas Ibn Mālik – må Allāh være tilfreds med ham – berettede, at

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (219) i forkortet form, og Muslim, ḥadīth nr. (285).

Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – så en slimklat i qiblah-retningen, og dette gjorde ham dybt utilpas, så det kunne ses i hans ansigt. Han rejste sig, skrabede det bort med sin hånd og sagde:

«إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَامَ فِي صَلَاتِهِ فَإِنَّهُ يُنَاجِي رَبَّهُ - أَوْ إِنَّ رَبَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ - فَلَا يَبْزُقَنَّ أَحَدُكُمْ قَبْلَ قِبْلَتِهِ، وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمَيْهِ» ثُمَّ أَخَذَ طَرَفَ رِدَائِهِ، فَبَصَقَ فِيهِ ثُمَّ رَدَّ بَعْضَهُ عَلَى بَعْضٍ، فَقَالَ: «أَوْ يَفْعَلْ هَكَذَا»

“Når en af jer står i sin ṣalāh (bøn), så er han i fortrolig samtale med sin Herre – eller: hans Herre er mellem ham og al-qiblah (bederetningen). Derfor skal ingen af jer spytte foran sig i retning af al-qiblah, men derimod til venstre for sig eller under sine fødder.” Derefter tog han – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – fat i kanten af sin kappe, spyttede i den, foldede den sammen og sagde: “Eller man kan gøre sådan.”<sup>1</sup>

Der findes mange aḥādīth, som tydeligt forbyder at spytte eller udspytte slim i masdjid (moskéen). I nogle af dem gives forbud mod at spytte i retning af al-qiblah (bederetningen) eller til højre, mens der gives tilladelse til at spytte til venstre eller under den venstre fod – hvorefter det gnides ud med foden. Der er ingen tvivl om, at spyt og slim naturligt vækker afsky, og derfor blev Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – vred, da han så en slimklat i masdjids qiblah-

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (405), og Muslim, ḥadīth nr. (551).

retning, så han blev rød i ansigtet. Han skyndte sig at skrabe det bort og anvendte derefter khalūq (en duftende salve fremstillet af safran og parfumeolie) eller safran (et gult farvestof udvundet af krokusblomsten) på stedet.”

Det er kendt, at når en masdjid (moské) er bygget af ler, er det let at skrabe urenheden bort; og hvis gulvet består af jord, kan det, der falder dér, enten begraves i jorden eller fjernes ved at fjerne det urene lag.

Da al-masādjid (moskeerne) i disse tider for det meste er flisebelagte eller udlagt med rene tæpper, som let påvirkes af snavs, og hvor slim, blod, pus og lignende efterlader synlige spor, er det nødvendigt helt at forbyde at spytte på gulvet i masdjid – uanset om det er på tæpperne, væggene eller fliserne. Den, der får trang til at spytte eller udskille slim, bør derfor gå udenfor for at gøre det, eller spytte i et lommetørklæde og fjerne det, eller – som nævnt i ḥadīthen – spytte i kanten af sit tøj og folde det sammen, så masdjid forbliver ren og behagelig.

‘Ā’ishah – må Allāh være tilfreds med hende – berettede:

«أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِنَاءِ الْمَسَاجِدِ فِي الدُّوَرِ، وَأَنْ تُنْظَفَ وَتُطَيَّبَ.»

Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – befalede, at al-masādjid (moskeerne) skulle bygges i boligområder, og at de skulle holdes rene og velduftende. Sufyān – må

Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Opførelsen af al-masādjid (moskeerne) i ad-dūr betyder: i stammernes landsbyerne.”<sup>1</sup>

### **Afsnit 5: Den islamiske afgørelse om at bygge en masdjid (moské) over en grav – eller at inddrage en grav i en masdjid**

Det er ikke tilladt at bygge en masdjid (moské) over nogen som helst grav, uanset hvis grav det er; for dette er utvetydigt forbudt. Shaykh al-Islām Ibn Taymiyyah – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “Imamerne er enige (ittafaqa al-a’immah) om, at der ikke må opføres en masdjid (moské) over en grav; for Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde:”

«إِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَانُوا يَتَّخِذُونَ الْقُبُورَ مَسَاجِدَ، أَلَا فَلَا تَتَّخِذُوا الْقُبُورَ مَسَاجِدَ؛ فَإِنِّي نَهَيْتُكُمْ عَنْ ذَلِكَ».

“Sandelig, de, der var før jer, plejede at gøre gravene til masādjid (moskeer). Så gør ikke gravene til masādjid, for jeg har sandelig forbudt jer dette.”

Og det er heller ikke tilladt at begrave en afdød i en masdjid (moské). Hvis masdjid allerede var opført før begravelsen, skal forholdet ændres: enten ved at jævne graven, eller – hvis begravelsen er nylig – ved at grave den op.

---

<sup>1</sup> Overleveret af at-Tirmidhī, ḥadīth nr. (594). Se også: Fuṣūl wa-masā’il tata’allaq bi-l-masādjid, s. 27.

Og hvis masdjid (moskéen) er opført efter graven, skal enten masdjid fjernes, eller gravens synlige form fjernes. For i en masdjid, der er bygget over en grav, må der hverken udføres obligatoriske eller frivillige ṣalawāt (bønner), da dette er forbudt<sup>1</sup>.

Blandt beviserne herpå – ud over det, som Shaykh al-Islām – må Allāh være ham barmhjertig – har nævnt – er beretningen fra ‘Āishah og ‘Abdullāh ibn ‘Abbās – må Allāh være tilfreds med dem begge – som sagde: Da døden kom over Allāhs Sendebud (må Allāhs fred og velsignelser være med ham) – dvs. da dødsøjeblikket nærmede sig – begyndte han at lægge sit klæde over sit ansigt; når det blev tungt for ham, løftede han det væk fra sit ansigt, og i den tilstand sagde han:

«لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى، اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ»

“Må Allāhs forbandelse ramme jøderne og de kristne; de gjorde deres profeters grave til masādjid (bedesteder).” Han advarede stærkt imod at gøre det samme, som de havde gjort.<sup>2</sup>

Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – forklarede, mens han var i dødsøjeblikkets smerte, at Allāh har forbandet jøderne og de kristne for, at de gjorde deres profeters grave til masādjid (bedesteder). Han

---

<sup>1</sup> Madjmū‘ al-Fatāwā (22/194).

<sup>2</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (435), og Muslim, ḥadīth nr. (531).

tydeliggjorde også, at dette var en skik hos de tidligere fornægtere, for at advare sin ummah (det muslimske fællesskab) stærkt imod at efterligne dem, og for at lukke vejen til shirk (at tillægge nogen eller noget det, som kun tilkommer Allāh) og tilbedelse af andre end Ham.

‘Āishah – de troendes moder – må Allāh være tilfreds med hende – at Umm Ḥabībah og Umm Salamah – må Allāh være tilfreds med begge – begge nævnte en kirke, som de havde set i Abessinien, og som indeholdt billeder. Derefter nævnte de den for Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – og han sagde:

«إِنَّ أَوْلَنِكَ إِذَا كَانَ فِيهِمُ الرَّجُلُ الصَّالِحُ فَمَاتَ، بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا، وَصَوَّرُوا فِيهِ تِلْكَ الصُّوَرِ، فَأَوْلَنِكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

“Sandelig, de, hvis der var en retskaffen mand iblandt dem og han døde, byggede de en masjid (bedested) over hans grav og fremstillede billeder af ham deri. De er de værste af skabninger hos Allāh på dommens dag.”<sup>1</sup>.

‘Āishah – de troendes moder – må Allāh være tilfreds med hende – berettede: Allāhs Sendebud – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sagde under den sygdom, som han ikke kom sig fra:

«لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ»

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (427), og Muslim, ḥadīth nr. (528).

“Allāhs forbandelse er over jøderne og de kristne; de gjorde deres profeters grave til masādjid (bedesteder).” Og var det ikke for dette, ville hans grav være blevet gjort synlig, men Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – frygtede, at den ville blive taget som masdjid (moské)<sup>1</sup>.

## **Afsnit 6: Den islamiske afgørelse om udsmykning af masādjid (moskeer)**

Masādjid (moskeer) bør ikke udsmykkes, og man bør ikke prange med dem. Al-Bukhārī overleverede, at ‘Abdullāh Ibn ‘Abbās – må Allāh være tilfreds med dem begge – sagde: “I vil sandelig udsmykke dem, ligesom jøderne og de kristne udsmykker deres [tilbedelsessteder].”

Det er berettet fra Anas Ibn Mālīk – må Allāh være tilfreds med ham – at han sagde: “De praler af dem, men derefter befolker de dem kun lidt.”

Det er berettet fra ‘Umar – må Allāh være tilfreds med ham – at han befalede opførelsen af masādjid (moskeer) og sagde: “Giv folk ly for regnen, men vogt dig for at udsmykke med rødt eller gult, så du ikke bringer folk i fristelse.”<sup>2</sup>

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (1390), og Muslim, ḥadīth nr. (529).

<sup>2</sup> Nævnt af al-Bukhārī i hans Ṣaḥīḥ som mu‘allaq (en beretning uden fuldstændig kæde, gengivet af fortælleren uden at nævne hele isnāden) med bekræftende formulering (1/96–97)

I vor tid er prang og overdreven stolthed over masādjid (moskeernes) udsmykning blevet udbredt, og mange mennesker har udvist ødsle tendenser og unødvendig ekstravagance i deres udsmykning og store udgifter på dem. De lærde har udstedt en fatwā (retsafgørelse), hvori de tillader, at masādjid bygges storslået, når også boliger og huse opføres på tilsvarende vis, således at masādjid ikke fremstår ringe eller misprydede i forhold til hjemmene. Dog må dette ske uden ødselhed og uden overdreven pragt, uden overdreven brug af farver, maling, udsmykning eller materialer såsom keramik, fliser og luksuriøse tæpper, som der ikke er behov for. Velvidende, at der findes mange masādjid, som mangler selv den mest basale vedligeholdelse, bør man snarere anvende sine midler og ressourcer på at istandsætte og støtte disse masādjid, hvor behovet er størst, end at bruge dem på overfladisk pynt og udsmykning.

‘Abdullāh Ibn ‘Umar – må Allāh være tilfreds med dem begge – sagde:

«أَنَّ الْمَسْجِدَ كَانَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَبْنِيًّا بِاللِّبْنِ، وَسَقْفُهُ الْجَرِيدُ، وَعُمْدَةُ خَشَبُ النَّخْلِ، فَلَمْ يَزِدْ فِيهِ أَبُو بَكْرٍ شَيْئًا، وَزَادَ فِيهِ عُمَرُ وَبَنَاهُ عَلَى بُنْيَانِهِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِاللِّبْنِ وَالْجَرِيدِ وَأَعَادَ عُمْدَةَ خَشَبًا، ثُمَّ عَيَّرَهُ عُثْمَانُ فَرَادَ فِيهِ زِيَادَةُ كَثِيرَةً، وَبَنَى جِدَارَهُ بِالْحِجَارَةِ الْمَنْقُوشَةِ وَالْقَصَةِ، وَجَعَلَ عُمْدَةً مِنْ حِجَارَةٍ مَنْقُوشَةٍ وَسَقْفَهُ بِالسَّاجِ».

"At masdjid (moskéen) på Allāhs Sendebuds – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – tid, var bygget af soltørrede lersten; dens tag var af

palmegrene, og dens søjler af palmetræ. Abū Bakr – må Allāh være tilfreds med ham – tilføjede intet til den, mens ‘Umar – må Allāh være tilfreds med ham – udvidede den og genopbyggede den på dens oprindelige fundament fra Allāhs Sendebuds – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – tid, med soltørrede lersten og palmegrene, og han genopførte dens søjler af træ. Derefter ændrede ‘Uthmān – må Allāh være tilfreds med ham – den, udvidede den betydeligt og byggede dens mure af indgraverede sten og gips, gjorde dens søjler af udskårne sten og dens tag af teaktræ”<sup>1</sup>.

Al-‘Allāmah (en særdeles lærd og vidende islamisk lærd) ‘Abd al-‘Azīz Ibn Bāz – må Allāh være ham barmhjertig – sagde: “‘Uthmāns – må Allāh være tilfreds med ham – handling viser, at det er tilladt at forskønne masdjid (moskéen) med indgraverede sten, fint træ og gips – dvs. maling af væggene. Der er intet galt i dette, selvom as-salaf aṣ-ṣāliḥs (de første, retskafne generationer) enkle livsform er mere fortjenstfuld og bedre. Men hvis folk forskønner deres boliger og vægrer sig ved de gamle bygninger, og hvis det at lade masdjid forblive i sin oprindelige, enkle tilstand kan afskrække dem fra at komme til ṣalāh (bøn) og samlingen i masādjid (moskeerne), så er der intet galt i at handle som ‘Uthmān – må Allāh være

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī, ḥadīth nr. (446).

tilfreds med ham – gjorde – for at opmuntre til at søge masdjid (moskéen). Dog må dette ikke ske som et udtryk for pragt og selviscenesættelse. Det er desuden misbilliget at skrive i masdjid (moskéen), og det mest foretrukne er, at dens vægge forbliver enkle.”<sup>1</sup>

### **Afsnit 7: Regulativet for en kāfir (ikke-muslims) adgang til masdjid (moskéen)**

Det er forbudt for muslimer at tillade en kāfir (ikke-muslim) adgang til al-Masdjid al-Ḥarām (den Hellige Moské) og det omkringliggende hellige område (al-Ḥaram). Grundlaget herfor findes i Allāhs – ophøjet er Han – ord:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا...﴾

"O I, som tror! Sandelig, al-mushrikūn (afgudsdyrkerne) er urene, så lad dem ikke nærme sig al-Masdjid al-Ḥarām (den Hellige Moské) efter dette år." [Sūrah at-Tawbah:9:28]. Hvad angår de øvrige masādjid (moskeer), så er der ingen hindring i, at ikke-troende træder ind, hvis formålet er legitimt og tilladt, såsom at spørge om islām, udføre et arbejde relateret til masdjid, varetage muslimernes fælles anliggender, lytte til en formaning eller udføre en tilladt handling – som f.eks. at drikke af det vand, der findes i moskeen. I

---

<sup>1</sup> Citeret fra al-Masādjid af al-Qaḥṭānī, s. 71.

sådanne tilfælde er det tilladt, fordi Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – engang bandt Thumāmah Ibn Uthāl fast til en søjle i moskeen. Abū Hurayrah – må Allāh være tilfreds med ham – berettede:

«بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْلًا قَبْلَ نَجْدٍ، فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ ثُمَامَةُ بْنُ أُثَالٍ، فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ فَخَرَجَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ: «مَا عِنْدَكَ يَا ثُمَامَةُ؟» فَقَالَ: عِنْدِي خَيْرٌ يَا مُحَمَّدُ، إِنْ تَقْتُلَنِي تَقْتُلَ ذَا دِمٍّ، وَإِنْ تُنْعِمَ تُنْعِمَ عَلَيَّ شَاكِرٍ، وَإِنْ كُنْتَ تُرِيدُ الْمَالَ فَسَلْ مِنْهُ مَا شِئْتَ، فَتَرَكَهُ حَتَّى كَانَ الْعَدَى...» الْحَدِيثُ.

“Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sendte kavaleri mod Nadjd (et højlandsområde i det centrale Arabien). De bragte en mand fra Banu Ḥanīfah ved navn Thumāmah ibn Uthāl. De bandt ham til en sāriyah (en af søjlerækkerne) af sawārī al-masdjid (moskéns søjler). Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham -- må Allāhs velsignelser og fred være over ham – gik hen til ham og spurgte: “Hvad har du at sige, o Thumāmah?” Han svarede: “Jeg har kun godt at sige, o Muḥammad. Hvis du dræber mig, dræber du en mand med blodværdis; hvis du viser nåde, viser du nåde mod en taknemmelig; og hvis du ønsker rigdom, så bed mig om, hvad du vil.” Så lod han ham være indtil næste dag ...”<sup>1</sup>

Og en delegation fra Nadjrān (et område i det sydlige Arabien, kendt i Profetens tid for sin kristne

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhāri og Muslim.

befolkning) trådte ind i moskeen<sup>1</sup>, og Ḍimām Ibn Tha‘labah trådte ind til Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – mens han opholdt sig i moskeen. Anas Ibn Mālīk – må Allāh være tilfreds med ham – sagde:

«بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ دَخَلَ رَجُلٌ عَلَى جَمَلٍ فَأَنَاحَهُ فِي الْمَسْجِدِ ثُمَّ عَقَلَهُ، ثُمَّ قَالَ لَهُمْ: أَيُّكُمْ مُحَمَّدٌ، وَالنَّبِيُّ ﷺ مُتَكِيٌّ بَيْنَ ظُهُورِهِمْ، فَقُلْنَا: هَذَا الرَّجُلُ الْأَبْيَضُ الْمُتَكِيُّ، فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ: ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: «قَدْ أَجَبْتُكَ»، فَقَالَ الرَّجُلُ لِلنَّبِيِّ ﷺ: إِنِّي سَأَلْتُكَ فَمُسَدِّدٌ عَلَيْكَ فِي السُّؤَالِ فَلَا تَجِدُ عَلَيَّ فِي نَفْسِكَ، فَقَالَ: «سَلْ عَمَّا بَدَا لَكَ»... إِلَى أَنْ قَالَ: فَقَالَ الرَّجُلُ: أَمَنْتُ بِمَا جِئْتُ بِهِ وَأَنَا رَسُولٌ مِّنْ وَرَائِي مِنْ قَوْمِي، وَأَنَا صِمَامُ بْنُ نَعْلَبَةَ أَخُو بَنِي سَعْدِ بْنِ بَكْرٍ»

“Mens vi sad sammen med Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – i masjid (moskéen), kom en mand ridende på en kamel og fik den til at knæle i moskeen, hvorefter han bandt den. Så sagde han til folk: ‘Hvem af jer er Muḥammad?’ – og Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – sad tilbagelænet iblandt dem. Vi sagde: ‘Det er denne mand, den lyshudede, som sidder tilbagelænet.’ Manden sagde: ‘Søn af ‘Abd al-Muṭṭalib.’ Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham – svarede ham: ‘Jeg har svaret dig.’ Manden sagde til Profeten – må Allāhs velsignelser og fred være over ham: ‘Jeg vil stille dig spørgsmål og være streng i min udspørgen, så bær ikke nag imod mig.’ Han sagde: ‘Spørg om alt, hvad

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī og Muslim.

der falder dig ind.' ... indtil han sagde: 'Jeg tror på det, du er kommet med, og jeg er udsendt af mit folk som deres repræsentant. Jeg er ʿDimām Ibn Thaʿlabah, en bror fra Banū Saʿd Ibn Bakr.'"<sup>1</sup>.

Dette er, hvad vi har kunnet anføre af det, som mu'adhdhin, imam og khaṭīb har behov for, samt om moskeernes bestemmelser. Vi formaner muadhdhin, imam og khaṭīb til gudsbevidsthed over for Allāh – Den Majestætiske og ophøjede – til stræben efter at søge og udbrede viden og til omhu i dette arbejde.

Og det er med Allāhs hjælp, at alt lykkes. Må Allāh sende Sine velsignelser og fred over vores Profet Muḥammad, hans familie og alle hans ledsagere. Og vores sidste duʿāʾ (påkaldelse) er: Al lovprisning tilkommer Allāh, Verdnernes Herre.

### **Nogle nyttige kilder for muʿadhdhin, imam og khaṭīb**

Al-Adhān (kaldet til bøn) og al-Iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen), af Dr. Saʿīd Ibn ʿAlī Ibn Wahf al-Qaḥṭānī. Udgiver: Safir-Trykkeriet, Riyād.

Aḥkāṁ al-imāmah wa al-iʿtimām fī aṣ-ṣalāh (Regler for imamen og menighedens ledelse i fællesbøn), af Dr. ʿAbd al-Muḥsin al-Munīf.

---

<sup>1</sup> Overleveret af al-Bukhārī. Se også: Madjmūʿ Fatāwā wa-Maqālāt Ibn Bāz (Det samlede værk af fatwaer og artikler af Ibn Bāz), bind 8, under "Ḥukm duḥūl al-kuffār al-masādjid" (Reglen om ikke-muslimers adgang til moskeer), samt Fatāwā al-Ladīnah ad-Dāʾimah (6/276).

Al-imāmah fī aṣ-ṣalāh fī ḍaw' al-kitāb wa as-sunnah (Lederskabet i bønner i lyset af Bogen (Koranen) og Sunnah), af Dr. Sa'īd Ibn 'Alī Ibn Wahf al-Qaḥṭānī.

Uslūb khuṭbat al-Djumu'ah (Stilen for fredagsprædikenen), af 'Abd Allāh Ibn Ḍayf Allāh ar-Ruḥaylī. Udgiver: Ministeriet for Islamiske Anliggender, Da'wah og Vejledning, Kongeriget Saudi-Arabien.

Al-imāmah fī aṣ-ṣalāh – mafhūm, faḍā'il, anwā', ādāb wa aḥkām fī ḍaw' al-kitāb wa as-sunnah (Imāmah i aṣ-ṣalāh (bønner) – betydning, dyder, typer, etikette og regler i lyset af Bogen (Koranen) og Sunnah), af Dr. Sa'īd Ibn 'Alī Ibn Wahf al-Qaḥṭānī. Udgiver: Safīr-trykkeriet, Riyāḍ.

Khuṭab al-Djumu'ah wa mas'ūliyyāt al-khuṭabā' (Fredagsprædikener og prædikanternes ansvar), udarbejdet af: Rådet for Da'wah og Vejledning, Ministeriet for Islamiske Anliggender, Da'wah og Vejledning, Kongeriget Saudi-Arabien.

Khuṭbat al-Djumu'ah fī al-kitāb wa as-sunnah (Fredagsprædikenen i Koranen og Sunnah), af 'Abd ar-Raḥmān Ibn Muḥammad al-Ḥamad. Udgiver: Ministeriet for Islamiske Anliggender, Da'wah og Vejledning, Kongeriget Saudi-Arabien.

Khuṭbat al-Djumu'ah wa aḥkāmuhā al-fiqhiyyah (Fredagsprædikenen og dens fiqh-mæssige regler), af 'Abd al-'Azīz Ibn Muḥammad Ibn 'Abdullāh al-Ḥudjaylān. Udgiver: Ministeriet for Islamiske

Anliggender, Da‘wah og Vejledning, Center for Forskning og Islamiske Studier.

Khuṭbat al-Djumu‘ah wa dawruhā fī tarbiyat al-ummah (Fredagsprædikenen og dens rolle i opdragelsen af ummah), af ‘Abd al-Ghanī Aḥmad Djabr Mazhir. Udgiver: Ministeriet for Islamiske Anliggender, Da‘wah og Vejledning, Kongeriget Saudi-Arabien.

Khamsūna waṣiyyatan wa-waṣiyyah li-takūna khaṭīban nādjiḥan (Enoghalvtreds råd for at blive en succesfuld prædikant), af Amīr Ibn Muḥammad al-Madri. Udgivet på hjemmesiden for Ministeriet for Islamiske Anliggender, Da‘wah og Vejledning, Kongeriget Saudi-Arabien.

Ṣalāt al-Djumu‘ah – mafhūm, shurūṭ, faḍā’il, khaṣā’iṣ, ādāb wa-aḥkām fī ḍaw’ al-kitāb wa as-sunnah (Fredagsbønnen – koncept, betingelser, dyder, særlige kendetegn, etikette og regler i lyset af Bogen (Koranen) og Sunnah), af Dr. Sa‘īd Ibn ‘Alī Ibn Wahf al-Qaḥṭānī. Udgiver: Safir Trykkeri, Riyāḍ.

Minbar al-Djumu‘ah amānah wa-mas’ūliyyah (Fredags minbar – en betroelse og et ansvar), af ‘Abdullāh Ibn Muḥammad Ibn Ḥumayd. Udgiver: Ministeriet for Islamiske Anliggender, Da‘wah og Vejledning, Kongeriget Saudi-Arabien.

Manhadj fī i‘dād khuṭbat al-Djumu‘ah (Metode til forberedelse af fredagsprædiken), af Dr. Ṣāliḥ Ibn ‘Abdullāh Ibn Ḥumayd. Udgiver: Ministeriet for

Islamiske Anliggender, Da‘wah og Vejledning, Kongeriget Saudi-Arabien.

Rasā'il li-l-a'immaḥ wa-l-mu'adhdhinīn (Breve til imamer og dem, der kalder til bøn), af Shaykh 'Abdullāh Ibn Ṣāliḥ al-Fawzān. Udgiver: Dār Ibn al-Djawzī.

Risālah ilā a'immat al-masājid wa-l-mu'adhdhinīn wa-l-ma'mūmīn (Et budskab til moskeernes imamer, dem der kalder til bøn, og dem der beder bag imamen) af Shaykh 'Abdullāh Ibn Djār Allāh al-Djār Allāh.

Al-Mawsū'ah al-Fiqhiyyah al-Kuwaytiyyah (Det kuwaitiske fiqh-encyklopædi – kapitlerne om khuṭbah, imāmah, adhān og masādjid (moskeer)).

## Index

|                                                                                                                                                     |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| En kort og nyttig vejledning for mu'adhdhin (den, der kalder til bøn), imam og khaṭīb (prædikant) samt moskéens bestemmelser .....                  | 2  |
| En kort og nyttig vejledning for mu'adhdhin (den, der kalder til bøn), imam (den der leder bønnen) og khaṭīb (prædikant) samt moskéens regler ..... | 2  |
| Første kapitel: Bestemmelser om al-adhān (kaldet til bøn) og al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) .....                                   | 3  |
| Afsnit 1: Definitionen af al-adhān (kaldet til bøn) og al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) .....                                         | 3  |
| Afsnit 2: Bestemmelsen om al-adhān (kaldet til bøn) og al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) .....                                         | 4  |
| Afsnit 3: Dyderne ved al-adhān (kaldet til bøn) og al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) .....                                             | 6  |
| Afsnit 4: Betingelserne for gyldigheden af al-adhān (kaldet til bøn) og al-iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) .....                        | 11 |
| Afsnit 5: De ønskede karaktertræk hos al-mu'adhdhin (den, der kalder til bøn) .....                                                                 | 15 |
| Afsnit 6: Fremgangsmåden for adhān (kaldet til bøn) og iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen) .....                                            | 21 |
| Afsnit 7: Hvad den, der hører adhān (kaldet til bøn), bør svare, og hvilken du'ā' (påkaldelse) der anbefales efter den. ....                        | 27 |
| Afsnit 8: Reglen om at forlade moskeen efter adhān (kaldet til ṣalāh (bøn)) .....                                                                   | 34 |
| Afsnit 9: Hvor lang tid der bør være mellem adhān (kaldet til bøn) og iqāmah (kaldet til at rejse sig til bønnen)? .....                            | 35 |
| Afsnit 10: Mu'adhdhins ansvar og etikette .....                                                                                                     | 36 |
| Andet kapitel: Regler for imāmah (at lede bønnen) .....                                                                                             | 39 |
| Afsnit 1: Definition af imāmah (lede bønnen) .....                                                                                                  | 39 |

|                                                                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Afsnit 2: imāmah (imamtjenestens) shari‘ah-mæssige grundlag og dens fortrin .....                                  | 39 |
| Blandt imāmah (at lede bønnens) fortrin: .....                                                                     | 40 |
| Afsnit 3: Hvem har størst ret til imāmah (lede bønnen) .....                                                       | 41 |
| Afsnit 4: De, hvis imāmah er forbudt .....                                                                         | 46 |
| Afsnit 5: Hvem, hvis imāmah (imamtjeneste) er misbilliget .....                                                    | 49 |
| Afsnit 6: Imamens placering i forhold til al-ma'mūmin (dem, der beder bag ham i ṣalāh) .....                       | 52 |
| Afsnit 7: At komme imamen i forkøbet .....                                                                         | 54 |
| Afsnit 8: Diverse regler om imāmah (imamtjenesten) og al-djamā‘ah (ṣalāh (bøn) i menighed) .....                   | 57 |
| Afsnit 9: Sunnah-handlinger, som det påhviler imāmen at udføre .....                                               | 60 |
| Afsnit 10: imamens kvalifikationer .....                                                                           | 64 |
| De vigtigste faglige kvalifikationer, som imamen bør besidde .....                                                 | 66 |
| De vigtigste moralske karaktertræk er: .....                                                                       | 68 |
| Tredje kapitel: Ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen) og djumu‘ah-prædiken .....                                       | 76 |
| Afsnit 1: Ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen) .....                                                                  | 76 |
| Første emne: Begrebet ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen) og dens tid. ....                                          | 76 |
| Det andet emne: Den juridiske status for ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen), og hvem den er obligatorisk for? ..... | 79 |
| Det tredje emne: Fremgangsmåden for ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen) .....                                        | 82 |
| Det fjerde emne: Hvornår regnes ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen) som indhentet? .....                             | 84 |
| Det femte emne: Handlinger, der er forbudte eller misbilligede under ṣalāt al-djumu‘ah (fredagsbønnen) .....       | 85 |
| Det sjette emne: Sunnah-handlingerne for fredagen .....                                                            | 89 |

|                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Det syvende emne: Nāfilah-bønner relateret til djumu‘ah...                                   | 96  |
| Andet afsnit: Khuṭbah for al-djumu‘ah (fredagsprædiken).                                     | 98  |
| Første emne: Khuṭbah for al-djumu‘ah (fredagsprædiken).                                      | 98  |
| Andet emne: Den juridiske status for khuṭbah (prædiken).                                     | 98  |
| Tredje emne: Betingelserne for khuṭbah (prædiken).....                                       | 99  |
| Fjerde emne: Khuṭbahs (prædikenens) søjler .....                                             | 101 |
| Femte emne: Sunnah-handlinger under khuṭbah (prædikenen) .....                               | 103 |
| Sjette emne: Oversættelse af khuṭbah al-djumu‘ah (fredagsprædikenen) .....                   | 108 |
| Syvende emne: Khaṭībs (prædikantens) kvalifikationer....                                     | 110 |
| De vigtigste faglige kvalifikationer, som khaṭīb (prædikanten) bør besidde .....             | 112 |
| De vigtigste moralske egenskaber er: .....                                                   | 115 |
| Ottende emne: Etikette for khuṭbah (fredagsprædiken) og khaṭīb (prædikanten) .....           | 123 |
| Niende emne: Formålet med khuṭbah (prædiken) og dens mål .....                               | 125 |
| Tiende emne: Hvordan man forbereder khuṭbah (prædiken) .....                                 | 127 |
| Fjerde kapitel: Regler for al-masādjid (moskeerne) .....                                     | 132 |
| Afsnit 1: Definition af al-masdjid (moskéen).....                                            | 132 |
| Forskellen mellem al-masdjid (moskéen) og al-muṣallā (bedestedet) .....                      | 132 |
| Afsnit 2: Opførelsen af al-masdjid (moskéen) og dens fortrin .....                           | 132 |
| Afsnit 3: Vedligeholde og befolke moskéerne samt deres fortrin. ....                         | 136 |
| Afsnit 4: Vedligeholdelse af al-masādjid (moskeerne) og deres beskyttelse mod urenheder..... | 137 |

|                                                                                                                              |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Afsnit 5: Den islamiske afgørelse om at bygge en masdjid (moské) over en grav – eller at inddrage en grav i en masdjid ..... | 143 |
| Afsnit 6: Den islamiske afgørelse om udsmykning af masādjid (moskeer) .....                                                  | 146 |
| Afsnit 7: Regulativet for en kāfir (ikke-muslims) adgang til masdjid (moskéen).....                                          | 149 |
| Nogle nyttige kilder for mu'adhdhin, imam og khaṭīb.....                                                                     | 152 |